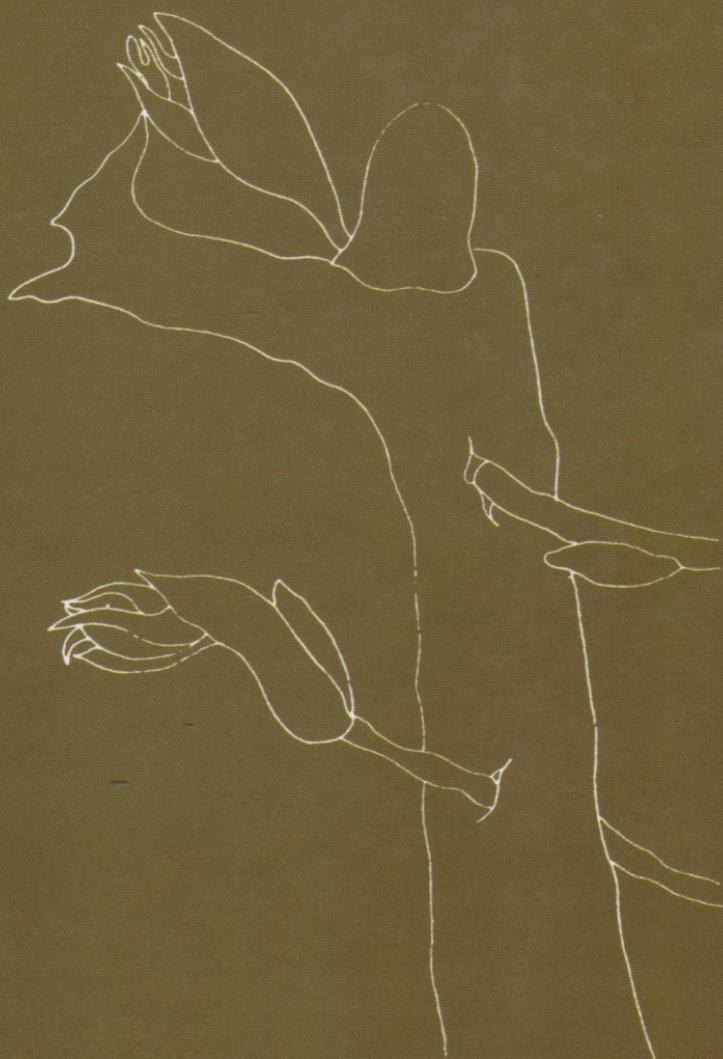

Robertas Grigas

Benamės

Svajos

F

Robertas Grigas

Benamės
Svajos

Kaunas 2014

UDK 821.172-1

Gr351

ISBN 978-9955-03-863-4

Iliustracijos-fragmentai iš Gražinos Didelytės grafikos darbų

3-14-10608

© Gražina Didelytė, 2014

© Robertas Grigas, 2014

© Robertas Keturakis, 2014

© Regimantas Žilys, 2014

14/10608

Benamės svajos

1975-1980

ĒLĒS DIEVUI, LAISVEI, LIETUVAI

Tremtinio vizija

Krenta lapai šalti
Ant belapių šakų
Ir pūku seną luotą užkloja.
Pušų kuorams uždės
Kepures be dėmės –
Baltesnių nė carai nenešioja.
Audžia eglėms skaras,
Kad pakeistų žalias
Kutosuotas, plačias į vilnones.
Ažuolų rudines,
Ką nespėjo numest,
Sušukuoja, kur vėtra panori.
Brakši pėdos taku –
Nurisnota vilkų,
Nendrynuosna linksmai pasileista.
Pėduotam kilime
Jiems sugrįžta galia –
Jie bajorai – plėšikai paraisčių.
Kloniuos girios naktis.
Tik raganiaus dagtis
Žiba proretmėj vilko grabnyčios.
O galbūt ten senos
Iš gimtinių manos
Akys vienkiemio dzūkiškos gryčios?
Rausta skruostai speige,
Merkias akys miege,
Tirpsta sniegdygliai gauruos lapinės.

Net ir taigos pusny
Sutemoj ir kasryt
Man vaidenasi žiemos Tėvynės.
Lietuva tolima!
Ir ruduo, ir žiema –
Ir vilkams ten gyvenimas mielas!
Kol jaučiu dar širdim,
Kol nesiekiu akim,
Neištrems Tavęs iš mano sielos!

1975.XI.1

Viena Tiesa

Ar jau esu toksai jautrus,
Ar tiesą taip pamilęs –
Žalius eilėraščių raštus
Dažniausia skausmas pina.

Kiekvienas pusras netiesos
Mane ugnim nutvilko,
Beplaukiant mariomis klastos,
Garuos troškiuos, nuodinguos.

Laisva salele, tu širdie –
Ištroškusiam – oazė –
Nebūk man žaltvyksle nakties,
Nebūk nors tu miražas.

Man šaukė žmonės: „Atlieka“,
„Atskilusi, bejėgė“.
Nežino jie, kieno dėka
Atleidžiu ir nebėgu.

Naktyj, nematomoos kalnuos,
Man Švyturys liepsnoja.
Tikiu ir spausdamas delnuos
Jam širdj paaukoju.

1976.III.22

Žinau ir laukiu

Vis žiema, ši žiema –
Kovo štai pabaiga,
Laiko žemę ir širdį prislėgus.
Leidžias saulė toli.
Juodas varnų būrys
Kaip prieš marą ar potvynius rėkia.
O begale Žiema!
Negi tu amžina?
Aš žinau – greitai švystels pavasaris.
Ledas slegia versmes,
Ledas šaldo sielas,
Bet galybės jau kelias užgesusios.
Negi vizija tai,
Ką jaučiu taip karštai?
Galas sunkiai ledų viešpatijai!
Bunda mintys tautų,
Be gėdos apgautų –
Tai prieš rytmetį šitaip nutilo.
Varžtuos žiedo akis,
Vandenų judesys,
Kad pavasario mūšiui stiprėtų.
O grėsminga tylą!
Ir žmonėse žiema
Skuba kruvinas kilpas uždėti.
Bet žinau – neilgai .
Veltui staugia vilkai –

Tik paviršiuje rodos negyva.
Laukiu pumpuro aš,
Kada kryžių apneš
Nubyrėję žiedeliai alyvų — — —

1976.III.25

Oi, neliepkit

Tyliai skamba kanklēs,
Ašarų užgautos.
Oi neliepkit džiaugsmo
Pančiuose giedot,
Kai galiūnas melas,
Neteisybės gausmas,
Kai vien vargas vargas
Kruvinos raudos.

1976

Ar tu...

Ar tu matei kaip kurmis žemèn lenda
Snukiu ir visomis keturiomis?
Ar gal matei kaip girių aras skrenda
Padebesių tarpeklių briaunomis?

Ar tu klausei kaip džiaugias melo pletkai,
Jei laisvės jie palaikomi gandu?
Ar išgirdai, kaip grikši cypės raktai,
Už sienų grojant mitus nebūtus?
Ar tu jautei, ką jautė bočių kaulai,
Kai kirto obelis, surizgusias žemai?
Kai su šaknim, įspaustomis į jaurą,
Išplėšti protėvių dorovės pelenai?

Jei tu jautei, girdėjai ir išvydęs
Nenusukai bejėgiškai akių,
Tai saulė, pro rūkų rūkus pasvydus,
Į ją bežvelgiantį atras tave. Tikiu!

1976.IV.9

Gavėnios mintis

O Jėzau Kristau, mano Saule,
Mano žeme!
Viskas telpa Tavyje,
Prasmenga Tavo meilėj,
Tavoj Tiesoj, sutrupinusioj mirtį.
Ir šėlstantis ošimas okeano,
Kur bangos – žaliosios viršūnės.
Ir vandenys, krentą uolom
Ir mano ausiai himnus giedą.
Tavy pradingsta aro skrydis,
Kai nejudą sparnai aukštyn jį kelia.
Zyliukės dryžis, paprastas ir didis.
Tavy prasideda ir baigias Kelias...
Tavyje telpa tiesios, plačios šakos
Gimtinės ažuolų salelių.
Ant tų šakų gal kėkštų, gal paukštelių
Takai išminti samanose, kerpėj...
Ir jie sutelpa tavo Meilėj ir kančiose.
Tavy sutelpa mažos mano kančios
Ir vaikiški, tyri, maži džiaugsmi.
Tikiu, nors Tau sunku ir skauda,
Juk mano maldą, Jėzau, išklausei?

1976.III.10

Pažiūrėk pro snaigės žiedą

Pažiūrėk pro snaigės žiedą
Į lietuviškas Kalėdas:
Pusnys, pusnys, vėjas lėtas,
Miškas kaip avelė rėdos.

Ką jo garbanos snieguotos
Rūpestingai pasiglaudžia?
Slysta rogės – baltas luotas,
Vienkiemis kirtimuos snaudžia.

Toks atrodo nelaimingas...
Bet vidurnaktį giliausią,
Kai grytelės šeimininkas
Baltą kalėdaitį laužia –

– Aureolių aureolės
Ir vaivorykštės žieminės
Jį apgaubdamos kryžiuojas,
Spindi bokštai varvekliniai.

Sužiba speigų vitražai –
Plyšiuos sienojų sniegas švyti.
O prieš vienkiemį suklumpa
Piemenaičiai ir jų avytės.

Ak, paklydusios kregždutės,
Neškite snapuos po snaigę!
Išganytojas mažutis
Vienkiemiu Dzūkijos žaidžia.

1976.XII

* * *

Gęsta rūmai saulėlydžio, žėri sniegai,
Sielą apvelia kaltės smulkutės.
Išeinu rytdienon. Pavargai, pavargai,
Kad su Kristumi dar... nors truputį.

Įpėdžiui kaukia viesulas baltu vilku,
Platūs kloniai melsvėja nejaukiai.
Guotas gluosnių kaip rankų, dangun iškeltų,
Išrišimo kaip sąžinė laukia.

Jau užėjo naktis, o pro kraštą daubos
Spindi lango akis padalinta.
Ir kada pagaliau Lietuva nemiegos,
Pašarvonėj gražiai padabinta?

Mes užstosime kūnais purvyno upes!
Mes įpūsime žarą silpnutę!
Tik su Kristumi reiks ne maldos minutes,
O gyvenimą visą prabūti.

1977.II.5

Relikvijorius

Kai man sunku, kai saulė miršta...
Relikvijorių atdarau –
Dzūkijos klonius, pakeles ir smiltis,
Ir vaiko pirštai gėrisi jomis.
Ten ošia pušys gyvastį kapuose,
Ten kiekviena žolė malonėj Jėzaus,
O kelias, sausą nuokalnę apjuosęs,
Įklimpęs smėlyje išvažinėtam,
Raitojas pro vaikystės žiedus,
Kur kūdikėliui man iškyla gyvas Kristus.
Tai Jis man tolių ilgesį parodė,
Tai Jis parodė pilko žiedo grožį
Ir kelią, kurs nueina pro vaikystę,
Nes ji jau rankoj Kristaus.
... Ten plaukia upė lygi, ištisinė
Po mirgančiais žiedais plaštakių,
Pro saulėtus rugių miškus.
Myliu kelius, myliu upes Tėvynės,
Nes primena man jos džiaugsmus tylūs
Ir Kelią tą, kuriuo einu,
Ir Upę tą, kuria plaukiu.

1977.II

Dzūkija

Mėlyną karūną mūvi užsidėjus
Ant kasų banguotų mano Dzūkija.
Žemoje paliūnėj rimsta nuaidėjus
Rugiapjūtės kalne dirbančių daina.

Tarp rugių įsmukęs kopia baltas kelias,
Intakus sutraukęs nuo kožnos trobos.
Pakelių krantukais – kvepiantys čiobreliai
Lyg alyvų krūmai ant smilties karštos.

Dvelkia šilo takas, ežeras ir slenkstis
Man močiutės rankom – medumi sakų.
Vėsuma apgaubia einantį tarp alksnių,
Supa tankios balos dilgėlių kvapu.

Skiedrų stogu pirkia – užmiškių šventovė –
Ir skliautus, ir širdį smilko ramumu.
Palei sodą pilkas laimindamas stovi
Jėzaus Kristaus kryžius drožinių rūbu.

Lyg pirmoji snaigė, lyg motulės juosta, –
Negi rankų megzta – kryžius iš pušies?
Šis gražiausias medis prie Karaliaus sosto –
Trupinys vaikystės, atspindys šalies.

Mėlynais žiedužiais toly padūmavęs,
Neprieitas niekad mano ilgesys
Kapinėm prityla, sielon įsigavęs,
Gaudžia, klausia, kvočia – kas jam atsakys?

1976.VII

Netikėsiu

Tau jau daugelis, daugelis sakė:
Netikėk pažadais už kalnų.
Laimė čia, laimė šiandien! O vakar
Kas praėjo – tegu. Nesvarbu.

Netikėk nekaltybe nė meile –
Viskas purvina, viskas šlykštu.
Tau akimirka duota. O laimė –
Ši materija. Stverk. O gal tu

Dar tikiesi progos gerėlesnės:
Pagal dorą ir pagal teises?
Negalvok daug, pripuolei – ir ėski.
Už tavęs laukia kitas – suėš.

Braukis... Veržkis... Erškėčiuos draskykis —
Šnibžda dvasioje balsas godus.
Tu esi žvėryje uždarytas.
Nepaspruksi. Ir visa supus –

Tavo kūnas, ir siela, ir protas,
Tavo ryžtai, darbai ir drąsa.
Tavo meilė užges. Ją užklos tuoj
Dulkių klodai beprasme tamsa.

Tad naudokis, brolyti, naudokis,
Pasiruoški, išleiski nagus!

Graūžia tartum kažkas – toks besotis.

– Netikėsiu! – sušunka žmogus,

– Visa purvina, visa susmukę –
Aš tad būsiu skaistus spindulys.
Būsiu perlas rasotas tarp srutų –
Ir užliet jos manęs neužlies!

Tos molekulės, atomai, dulkės,
Ta beprasmė, kvaila medžiaga,
Ir, be galo baisi, nuolat šiurpiai
Samprotaujanti keršto jėga,

Kuri žmogų mat kūrė protingą,
Kad jisai žingeidžiuoju protu
Pats suprastų, koksai nelaimingas
Egzistavimas jo ir klaikus...

Pats kad perprastų žiaurųjį pokštą:
Štai tau protas, jausmai ir širdis...
Ji mylėt, būti mylima trokšta,
Ir netrukus dulkelėm sklandys...

Kas, kad pjautuvu išneria mėnuo,
Saulė leidžias juoduose miškuos.
Lyg rubinas keistoj diademoj –
Vilties būti ji nevainikuos.

Ten erdvė. Šaltos žvaigždės ten audžia
Niūrų foną žmonijos godom...
Kam tad Motina Kūdikį glaudžia?
Kam Jis šypsos akelių dangum?

– Netikėsiu! – Dvi rankos iškeltos
Iš tamsos, iš tamsos kruvinos.
Žmogui žemės traukos neužtenka.
Tau taip pat neužteko juk jos?

– Netikėsiu, kad vysta lelijos,
Netikėsiu, kad laimė – purve ,
Netikėsiu, kad žmogui Tėvynę
Pavaduotų sotumas pilve!

Netikėsiu, kad Jūs nugalėjot,
Kai Tiesa už spygliuotų vielų,
Kūnu merdėjo, mirė, o siela
Nepabūgo Gulago salų.

Pasiimkite savąją „laimę“,
Kuri puslirty telpa lengvai.
Be suvaržymų, „prietarų“, baimės
Man palikite Kristų tikrai.

Visos šypsenos mano Jam skirtos,
Visos gėlės – Tėvynės rugiuos,
Ak, nelieskit, neplėškit, nes mirsiu –
Jis Širdis mano sielos gyvos.

Meilė, skausmas ir motinos akys
Nesubirs medžiagos dalele!
Tu svajonę širdy užsideki,
Kad pavirstų ugnim realia.

Savo sapną pakelki prie kryžiaus,
Prie žaizdų kaip švenčiausių žiedų,
Ir jis taps tikresne realybe
Už apgaulę „tikrovės“ vardu.

1978.II.2

Naktis tamsi kaip visos

Naktis tamsi kaip visos,
O vis dėlto šviesu.
Pažvelk šalin Dubysos,
O Viešpatie dausų –

Pažvelk į mano šalį
Virš tolių ir laikų
Iš Betliejaus kūtelės,
O Kūdiki skaistus –

Pakelk Rankutę švelnią,
Palaimink mūs namus –
Ir bus ramu ir šventa,
Žaibuos ar vėtros ūš,

Ar spaus Tėvynės širdį
Be gailėsčio naktis –
Naktis ir ši beširdė,
O vis dėlto šviesi –

1977.XII.25

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika

Ankštam name tu dirbi tyliai, tyliai,
Kaip tyliai atskrenda mintis didi.
Ne plačią – mažą tėviškę pamilęs,
Ant raidžių klavišų rankas dedi.
Ligoti Gulage žiemojusiojo pirštai...
Ir spaudžias lakštuose, plonus kaip plėvės,
Raidė po raidės – neryški, blanki.
Primityvus barškutis – mašinėlė...
O kraštui ji vienintelė brangi!
Ir tiesiasi per lapą blankios raidės,
Bet spinduliuoja jos ryškiau už tas –
Spalvotas, išdabintas ornamentais –
Į šunkelius ryškiausias rodykles!
Jas spaudė spaustuvės modernios daugiaaukštės,
Jas dekoravo, gražino tušu,
O tu – gal sekamoj kertelėj prisiglaudęs,
Per kalkę spaudi – masėms užguitų.
Teisybe spinduliuoja blankios raidės...
„Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika.
Perskaitęs duok kitam!“
Tu – pirmas žaibas tolimo griaustinio,
Tu – pirmas lašas požemio šaltinio,
Ištryškęs pro asfalto pluta,
Nekaltas kaip rasota rūta.
Šmeižtai! – kaip matant sujuda širšynas

Ir puola tvenkti versmę krištolinę
Skalda, purvu ir ginklo geležim.
O tu tarei, kaip Mokytojas, jiems:
„Jei kaltas – tai įrodykite tai,
Jei ne – tai kam mane muši?“
Sunku įrodyt juoda esant balta,
Sunku į Sibirą išsiųst nekaltą...
Pas mus tačiau įmanoma visai.
Nesudrebėk, garsi Lietuvių Tauta,
Tikra Tiesa – tai Viešpatis – Jisai.
Tad kelkim sieloj Jo kryžius išgriautus.
Per šerkšną lagerio tespindi teisios raidės.
Dabar Tiesa – prieš minią nuplakta,
Dabar Tiesa – apgaulės išrengta:
Jos rūbais *draugas smurtas* apsirengęs.
Ir rausiasi į sielos gilumą
Ranka to *draugo*.
Kelius į Tiesą – kaip į Šiluvą –
Saugumas saugo.

1976.VI.19

Partizanai

Jau visi užgeso kuorai,
Priešai mūs pilyse.
Vaiko smėlj vėjo šuorai,
Liūne širdys plyšę.

Nenuliūski, drauge mano,
Laisvę prisiminęs,
Mes – beginkliai partizanai
Pogrindžio Tėvynės.

Ką ? Beginkliai? Ką galvoju, –
Stiprūs mes kaip niekad!
Su Tikėjimu šventuoju
Idealo siekiant.

Kilkime, laisvi ereliai,
Katakombų broliai!
Ir kalėjime – partizanai
Su tiesa lig šiolei.

1976.X.7

Tėvynei

Nežinau, kas Tave myli,
Tu, Skaistute, nebyli –
Tie, kur verkia, tie, kur tyli,
Ar kur skelbiasi mylį.

Ašarėles tie, kur rauda,
Kels prie kryžiaus ant delnų.
Jis priims tą skaisčią raudą,
Išklausys maldos sūnų.

Tie, kur tyli – tartum ledas,
Persunktas tautos krauju.
Ir tas kraujas juose dega
Veikimu giliu, nauju.

Nežinau, kas Tave myli,
Skausmo Žeme nebyli.
Gal tos ašaros ir tylos –
Šaltinėliai sklidini.

1976.IX.19

Heroica

Ak, mirtie, mirtie didinga
Prie trispalvės vėliavos...
Kraujas lyja, kulkos sninga –
Žudo aidą tos Dainos – –

Mes ant bokšto paskutiniai
Trokštam didvyrio mirties,
Kad jaunystė prisiminus
Kitaryt pakils išties.

Taiklios kulkos mūsų brolių,
Rusų pavergtos tautos.
Vykdo įsakus ji uoliai,
Kad nebepasikartos

Ši giesmė ir šitie žvilgsniai
Iš rytojaus tolumos.
Skrustuos mirusiuos nurimsta
Ugnys laisvės atšvaitos.

Už Tėvynės jausmą šventą,
Už Vasario tris spalvas
Po vergijos kirviais krentam
Nenulenkdami galvos – – –

Tu, griūtie, seniai žadėta,
Tu, audra, ilgai laukta!
Kad užšvistų, užtekėtų
Prisikelt šaukta tauta – – –

1976.IX.22

Išlaisvinimas

Pokario metų rezistentams

Atsimeni – kadaėjai
Per purviną miestelio rinką,
Išmėtyti, lyg pagaliai,
Gulėjo kūnai nukankinti.
Jų nugalėtojai – kerštavo mirusiems,
Išdrabstę baimę ir piktumą
Dar likusiems gyviems.
Ar nejutai – per ašarų ir kraujo kvapą,
Per motinos širdy prarają skausmo,
Ar nejutai – lyg šlamesys trispalvės,
Peršautoj krūtinėj užkastos,
Prasiveržė pro uždangą klastos
Ir tau – ir ne tik tau – kalbėjo:
„Aš – Laisvė... Visų tautų belaisvių
Aš – Laisvė... Širdžių bekraštis gaisras...
Vieniems aš rasa,
Gaivinanti getuose,
Kitiems – krištolinė vaza,
Kurią jie norėtų
Paimti, apčiupinėti.
O negalėdami sako,
Kad aš – tai pasaka.
Mano gyvenimas – pagrindis.
O koks stiprus tas pojūtis,
Dėl kurio pasiryžtama
Likti apšmeižtam išgama!”

Apsidairi – ir vėl tas pat aplink.
Pamėlę skruostai, jaunos lūpos,
Dar neseniai bučiavę motinas,
Dabar su juodu spyrio atspaudu,
Dabar nuvytę, susiskleidę...

Ir pakilai tu savo sielos aukščiau,
Ir plėšei pančius Laisvės Paukščiui,
Ir, sau juos užsidėjęs, tu stebėjai
Žibančiom akim
Kaip jis į mėlyną padangę sminga
Išnykdamas ---
Tu nematei, kad pats lieki už grotų.

1976.X

Partizanų kryžius

Ne Golgotos kalne,
O alyvų krūme,
Bet vis tiek tai Kryžius,
Bet vis tiek Kančia.

Jį nupelnė kaimai,
Jį nupelnė rūmai.
Taip, ir tie žudikai,
Dėl kurių jis čia.

Jį nupelnė Žemė.
Nešė Jis tik vienas,
Nešė ir dėl mūsų
Laiko ir šalies.

-- Grotos dangų remia,
Liūdesys kasdieną.
Kruvina Tėvynė --
Kas beprisilies?

Sako, naktį verkia
Partizanų Kryžius,
Kur už laisvę krite
Broliai keturi.

Ištirpinti ašarom
Vergą pasiryžęs,
Kurį užauginęs
Širdyje turi.

1976.X.17

Netiesa

Ir vėl ta netiesa
Šalčiu prisilytėjo,
Tartum juoda dvasia
Šikšnosparniu praskriejo,
Tartum nuodų rasa
Į žiedą nulašėjo...

Ir vėl ta netiesa
Jausmus ir sielą plėšo,
Klampi širdžių tamsa,
Uždengusi griuvėsius.
Senų melų tąsa
Dar spalvina puvėsius.

Ak, šita netiesa!
Šaukiu, daužaus kaip aklas
Prieš sienas vientisas –
O kur lietuvių deglas?!
Grubi, nuoga jėga –
Ištroško mano šaknys...

1976.X.24

Tamsioj nakty į žiburįėjau kaip žvaigždę
Ir nejutau po kojomis grumstų.
O jis, paspygsėjęs ir viltimi pažaidęs,
Užgeso, ir paliko taip klaiku.

Užgeso... Laikas jau... Mažučiai miega.
Nuo kryžiaus Viešpats laimina namus.
O tu kada, skaudi širdie bejėge,
Užmigsi lyg drugelis taurėj žiedo?

Bet juk ir ieškau – ieškau šito Žiedo,
Bet juk dėl Jo link žiburio klupau,
Kuris ne saulė – vakaran nerieda,
Kuris ateiti liepė ir priglaus.

1976

Vieversys

Tarp dangaus ir žemės
Virpa vyturėlis.
Kodėl jisai virpa – argi nematai?
Prie saulutės riša
Gijos spindulėlių,
O prie žemės glaudžia
Tvirtesni saitai.
Nusileido saulė,
Trūko tamprios gijos,
Tyliai susiglaudę,
Ilsisi sparnai.
Ką tu, vieversėli,
Dirvonėlių paukšti,
Gal rasotą saulę
Temstant sapnavai?

1976.XI

Kalėdos

Kai nueis rudens gaisras per girią,
Kai išpins beržas plaukus ant vėjo,
Lauks pirkaitės, pakalnėj apmirę,
Nes ir joms, nes ir joms pažadėjo...

Vaiskios pilys – smūtkelių stogučiai,
Šaltos žvaigždės kaip ledo kristalai...
Tas pašvęstas laukimas vaikučių,
Kaip laukai užsnigti – Kūčių stalas.

Tėvas laužė visiems ir dalijo
Kalėdaitį baltutį su rūta.
Matės kryžiai jame apšerkšniję,
Vidury – užpustyta eglutė.

Daubose rogių vėžės įklimpę,
Ežerai, skambios tylos ir saulės.
Be Kalėdų – žiemos nelinksmos,
Kaip šviežia vilko šliūžė atšiaurios.

Temsta. Užsnigtos tulumos raitos,
Blaškos vėtra snieginiais parėdais.
Kur į pūgą vidurnakčiais eitum,
Jei nelauktum gruodį – Kalėdų?

1976.IX.23

Vilnius, 1977.X.10

Ir vėl sudrebėjo!
Ir vėl išsiliejo!
Lietuva! Tariuosi, uždėjęs ranką
Ant Tavo pulso!
Ką lemia tie pasikartoją
Melo plutos drebėjimai?
Bała tautos minčių reguliuotojai
Prie valdymo pultų.
Išsiskečia plakatų skarmalai –
Atbukę melo oficiozų kaukės.
Bandą akis uždengti aklinais,
Jau bliūkšta, tyžta kaip migla apgaulės.
Marijos Vartuos užteka Aušra
Ir spalio sutemose išsibrėžia Kryžius.
Kaip Nemunas pasikelia tauta –
Ant jos pečių jau braška trata išas...
Agonijoj žėruojanti tiesa
Pabunda ir kaip tvanas ūztels.
Iš kur, Tėvyne, jėgos ir narsa
Tokių atodūsių skausmingiems pliūpsniams?
Tėvynės Vartuos... užteka... Aušra...
Kokia iliuzija, koks brangus sapnas!
Ir Muravjovas šypsosi karste,
Sulaukęs savo amžiaus renesanso.
Brangi iliuzija – braškėjo vergija...
„Bananų“ smūgiai užgesina viltis.
„Rytų Amerikos“ kūrėjų maniera.

Užgęsta akys, – įsižiebia širdys.
Aplink ir vėl gerovė reali:
Purve sumirkus etiketė „Ekstra“,
Jaunystė, nusigėrus patvory,
„Humaniškiausios konstitucijos projektas“ ...

1977.X.10

Šulinys

Žaidžia smėlyje vaikiškos rankos –
Smiltys deimantais žėri jose,
O visai neseniai prie šio kranto
Šaudė žmonės čia žmones nakčia.

Pilkus stagarus kraujas apkibo,
Kaip dabar kad apkibus rasa.
Ar todėli vaikutis ramybėj
Pasinėręs būtybe visa?

Ką jam kužda tie smulkūs žiedeliai,
Ašarotom blakstienom žvelgia,
Apie tuos, kurių kraujas sušalo
Gatvių rinkose, grindiniuose?

... Laisvės Varpui jie širdis įdėjo,
Vietoj priešų išplėštos šerdies,
Ir skambėjo, ak, varpas skambėjo,
Kaip nė laisvėj galbūt neskambės.

Kam gi širdis į Sibirą veža –
Kad nutiltų Tėvynės varpai? –
Klausia ašaros angelo mažo.
Kodėl, tėviške, neatsakai?

Srautas kraujo pulsuodamas teka,
Suklumpi Kalvarijos kely –

Tiktai kala garvežio ratai
Genocido juodam šuliny...

Virš galvų ir po kojom bedugnė,
Kaip žaizda mirtinoji, gili.
Neviltis meilės įpučia ugnį:
Mūs laisvužė seniai... *šuliny*.

Dainos... Vienos jūs laisvos paliekat
Ir ilgam dar išliksit, matyt.
Mūsų širdis erškėčiais jūs pliekiat,
Panardinat skaudžiam ilgesy.

Čia sodybos, čia kryžius, alyvos,
Čia šaltiniai kaip žvaigždės tyri.
– Laisvę Lietuvai! Laisvę Tėvynei! –
– Dūsta mūsų balsai šuliny.

1978.V.11

Pro seną kaimą eidamas,
O gal
Pro tyrą kūdikio prisiminimą,
Mačiau mergaitę nuometu obels,
Suklupusią prie kryžiaus rymančio.

Jau vakarinis spindulys
Lytėjo akmenis, ir toliuos
Danguj nurimo debesys,
Sustingo skliauto aureolė.

Spindėjo akys maldoje.
Stebėjau aš: nejaugi ją
Nemokė niekas neapkęsti
Žmogaus, tautos, manęs?

Ir aš slapčiom žiūrėdamas
Džiaugiaus, kaip myli Kristų ji.
Ir supratau, kodėl jinai
Prieš ją keliu nuėjusio
Į dulkes ašarą nukritusią pakėlė.

1978

Pavasaris! Pirmi žiedai pražydo –

– Sadūnaitė

– Burbaitė

– Kalanta – –

Netrypkite žiedų – prašau tik šito,

Nepurvinkit kitų, jei patys jau purve.

Miazmų sukuriuos žvaigždynų nieiškokit

Ir nevadinkite šviesa tamsų.

Prašau, nelieskit rankom kvėpaluotom

Šitų žiedų – šventos žaizdos lašų!

Nelieskit mūs svajonių savo realybe –

Pasaulio dantračiuose (gal?) šapelis mes!

Pirmi pavasario žiedai pražydo...

Kaip myliu laisvas, laukines gėles!

1978.IV.21

Pasilenkė mano ydos
Per savimeilės nykią viršūnę –
Sąjungoj su pasaulio niekšybe
Į širdį grobuoniškai žiūri – – –

Tai – kelintas krikščionies mūšis
Prieš galingą šėtono ainiją?
Neužleisiu! Neatiduosiu!
Išsitraukiu maldos kalaviją –

... Tėve! Širdį paverski šventąja patena
Ir neleiski jos niekam sutept,
Kad, supuvus instinktams ir genams,
Prisikeltų skaisčius mano vargas aš.

1978.V.2

Lietuva, 1944 – 1954 m.

Valdovų rankose – kaip kažkada Piloto
Valdžioj – bejėgis kankinys apleistas –
Ką reiški Tu – smiltelė Žemės plotuos,
Kur kalavijas pragariškas švaistos?

Išseko kūnas ir dvasia išseko,
O lagerių nasrai – besočiai kaip ir buvę.
Matau Tave, Tėvyne mėlynake,
Kaip Kristų, trečiąkart po kryžium griūvant.

Ir iš krūtinės plūstelėja kraujas,
Tartum versmė atšilus iš po sniego.
Nejaugi veltui mano broliai kaujas?
Nejaugi veltui šitas kraujas bėga?

Nejaugi jis neištirpdys ledynų storio,
Lietuvon iš Sibiro atslinkusių?
Visus mus palenkė jų svoris, –
Taip Smūtkelis parugėj palinksta...

1978

Turiu širdy

Turiu širdy aš Gėlę gražią gražią –
Prarajų skardžiuose gal rasi panašių,
Ir per gyvenimą – sudužusį vitražą –
Kasdien kaip auką Kristui ją nešu.

Turiu širdy Šaltinį skaidrų skaidrų,
Nuodais jo srauto niekas nepavers.
Tįkiuos – galbūt kada iš jo per kaitrą
Žmogus ištroškęs – Kristus – atsigers.

Turiu širdy aš Veidą tyrą tyrą
Kaip tyros gėlės kūdikio akims.
Taip, kūno veidas dulkėmis suyra,
Širdies gi veido niekas neatims.

Turiu širdy aš pavėsingą Sodą,
Turiu Užutekį pavargusiems laivams...
Tavin irkluoju, slibinų apstotą
Tave, širdie, užgimus viesulams.

Ar Tu buvai, o Mokytojau mano,
Manam sode, užuteky manam?
Jei ne – jei neglaudė tavęs širdies altana,
Tai – vargas jai ir vargas man.

Turiu širdy – kaip pasakoj slaptinę
Dešimtą kambarį, kur nevalia įeit.

Tik Tu be raktų vaikštai rūpestingai
Šios mano celės- sąžinės – gelmėj.

Turiu širdy ir vakarą, ir rytą,
Ir rasą ašarų, ir džiugesio trimitą.
Turiu nesuteptą vaikystės šalį,
Kur Dievo akys – kiekvienam žiedely,

Kur laukuose, žarų vakarių fone,
Ant kalno kryžiai mistiški sustoja...
Turiu širdy ir pogrindžio spaustuvē,
Iš kur dabar eilutės šitos srūva.

Turiu širdy nepavergtą Tėvynę
Ir visą atiduodu Kristui Ją.
Jos nesužeis raketos anei minos,
Nepaskandins alkoholy nei kraujyje.

Turiu širdy Lietuvą laisvą laisvą, –
Saugumo požemiuos, už grotų Ji laisva,
Ji laukia Teismo, Amžinojo Teismo:
Neteisėjaus ten melas nē klasta.

Turiu širdy negriūvančią Tvirtovę,
Kur slepias gėlės, versmės, Lietuva.
Tenai seniai paminklai didūs stovi –
Sadūnaitė... Burbaitė... Kalanta...

Turiu širdy neatrastus žemynus.
Ir Kristui užkariaut juos užsispyriau...

Iš kur, iš kur man, vargšui, šitiek lobio?
Bet gera – Perverta Ranka jį globia...

1978.V.24

Gana jau prigalvota primąstyta...

Gana jau prigalvota primąstyta.
Ir noriu vėl pavirst mažu vaiku,
Kuris, nuskynęs pievoje gėlytę,
Negal nuo Jėzaus atitraukt akių.

Tiek pažadėta, tiek prisiekinėta
Prieš motinos atleidžiančias rankas...
Suklumpa vaiko siela, apgenėta
Ydų, kančių – kas kitas ją supras?

Gana nekęsti... Einam išbučiuoti
Visas akis, visas žaizdas, visas gėles.
Pabodo nuoskaudas kaip pinigų skaičiuoti
Ir ruošti keršto valandas žiaurias.

Nuo Markso, Hėgelio, tuštybės ir menkystės,
Nuo viso dirbtinumo pavargau...
Bažnyčioje – Mergelė Sūnų vysto...
O taip norėtūsi, kad ir mane priglaus.

1978

Motina

O motina! Dukrele kaimo seno
Rugiagėlių akim ir lino kasomis,
Tu, tėviškei gyvenimą dainavus
Ir ašarom tyrom , ir džiaugsmo dainomis!

Tu mums pirmoji ištarei Marijos vardą,
Su Jėzum Kūdikiu vedei lelijų skint,
Vedei žegnodama rūščiais pavojų skardžiais
Ir nuo savų, ir svetimų ydų mokėjai gint.

Vaikams buvai Tu dieną saule, naktį –
Šviesia žvaigžde , o gruodžio pūgose
Žydėt mokėjai žiedu margaraščiu,
Ir verksmas juokėsi mums Tavo akyse.

O motina! Dukrele kaimo seno,
Nebuvo laimės Tau – ją mums išdalinai.
Myliu Tave kaip tėviškės ugnelę,
Kurią savom dainom širdin įdainavai.

1978.VII.1

Aš išėjau

Aš išėjau į tėviškės pašlaitę
Gėlių ieškot skaisčių ir nesumintų,
O ten tik dilgėlės nuodingos šaipės
Ir vėjui kiekvienam lig žemės linko...

Skaudu man, gėlės, – juk norėjau puokštę
Suskinti Nekalčiausiai Marijai,
Tėvynės ašaras gėlių žiedais nušluostyt...
Nejaugi grožis iš tikrųjų mirė?

Gailiuos žvaigždžių, nuo skliauto nuraškytų,
Gailiuos žiedų, pumpuruose nunuodytų.
Patarki ką daryt, kad viso, viso šito
Nebūtų Žemėj nė sapnuose kūdikių?

1978.V

Politkalinio laiškas. Sibiras, genocido metai

... Už zonos stepėje – verpetai jūroj smilgų,
Nebeišplauks iš čia laivai šimtų...
Mūs lageris – grandis retežio ilgo
Nuo Lietuvos lig Sibiro rytų...

... Pasmaugtą laisvę, tartum fakelą užgesusį,
Širdy nešiojamės kiekvienas mūs.
Išsiskyrimą šitą užsitęsusių
Priimkit kaip ir aš – šventai ramus.

Jūs nesirūpinkit. Čia nieko man nestinga:
Užtektinai maldos, kovos, kančių.
Tik tartum motinos Tėvynės pasiilgau –
Gyvų gėlių, gyvų akių, gyvų žvaigždžių.

1978.VII.21

Centras

Apčiuopiam atomus, Venerą
Pasiekia žmonių planeta.
Pajėgtume ir savo erą
Sutrumpinti lengva ranka...

Pasaulius atrandam, suprantam,
Bet tai nepasotina mūs...
Ir ieško galaktikų Centro
Nakty pasiklydęs žmogus.

Mes žmogų išnarstom ir sakom:
Žiūrėkite, sielos nėra.
Tai visa pasenusi pasaka –
Jausmai ir ta meilė tikra...

Ir ilgisi kažko švento –
Kas šimtmetį keičia stabus...
Tai ieško juk Meilės Centro
Savy pasiklydęs žmogus!

Tėvynę, šios žemės paguodą,
Išduodam, mylėtą karštai,
O buvo šypsotasi sodams,
O buvo – bučiuoti laukai...

Tėvynė... O kas ta Tėvynė?
Nutildyta laisvės daina?

Gal ūkio planų suvestinė?
O gal – vakarykštė diena?

Tikėta Ja, kurta, gyventa
Nejau tai be pėdsako žus?
Ir ieško štai Laisvės Centro
Kalėjime apakęs žmogus.

1978.V

Viltis

Gegužio žieduose
Nuvyto ateitis,
Gimtinės skliautuose –
– Akyse – neviltis.

Kas liko iš tavęs,
Pavasari skaistus?
Kas jungą mums numes,
Jei didvyrių nebus?

Nesiilgi vaikai
Svajonių mėlynų,
Neverkia vakarai
Lietuviškų dainų.

Juoda tautos mirčia
Dvokią nakties barai.
Už grotų mūs kančia,
Mūs siekiai ir džiaugsmi...

O matom sapnuose,
Suspausti nedalios:
Prasiveria dangus
Virš mūsų Lietuvos.

Prasiveria skliautai
Virš tėviškės mielos –

O kai kada sapnai
Brangiau tikros tiesos.

Poeto lyrai

Daug žodžių, tau skirtų, esu prisiklausęs,
Ir pats prikalbėjęs – švelnių ir griežtų.
Tu būni palaima ir geliantis skausmas...
Sakyk, kas esi ir tarnauji kam tu?

Poezija – kas ji? Esu susitikęs
Tų mūzų labai įvairių:
Jos siūlosi vienos už vario skatiką,
Už mirtį negali nupirkti kitų.

Poezija kartais nebrangiai kainuoja,
Poeziją Melas nusiperka greit.
Ir taip – okupantai tautas „išvaduoja“,
Ir šlovinti imam, ką liaudis prakeiks.

Poezija budeliui uždeda kaukę
Ir aukai jį rodo geradariu jos,
Poezija betgi ir pančius nutraukia,
Ir paverčia fakelu dainiaus kankles,

Ir jos tartum saulė nelaisvėje šviečia,
Ir tartum žvaigždė – horizonte tremties...
Kurios gi tu mūzos atstovas, poete, –
Niekingo buvimo ar skaisčios mirties?

Kuri gi poezija gali šį vardą
Nešioti vertai, nesutepusi jo –

Ar ta, kur su verkiančiais liūdi ir verkia,
Ar šokanti šeiką ant kapo angos?

Ar ta, kuri rojumi kančią vadina,
O dvasios kalėjimą – aušra ateities?
Ar ta, kuri mini kasdien Osvencimą,
Prieš lagerius Permės užmerkus akis?

1978.VI.1

Rudens pagairėje

Tiktai rudens pagairėj gimę ilgis
Pavasario, kaip nieks nesiilgės...
Dainos poeto kulkos nenutildys,
Neužgesins širdies skliaute žvaigždės...

Sušaudė daugelį visais laikais ir amžiais
Už tai, kad naktį šaukės jie dienos,
Kad gruodyje sapnavo žydintį balandį,
Kad gynė žiedus nuo šalnos, nuo ankstyvos...

Bepročiais didvyrius ir genijus apšaukia
Valdovai visais amžiais ir laikais.
Ir dreba vergija po laisvės kauke,
Peršviečiama poeto lyros spinduliais.

Rudens pagairėje benamės svajos verkia,
Nakvynėn kviesti neišeina nieks...
Juodoj naktį, Marija Aušros Vartų,
Nušviesk kelius ir klystkelius nušviesk.

1978.V

Krikščionio malda

1.Rytas. (Malda)

Mano sieloj – tyram kristale –
Skamba pievos žiedų akordais.
Ir nuaidi per rytmečio šalį:
Sursum corda et sursum corda! *

Šaukia kovos ir pergalės šaukia,
Ir Harmonija amžinybėj.
Neištryškę dar ašaros laukia
Mano šluostančių rankų ši rytą.

Ei, žiedais užsidekite, gėlės!
Atgaivinkite tyrus, verdenės!
Jaunas širdis iškėlę kaip vėliavą,
Einam Kristumi keisti gyvenimą.

* Lot. „Aukštyn širdis!“ (Kreipinys iš šv. Mišių liturgijos)

2. Vidudienis. (Darbas)

... Tu plunksną paimi ir tęsiasi malda,
Ir nardo rimai strofų staklėse.
Putoja įkvėpta eilučių kaskada –
Jau ankšta žanrų giliame tarpeklyje.

Nebetelpa ji siauroje vagoj –
Soc. realizmo išbandytame metode,
Toj būdų smaugti dvasią „pažangoj“,
Nesidrovinčioj savo auką mokyti:

Kodėl tu socializmo nematai
Su penkmečių epochinėmis direktyvom?!
Kai kyla naujo būvio pamatai,
Kodėl tu vietos nerandi ten savo lyrikai!

Kam tavo posmuos žydruma dangaus?
Kodėl ne Spalio šauniosios atakos?!
Kodėl ne BAM'o bėgiai, o žmogaus
Vergijoj užverktos, užtinę akys?!

Žinok, kūryba – būgnai ir fanfaros
Ant barikadų klasinės kovos.
Yra tik buožė arba proletaras,
Žmogaus nėra – tai jo ir nevaizduok!

Žmogaus nėra... Ir niekam jo negaila...
Tik aš, poetas, veltui jo žvalgaus.
Eksploatoriaus – kaip ir čekisto – kaily
Randu grabus uždusio žmogaus.

3. Vakaras. (Rekolekcijos)

Atėjau pavargęs
Iš pasaulio vaišių,
Kur valdovų rankos
Taurėm kraują laisto,
Kur parduoda perka
Sąžinę ir tiesą,
Minios užsimerkia –
Liudyt nereikėsia.
Prie prikaltų kojų
Tremtiniu suklupęs,
Grįžt – į kurgi ? – noriu,
Ir kartoja lūpos:
– Tegul mano sapnas
Iki ryto meldžias –
Saugok žmogų aklą,
Alkaną, bevardį.

1978

Maištininkas

Vadino jie save epochos išvaduotojais,
Istorijos siųstais tautoms apaštalaut.
Ant postamento, nuo kraujų pajuodusio,
Iškėlė stabą jie. Mums liepė atsiklaupt.

O aš gėles mylėjau. Ypač baltas.
Ir horizontą – giedrą po audros.
Neapkenčiau – kaip kūdikis nekaltas
Tegali neapkęsti – netiesos.

Aš sukilau – kaip gali tiktai jaunas
Sukilt prieš smurtą, viešpataujantį nakty.
Ir laisvės dainą žmogui dainavau, ir klausės pušys
liaunos,
Ir kloniai tėviškės kartojo pavergti...

Mačiau teisybės nužudytos grožį,
Verčiau krūtinėse išniekinto dangaus.
... Sukrūvinta marška jie mums akis užgožė,
Kad meilės spindulius atimtų iš žmogaus.

Aš sukilau – kaip gali tiktai gyvas
Sukilt prieš grabo perspektyvą ateity.
Viršum vilčių apleisto kapinyno
Gyvybės Vėliava švytėjo man skaisti –

Su šita véliava éjau aš į jų teismą.
Jie kaltino – esą įkvėpęs aš
Liaunoms pušims tikros teisybės geismą,
Ir kloniams tėviškės – erelių svajones...

O tai jų kodekse kaltė didžiausia.
Svarstyklės paėmė Temidė į rankas.
Išsivedė mane ant skardžio aukšto,
Sugriaudė šūviais nuosprendis krentas...

Aš sukilau – kaip gali tik krikščionis,
Prieš jų mirtį romiai sukilau...
Ir kraujo lašas po tėvynės kojom
Aušrinės rubinu išsiskleidė tuojau.

Aš sukilau – kaip gali tik svajonė
Sukilti prieš miazmas realias.
Nebuvo mano sieloj abejonės, –
Kam gyvenau, dėl to ir mirštu aš.

1978.VI.23

Mes vėl...

Mes vėl paženklinti gėdingu vergo ženklų,
Mūs juokas verkia, liūdi džiaugsmas mūs –
Bet juk tai baigsis, bet juk mes g y v e n s i m , –
Brangi viltis baugina retežius...

... Mes vėl dainuosim Lietuvą per amžius brangią
Su rūtų karūna, su šypsena gėlės.
Mes vėl išnešim ją iš pragaro į dangų,
Nušluostę kraujo ir purvų dėmes –

Kada, kada? Kokių keliu skaisčiuoju
Mums laisvė grįš? Kas jai duris atklės?
Didžiuliai laikrodžiai be perstogės skaičiuoja
Sunkios vergijos valanda niūrias...

... Mes vėl dainuosim Lietuva – per amžius,
Mes vėl matysime Jos veidą be dėmės, –
Pakelsim vėl melsvas akis į melsvą dangų –
Ir Dievo Motina į Lietuvą maloniai pažiūrės.

Vilnius, 1978.VIII.3

Miestas

Juokas, plienas, džiazas, grimas ir lakas...
Ak, išsprūsti iš tinklo šių gatvių troškių!
Kur Joninių žolės plačios pradalgės kvepia
Seno kaimo senu dorumu? – –

Dekoltuota tikrovė ir lūpas, ir melą
Restauruoja naujausiais dažais apgauliais,
O vis tiek grindinys aitrai dvokia
Po reklamų ryškiais šviesuliais.

Abejinga minia – ir marga, ir bespalvė –
Bestuburio judrumo kažkur nešama,
Gelžbetoninio miesto arterijom varva
Padrika, abejinga minia...

Abejinga minia. O čia Laisvę pasmaugė,
O čia Tiesą sušaudė ką tik! – –
„O kas kenčia, – tekenčia, kas rauda – terauda,
Mūsų rankom žarijų žarstyt nebandyk!“

Juokas. Ašara. Puikiai priderintas lakas.
Nė krislelio tiesos! Čia svajonei trošku...
O toli širdyje radastėlės man kvepia
Žilo kaimo tikru dorumu.

Vilnius, 1978.VIII.4

„Klasių kova“ Lietuvoje

Iš rytų visiems tekėjo saulė,
Mums gi – užtekėjo vergija.
Į miškus vyte suvijo liaudį,
Vyksta klasių – apskelbė – kova ...

... Kūnai gatvėse... Praeina sesės,
Motinos – viltis ar neviltis?
Siurbias juodos stribelnyčių akys –
Gal nualps? Gal ašara nukris?

Visa iki soties atsigėrę –
Laisvės kraujo, ašarų ramos...
Nepasotinami tiktai svetimieji,
Tik vergai apakę netiesos.

Negi ten skliautuose žvaigždės spindi –
Gal dygliai spygliuotųjų vielų?
Lagerio dvasia negailestinga
Gaužiasi lig kaulų smegenų.

Vilnius, 1978.VIII.13

Susimąstymas

Ak, Tėvyne, kiek daug jau poetų
Piešė mėlynas Tavo akis,
Kraičio juostom laukus nužymėtus,
Vakarėjančių tolių mintis,

Kiek sūnų, dukterų Tave matė –
Karalaitę Čiurlionio regėjimuos,
Liepsną – širdis karžygių uždegusią,
Nazareto šviesoj praregėjusią?

Bet ar daug kas ragavo to sielvarto –
Pamatyt Tavo laisvę įkalintą?
Tave pačią vagonuose Sibiro
Apdainuoti nemanė joks talentas...

... Tavo veidą tiek piešė poetų – –
Nematau jo: po gedulo nuometu
Ką dainuot, ką tautiečiams žadėti,
Kai kankina baisiausioji nuojauta?

Vilnius, 1978.VIII.13

* * *

Kad mergelė būčiau,
Balta lelijėlė, –
Visas dainas išdainuočiau
Lietuvos šalelės

Kad galiūnas būčiau,
Girių ąžuolėlis, –
Žiaurias audras išvaikyčiau
Iš tėvų šalelės

Kad gėlelė būčiau,
Laukų ramunėlė, –
Karžygių kapus papuoščiau
Lietuvoj šalelėj

Kad aš jaunas būčiau,
Sraunus Nemunėlis, –
Tai paplaučiau pamatėlius
Baisios vergovėlės

Bet esu tik jaunas
Kanklių braukėjėlis, –
Kanklių stygos – plieno grotos
Lietuvos šalelėj – –

Vilnius, 1978.VIII.19

Viršūnė

Dar ne žiema ir jau ne vasara –
Klajūnai paukščiai buriasi antai...
O tėviške! Išgairintas ugniakure,
Užmiršimu apžėlę pamatai...

O buvo rūmas, buvo bokštas,
Viršūnė, kryžium papuošta,
Į saulę stiebėsi, ištroškus
Pasidalint šviesos našta,

Kuri į vakarus saulutę
Kasdieną nulenkia vėlai,
Ir spindesį žarų silpnutį
Užpusto ūko pelenai.

Ir anei bokšto, anei rūmo,
Tik gervių trikampiai toli...
Bet ne! Dar likusi viršūnė –
Smūtkeliai, kryžiai pakely.

1978.IX.30

Lietuvos padangėms

Lietuvos padangės, laukę nesulaukę
Dariaus ir Girėno ištiestų sparnų,
Su skausmu priėmę antžmogišką auką –
Degančio karžygio kraujo smilkalų – –

Ilgesingo mėlio jūs nepagailėjęt
Nei neužmirštuolei, nei akims linų,
Nei svajoms lietuvio, toms, kurias apliejo
Svetimi tironai svetimu liūnu.

Lietuvos padangės, ašarom nuplautos,
Lietuvos padangės, aušusios krauju,
Ko jos vis dar vilias, ko jos vis dar laukia,
Kad kas rytą švinta vaiskumu nauju?

1978.X.10

* * *

*Jei tu akmuo – būk magnetas,
Jei tu gėlė – būk mimoza,
Jei tu žmogus – būk meilė.*

(V. Hugo)

Jei tu akmuo – nebūki plokšte
Ant kapo praeities ir ateities,
Žinok, ir m i r ę laisvės trokšta.
Jei tu akmuo – tai būk griūtis
Pradžia, užuomazga lavinos,
Švariai iššluojančios kalnus,
Kurios aušros prisikėlimą
Dabar kaip veidrodis atmuš.

Jei tu gėlė – nebūk mimoza,
Nuvystanti nuo pikto žvilgsnio.
Jei tu gėlė – nebūk bejėgis grožis,
Papuošiantysis bet kieno paminklą.
Nebūk Niekšybės papuošimų priedas,
Geriau erškėtrože tu būk,
Kuri apginti moka žiedus
Nuo godžių gyvenimo nagų.

Jei tu žmogus... galėtum, aišku, būti
(Ir jau nesyk istorijoje buvai)
Griūtim, panūdusia nušluoti būtį,
Gėle, besiginančia mirtinai.

Bet kaipgi šluoti, kai kiekvieno
Pusiau akmuo, pusiau rubinas širdys mūs?
Kaip gint žiedynų diademas sieloj,
Gal slepiančias savy šliužų lizdus?

Saviesiems

Mes paukščiai, viesuluose nepaklydę
Ir nepalaužę kompromisuose sparnų,
Visų išduotųjų šventa ištikimybė,
Prasmė visų beprasmiškų kovų.

Tai mūs krūtinės, karcериuose šalę,
Įsiliepsnoję vėtrų šėlime,
Sapnuoja vis dar spinduliuojantį kecalį,**
Deja, bejėgi ir, deja, narve.

*** Kecalis – geltonos, žalios ir raudonos spalvos atogrąžų paukštis, Lotynų Amerikos tautų nepriklausomybės simbolis, dažnai naudojamas jų valstybiniuose herbuose. Pagal legendą, uždarytas į narvą tuojau miršta.*

Bet nors praplaukę pragarišką Stiksą,
Praradę audros ir stiebus, ir bures,
Mes vis dar tikim ateities feniksą,
Skaistyklos ugnį – sąžines švarias.

Mes esam broliai, gėlės, kurios žydi
Ant Laisvės, Grožio ir Tiesos kapų.
Todėl nedvokime egoizmu, pavydu
Ir būkime verti juodos nakties aukų.

1978.X.18

Dykumos karavanas

... Žygiuoja bekraštės kolonos
Ir vėliavom oras banguoja,
Ir žvilgsniai įkaitusiam toly
Fantastikos skruostus bučiuoja.
Ir vilkstinės ordų vadovai
Iš jų reikalauja tik vieno:
Nedrįskit pažvelgti po kojom,
Gyvenkit fanatikų duona – –
Stabų margaspalvėm vilionėm,
Žynių žiburiuojančiom kaukėm,
Valdovų paausintom togom,
Kurias jie visi nusimes juk
Po iškilmingosios dalies...
Nedrįskit pažvelgti po kojom,
Kur versmės sumintos į žemę,
Kur viesulo pustomas smėlis
Vilties augmeniją užlies...
Žiūrėkit į tolumas tyrų,
Kur jūsų garuojantis kraujas
Galbūt jums aušra pasivaimės,
Apgaulės žvaigžde sublizgės.
Žiūrėkit nustebusiais žvilgsniais
Vien į pjedestalų viršūnes – –
Argi ne tas pat jums, iš ko jų
Papėdės iškaldintos buvo?
Žiūrėkit į vėliavų šokį.
(Jei vėliava būtų praplyšus

Ir jūs už nekaltojo šilko,
Neduokdie, išvystumėt grotas,
Spygliuotų vielų ornamentus,
Grandinių pajuodusias varpas,
Valstybės apgaubusias ženklą – –
Tuoj pat skrupulingai užmerkit
Akis, nelemtai nusidėjusias,
Nedelsdami plyšį užlopykit
Maskuojamo dažo siūlėm.)
O tą, kas niekšingai išdrįstų
Varovų protu abejoti, –
Sutrypkit, kaip stengėsi Kristų
Mefistas sutrypt žmoguje.
Bet kai atsigręšit, pribėgę
Vaivorykščių puošiamą Nieką,
Už jūsų palikęs jo kapas
Ar švyturiu jums nebebus?

1978.IX.8

Gatvių šlavėjas

Į riaumojantį didmiesčio rytą
Blaškos skersgatviuos šiukšlinas vėjas –
Iš NN atsakingo posto išvytas,
Išėini – jau kaip gatvių šlavėjas.

O tiek maža reikėjo pastangų –
Pastovėt ant karjeros eskalatoriaus –
Ir būtum nuneštas į apskriųjų dangų –
Nepaklausei, ką gero linkintys tau patarė.

Tu šluoji gatvę, o pro šalį eina
Kolegos buvę: puošnūs, kvėpaluoti,
Olimpą įsigiję už teisėtą kainą –
Kiekvienas turi teisę s a v o sąžinę parduoti...

O Tu kvailys, kai ėmė reikalauti
Kalbėti melą saldinančiom frazėm –
Nesugebėjai ponams dviems tarnauti
Ir sočią ateitį išsimainei į ražą.

Ir šluoji gatvę, o pro šalį eina
Pudruoti perukuoti, kreplenuoti
Gyventojai olimpinės dievų buveinės,
Ir nieks iš jų neprašo sąžinę pašluoti.

Vilnius, 1979

* * *

Dangstau kaip pašautas paukštis
Audros iškankintais sparnais
Tave savo sieloje – baugščių.

Trapus tavo – krištolo – šokis
Po meteoritų lietum.
Atleisk, kad apginti nemoku.

Atleisk, kad nepajėgiu nešti,
Krentu dar papėdėj kančios,
O reikia viršūnę pašvęsti – – –

Vilnius, 1979.IV.25

Baisu, kai gimsta paukščiai be sparnų

Baisu, kai gimsta paukščiai be sparnų,
Baisu, kai šliaužo, kas skraidyti gimė,
Baisu, kai nebesiilgi namų,
Kai nebeieško tremtinys Tėvynės...

Ar nematai sparnų – nežmoniškai jaunų?
Žiūrėk kaip švyti jų išsiskleidimas!
Ir ant Tavų pečių – ar nematai sparnų?
Na, kam Tu juos į purvą panardinęs?

Ir iš Tavų delnų – šviesa darbų taurių,
Atgniaužk, atgniaužk dosniausiai savo saują!
Tu šitiek daug turi – tiktai atverk duris –
Už jų minia be meilės jau badauja.

Ištiesus rieškutes su priekaištu – tuščias,
Šunim nugainiota nuo šitiek durų,
Ateina pas Tave belaimių brolija –
Dalinkis ašara, stokojant džiaugsmo jūrų.

Baisu, kai gimsta paukščiai narvuose
Ir net nenujaučia – skirti kam ir ką gali.
Sparnai, įkalinti silpnybių šarvuose,
Kuriems sapnuot neleista skrydžių šalį...

Vilnius, 1979.V

Pasiilgau

Pasiilgau, Tavęs pasiilgau,
Mėlyna, kristaline, tyra,
Tavo rankų prie kūdikio lingės,
Prie manosios širdies, Lietuva.

Už langelio jau vakaras mėlsta, –
Pažarstyk užgesintoj širdy
Ir įpūsk žarijas, kurios blėsta,
Meilę tautai įpūst pabandyk.

Mano posmams tik Tu teišželdei
Iš savęs nesapnuotų gėlių,
Ir lietuviškom plukėm aš malda,
Ir ramunėm išpinti galiu.

Koks trapus triskiemenis tas žodis –
Tavo vardas – nejau taip lengvai
Jis į Ostlandą perdirbti duodas,
Virsta Severo-Zapadnyj kraj?

Mano posmams ir ritmą, ir rimą
Iščiurleno šaltiniai tavi,
Nujaučią po sniegu atgimimą,
Jie ir posmuose mano gyvi.

Amžių pašalą lašas po lašo
Tirpdo versmės darbų ir eilių,

Tavo vardą vėl įsauly rašo
Mėlynumas gegužio gėlių.

Mano posmus tik Tu teišželdei
Iš saulėtekių, upių, kelių –
Kaip jiems Tavo nelaisvę pakelti,
Kaip nesmerki klastų jžūlių?

Vilnius, 1979.V.12

* * *

O tu, vaikyste, tu žiede nekaltas
Kūdikio Jėzaus delne!
Ką gi aš, aistrų ant kryžiaus prikaltas,
Melsiu, jei ne tave:

Šviesk man tėvynės mielais atminimais,
Švieski mamytės akim,
Kad, sunkiame kelyje nepasviręs,
Žvelgčiau tolyn ir aukštyn.

Šviesk man Betliejaus žvaigžde į pasaulį
Sodžiaus bažnyčioj mažoj,
Šviesk ta žvaigžde – visos kosmoso saulės
Žiba tik Josios šviesoj.

Aš dar atsimenu rudenio naktį –
Kiek nubyrėjo žvaigždžių! –
Ji tik viena nepaliovė mums degti
Vieškelių vingiuos klaidžių.

Apšviečia ji ir Tėvynės karūnoj
Šiluvą, Aušros Vartus.
Ves ji, išves mus iš šunkelių liūno,
Laisvės kur kelias platus!

1979

* * *

Naktis. Juoda rasa ant pievų
Ir ilgesingi žiburiai toli...
Tėvynę užmirštą, Tėvynę baisiai vieną
Lankau kaip piligrimas nebylys...

Iš kaimų, pakelių ateina medžiai
Išpažinties atlikti mano širdžiai:
Kapai didvyrių jų šaknis dar slegia
Ir jaunas kraujas, neseniai juos girdęs.

O kokią atgailą galiu aš jiems paskirti –
Kasmet žiedais trispalviais pražydėti?
Kasmet pavasariais įveikt žieminę mirtį
Ir vėl laisvūnais paukščiais sučiulbėti?

Naktis. Juoda rasa ant pievų
Ir ilgesingi žiburiai toli...
Prie Laisvės Gabijos užlietų plėnių
Smūtkelis pasilenkia nebylys...

1979.I.30

Vizija

– – Vėliava trispalvė plevėsuoja bokšte –
Ak, kodėl kodėl aš taip numirti trokštu?
Ak, kodėl dabar, šį skaistų skaistų rytą,
Ant kurio šešėlis joks dar nekrito
Ir kurio dar jokia ašara nevilgė –
Atiduotum, rodos, jam jausmus ir širdį,
Jauną valią, jauną jėgą, jauną protą,
Kad tik amžinai Tėvynei jis liepsnotų,
Kad tiktai Tėvynė mirus prisikeltų
Ir Velykų trečią rytą varpas skelbtų:
Kelkitės visi, kuriems nužudė kūną,
Kelkitės, dvasia gyvena ir nežūna,
Kelkitės pasveikint skaistų skaistų rytą,
Kol ant jo šešėlis joks dar nekrito – –

1979.II.5

* * *

Ak, išdaiginkit maldos motulės
Tremtinių užpustytuos kapuos
Laisvės vasarų baltą ramunę,
Ką nuvyto sūnų atlapuos.

Aš ją vis tebesaugau tarp lapų
Suskaitytos maldaknygės mūs,
Ir tikiu – Tas, Kurs įveikė kapą,
Melo galią kaip miglą nupūs.

Ir volai debesų akmeninių
Skliauto kupolu vėl nuriedės,
Ir nušvis vėl šviesa mūs gimtinei
Dvyliktosios Marijos žvaigždės.

Degs ir šildys ugnelė mažytė...
Tik motulė tą dainą dainuos,
Kad negrįžo į avilį bitės
Iš speigų šimtametės taigos...

1979.II 5

*Fata Morgana**

Langai, mokyklos, aikštynai,
Kolonos ir pjestalai
Ir lozungų šydai šilkiniai –
Gražuolė Fata Morgana!

Žèruoja perliniai dantys –
Prašom, nemokamas gydymas!
Mokslo šviesą platina kvantais –
Luce clarior!** – montažai ateistiniai.

O tribūnose – gestai, o kilnūs,
O planuose – gigantiški užmojai,
O turistai – įspūdžiams imlūs,
O gèrèkitės, užjūriai!

Žèri šviečia frontonų tobula
Akį žavinti iliuminacija –
Čia nežino vergijos sopulio,
Gerbia, myli čia nacija naciją!

Tad atleisk, žemės rojaus konstruktore,
Įtariam šių dienų litvomanui,
Kad jis pro plakatų užtūrą
Į g y v e n i m ą žvilgtelt sumanė.

Paslaugi ir meili – kaip viešbučio
Užsienio turistams personalas

Ateities panoramų vieškelius
Atlapoja Fata Morgana.

O aš pakeliu Tėvynės ašarą,
Su krauju ir purvu sumaišytą,
Ir pro ją pažvelgiu į masalą
Dekoracinių frazių ir plytų –

Ir matau – suodžiuos miestų tarpuvarčių,
Saulės veido sapnuot nesapnavusios,
Meldžias gėlės šmėkloms vidurnakčių
Ir vadina gyvenimu pamazgas.

Ir matau už madingų antakių –
Akyse Tavo, Fata Morgana,
Atsispindi grotos ir antrankiai –
Braižas mūs „demokratijos“ senas.

O pasaulis – patyręs flirtininkas –
Tavo miestais – kaip sagėmis – žavisi.
Kam čia rūpi, kad tautas mirtininkes
Ešelonais pilnais – į Pavolgj...

O Fata Morgana šypsosi:
Komunizmas jau horizonte!
Ir mainos vaivorykštės blyksniai
Ant kapo numindžiotu slenksčio.

* *Fata Morgana – mirażas*

** *Lot. Šviesiau už šviesą*

1979.II.8

Kaip pavydžiu aš Jums

Kaip pavydžiu aš Jums,
Nebučiavusiems niekad
Savo pančių sunkių, apgaule užverstų.
Jūsų sielos sparnai,
Laisvės kalnus pasiekę,
Bus laisvi amžinai
Ir po grotų karstu – –

Susikūrėm savų
Minčių vergišką skliautą
Ir dejuojam dabar, kad dangus per žemai...
O širdis, Nemunams
Nešant išą, taip rauda,
Kai į padugnes nyra
Paliegę sparnai...

Kaip pavydžiu aš Jums,
Kad Idealų netrypę
Esat širdy savoje.
Jums pavydžiu, kad kankinami rūsiuose
Neklykėt:
Pasakysiu aš viską – gana!

Prieš karjeros laiptus –
Kad nepailstum –
Atsikratom balasto idėjų saldžių.
O buvai tu jautrus!

(Ir dabar pasiilgsti
Kaip deserto –minčių,
Nelytėtų kalėjimo rūdžių.)

Kaip pavydžiu aš Jums –
Krematorių karšty
Ir ledinius Gulago narvuos –
Papirktiems teisdariams
Reikalaujant: „Pakarti!“ –
Nepakeitusiems sielos spalvos.

Jums pavydžiu, nes privertė
Manąją kartą
Idealų monstrancijas šiukšlių dėžėm padaryt.
Prieš karjeros laiptus
Laukiam lemiamo starto –
Į stiklo kalną užjot
Nemėgins net kvailys...

Kaip pavydžiu aš Jums
Paaukotos jaunystės,
Nežabotų sparnų sakalų padermės –
Nesuspėjote Jūs
Mūsų gėdos išvysti,
Kai lietuvis nedrįs
Laisvės vardo minėti.

Neprikaišiokim tad
Nei likimui, nei dangui –
Juos priderinom mes
Pagal pakirptus savo sparnus.
Vėl apstojam stalus
Ir taurelės vėl žvanga.
Ir baisu, kad čia minima Laisvė ir Dievo Sūnus...

Vilnius, 1979.II.29

Juk dar motulė man dainavo
Apie erelių skrydį į viršūnes,
Apie sparnus palaužtus
Ir uolas sukruvintas...
Bet ji visas dainas užbaigdavo:

Nei laisvė, nei tiesa nežūna,
Ir gimsta vėl iš laisvės svaigulio
Ereliai skrydžiams į viršūnes.

Dabar, kai jau pačiam jauni sparnai
Išsiskleidė, priešpriešio vėjo laukia,
Neįkopti istorijos kalnai
Boluoja ateity neįaukiai –

Išgirsk, o Viešpatie, meldimą:
Te kuo aštresnės bus viršūnės,
Nereik sulėtinto kritimo,
Gyvenimo kampų nuzulintų.
Aš noriu būt apspjaudytas minios,
Šmeižtų erškėčiais leistis vainikuoti,
Aš nežinau – dėl laimės ar dalios,
Bet skausmo žmogui turi būti duota.
Kitaip – aptuks jaunatviški sparnai
Manieromis komfortiškos virtuvės,
Ir nepakils, kaip kyla sakalai,
Į paskutinę – amžiną – Viršūnę.

Vilnius, 1979.III. 31

Poeto gimimas

Aš gimiau antrą dieną pavasario mėnesio – kovo,
Kai tuo tarpu Tėvynė – pikčiausiuos vasario speiguos.
Ir ji pašaukė širdį galingai į kovą
Pavėluoto ledonešio smūgiuos staigiuos.

Kai, sparnams sustiprėjus, pradėjo ritmingai
Dirbti valios jaunuolio raumuo,
Lyros stygos išsitempė ir gaivalingai
Ėmė uždraustas giesmes dainuot,

Skambiai, skardžiai dainuot su pavasario paukščiais,
Su žiedais pirmutiniais kartu.
Sakot, mane suims? – bet pavasarį šauks čia
Vieversiai virš širdžių, dar, deja, apsnigtų.

1979.III.31

* * *

... O tenai, o tenai,
Kur negrįšime niekad,
Skamba varpas liūdnai,
Kur žaroms besidriekiant
Kryžiaus ženklui vėlai
Sūnus laimina mamos –
O, tai mano namai!
Skrieja mintys neramios,
Kur balti jazminai –
Nužydėjus legenda – –

O čionai, o čionai,
Visos mintys kur skamba,
Kaip bokalai alaus
Suputoja tuštybė –
Ką tik nori apspjaus,
Ką tik nori padidins
Iki mastų tokių,
Kad valdovams patiktų,
Kad nuo puotų sočių
Trupinių jiems atliktų...

Vilnius, 1979

Pasistiebiau aš pro kalėjimo grotas
Ir – savo skausmui – saulę pamačiau.
Jos spindesys, lig šiol tamsos užstotas,
Manas akis apakino. Tačiau

Atsiminimams ligi šiol užtenka
Tos sąvokos – gyvenime yra
Kai kas šviesesnio už belangės lempą
Palubėje, kalėjime, nelaisvės viename.

Aš iš minios pro galvas
Ir – savo laimei – Kristų pamačiau.
Bet kaip sunku man savo ydas
Atstumt ir prasibraut prie Jo arčiau!

Palaimink tą brovimąsi, o Dieve –
Tuose brūzgynuose, tame lemties žaizdre
Subraižiau ne vien rankas – ir sielą,
Bet ką brangesnio aš turiu už šias žaizdas?!

1979.VI.11

Sparnai lombarde

Laistantis viltis nesėtas
Žemės beginklis sūnus –
Nieko neturi poetas,
Tiktai kūrybos sparnus.

Vyturio trelėmis aldant,
Greitai praskriejo diena...
Reikia ir dainiui valgyt –
Čia ir visa problema.

Poetas nieko neturi –
Alkanas ir neramus.
Mąsto sumanymo tūrį –
Teks užstatyti sparnus.

Galgi sparnai tie poeto
Laiptais karjeros pakels?
Ką nuskraidins šilton vieton?
Žiū, dar į bėdą įvels...

Žiū, suvirpės iš netyčių
Ironiškesnė gaida –
Ims ir priskirs prie patyčių
Duonadaviai – kas tada?!

Tai nedvejoki, poete –
Tokia pirkėjų gausa!

Lengva pavirst marionete –
Auga sparnų paklausa!

Partijos ir diktatūros,
Smulkūs privatūs pirkliai
Viską už lyrą tau siūlo –
Tiktai į protą ateik.

Greitai parduok savo balsą,
Greit užstatyki sparnus:
Duos tau riekutę skalsią –
Butą, patogumus.

Ir uždainuosi kaip liepia,
O ne kaip šlama širdis,
O ne kaip įosė liepa
Tėviškės vargo mintis...

Sureguliuok savo lyrą
Idėjiškai dar „kryptingiau“,
Saulei į vakarus nyrant,
Susimąstyk dėkingiau:

Kas tau tą gerbūvj davė,
Kas, ir – o varge! – už ką?!
Partijai – Motinai – Ave
Raito maldinga ranka...

1979.VII.2

Pražydo žvaigždės

Pražydo žvaigždės danguje,
Suspindo gėlės pievoj.
Ar matot – meldžias Lietuva
Vergijos mėnesienoj.

Kaip varsto silpstanti ranka
Rasos lašų rožančių –
Vai, neužgesk, viltie menka,
Kraupiam šešėly pančių!

Sapnuok už septynių spynų
Užsklęstą laisvės garsą.
Ilgėkis karžygių sūnų –
Jie gims, gins laisvę narsiai.

... Nuvyto žvaigždės danguje,
Užgėso gėlės pievoj,
Tik vis dar meldės Lietuva
Vergijos mėnesienoj.

1979.VII.2

Jēzau, kam sparnus davei man

Jēzau, kam sparnus davei man
Ir kalējime leidai gimt, –
Čia rūsys pasmaugia dainā,
Negi sparnus čia mēgint?

O gal mums, rūsių piliečiams,
Jie – viltis ir atmintis,
Kad už grotų saulē šviečia,
Kad laisva žmogaus mintis?

Nebaisu drėgnos vienutės,
Kai krūtinėj taip erdvu,
Kad tik karcerio minutės
Nesupūdytų sparnų...

Jēzau, jei sparnus davei man,
Tai prašau – išmokyk skrist,
Ant sparnų pakelti dainā
Virš kalėjimo išdrįst!

1979.VII.6

Netikėta interpretacija

Čiurlionis. Jūros sonatos
„Finalas“.
Pasiutusios stichijos
Kyla ir nerias.
Pasaulis ar pragaras?
Gelmenys verias...
Švininis ties pragarme
Lenkiasi skliautas.
Galingas bus ryt
Galingesnio nugriautas.
Banga akmenėlj
Dugnu tyliai šluoja...
Prieš keterą dorės trys –
Žmonės irkluoja...
Ar suvokia bent,
Kokių galių papėdėj
Trys burės gyvent –
Sušvytėt nesigėdi?
Ar aprėpia bangą,
Jos aukštį, jos jėgą?
Jei taip, jei supranta –
Ar laukia, ar bėga?
O Viešpatie, žmonės jie!
Suvokia, mato
Vos keletą metrų
Prieš pat vairo ratą.
O bangos užlieja

Sonatos finalą –
Beširdis, sloginąs cunami – – –

Trys dorės bejėgiškai
Lenkias ir neria.
Girdi kaip skandinantys
Vandenys suokia:
Trys dorės, trys seserys,
Nesisielokit!
Velikaja Rosija s nami!

O mes – ar išnirsim
Po šito... cunami?

Prieš bangą – – –
Trys dorės Pabaltijo mažos.
Nejaugi tas pojūtis – –
Laisvė! – – –

Tebuvo miražas,
Purslais tarp dviejų
Uragano bangų tesušvitęs,
Tuoj pat tų bangų sudraskytas?
Bet Jis Galilėjoj
Tada juk bangom
Drąsiai ėjo,
Įsakęs jų šėlsmui nutilti.
Čiurlioni!
Palik-mums tą viltį!

1979.VIII.12

* * *

Kadais, girdėjau, trys seni išminčiai
Ieškojo kūdikio mažų rieškučių –
Sudėti žmogui ir žmonijai –
Toli mes šiandien nuo pirmųjų Kūčių...

... O šiandien Tavo lopšio kur ieškoti,
Kokioj širdy surast Tavos palaimos?
Pasiųsčiau širdį – mažą, alkaną paukštelį
Parnešt Tėvynei lašą šilumos
Ir trupinį tiesos iš užu marių...

Ar dar yra pasauly tokios marios,
Kurių krantų teisiųjų kraujas neskalavo?

... O kur ieškoti šiandien Tavo lopšio?

Nuneščiau Žvaigždę – Lietuvą, kuri nukrito
(Ar teisingiau – kurią jėga nubloškė)
Iš Tavo Motinos nesuteptos karūnos
| purvą neregėtą nematytą.
O kur ieškoti šiandien Tavo lopšio...

1978.XII.25-1979.VIII.13

Sutvirtinimas

Pavasaris akis ūmai atmerkė –
Nuraibuliavo pragiedrulių mēlis,
Tuoju tuoju atšoks nelaisvės durų velkė! –
Danguj giedodamas skandinias vyturelis.

Ir į širdies nesibaigiančius plotus
Atėjo Jėzus ir atvėrė langus...
Ir pamačiau, kokia širdis priplėkus,
Ir kiek menkybės ten patamsiuos rangos...

Girdėjau aimanas prie restorano rūmų,
Prie vendispenserių, teismuos nepilnamečių,
Kad visos žvaigždės danguje užgėso,
Ir nežinia, kam už tai tarti „ačiū“.

Ir aš savęs paklausiau: kam tu siųstas
Su Dievo saulėmis, kad šviesą žmogui lemtum?
Ar kad pagarbintum dienos herojų biustus
Ir su girtais istoriją apventum?!

Įsiklausyk: trimitai mūšiu žvanga.
Jaunos širdies šarvai tenerūdijs!
Ir ant peties pajutęs Jėzaus ranką,
Iškelki drąsiai kovai kalaviją.

1979

Atsiklaupiau

Atsiklaupiau tarp Lenos ir Pečioros,
Susiradau Jį akimis – meldžiuos...
Aplinkui dega ledo melchioru
Žiemos altoriai slėniuose aidžiuos...

Klaupiuos prieš tėviškės sodybos žiburėlį,
Pro ledą ir Gulago grotas Jį regiu,
Kaip tabernakulį viršum lemties iškėlęs,
Kalbuos su Jėzum: juk ne stabmeldžių,

O Viešpatie, pastangom jis sušvito
Tavų vaikų sustirusiuos delnuos –
Nuo smerčo* paslėptas, tegul sulauks jis ryto,
Tegul iš tolo tremtinius paguos...

O gal jau nedega tenai, seniai užgesęs,
Gal pusto pelenus jo Sibiro pūga...
Gal ta šviesa – žaltvykslės mano dvasioj,
Iš ilgesio jo atspindžiu dega...

* *Smerčas – viesulas*

1979

Credo

O Krikščionybė! O gyvenimo poezija!
Kaip kartais elgetiškai mes Tave nuskurdinam,
Pavertę kažkokia patiems grasia erezija,
Tarp Dekalogo užtvarų įkurdinam,

Ir priimam kaip prozišką tradiciją,
Nuobodžią prievolę, tėvų ar dar ko primestą –
Tiek to, atliksime jau tą velykinę,
Ir katalikais būsime – kaip priimta...

Besparniai paukščiai, man širdis kraujuoja –
Kokie mes gabūs ir kokie greitai
Paversti plėnim visa, kas liepsnoja,
Kas gyva – tik veikloj, tik judesy,

Gyvenime tiktai, ne žodžiuose, ne popieriuoj,
Nes tai gyvenimas galiausiai ir yra.
Krikščionys būkime – ligoninėj ir operoj,
Vienutėje ir šokių vakare,

Nes mums rankas Kūrėjas dovanojo,
Kad jos sujungtų visa su Dievu,
Parentų gėrj, jeigu jis svyruoja,
Traukte ištrauktų blogj iš žmonių.

Mums davė misiją – visu protu ir širdžia,
Nebijant klystkelių, pavojų, nežinios,

Ieškot kelių į žmogų, į jo širdį.
Ir vargas tiems, kurie nebežinos,

Kad tai pas mus pasaulio viso vargšus
Atsiuntęs buvo Kristus paslapčia –
Pirmi išgirst turėjome, kur verkia
Žmogus tiesos ir laisvės, ir tauta.

Visi atėję buvo mūs akyse
Ieškot užuojautos, palaimos, šilumos.
Visi, atstumti ir žmonėms įgrisę,
Švelnumo laukė iš mūs artumos – –

Tai ar atvėrėme benamiams ir bevilčiams,
Nakvynės prašantiems savų širdžių duris?
O gal rūgščia mina duknas apvilkę,
Paklausėme – ar brudo neturįs?

Gal buvome geri ir gailestingi,
Ir švelnūs – tik draugams, sau palankiems –
Tiktai švariems, tiktai nepavojingiems,
Kurie mums reikalingi, ne mes jiems...

Apsukriai mes sulygstam su pasauliu
Lig kokio laipsnio seksim Jėzų Kristų,
Ir daug, išgirdę apie Kryžiaus Taurę,
Alyvų sode ims nežymiai atsilikti...

Patogiai norim savo kryžių nešti,
Saikingai mėgautis, saikingai ir aukotis,
Savos Golgotos stotyse sočiai užkąsti,
Viršūnėj – gal kas nors smagiai užgrotų –

Į delnus, kojas ir į širdį (mirusią
Tačiau, manau, nė nevertėtų užmarinti)
Štai jums Golgota kataliko – mirti,
Jei sau pritaikytum šviesiausią Jojo mintį!

Pavydi mums ir stebisi mūs mokslu,
Bet ar pažins, pamils Jį, ar supras,
Kai patys tampam Kristui akibroksčiu,
Parodija! Karikatūra! Mes

Ir vėl pasirenkame t r e č i ą kelią – –
Po Jo mirties! Po Kryžiaus! Vėl, deja,
„Auksinio vidurio“ idėją kelia
Menkystos, amžiais sužavėti ja.

Vėl šliaužia aras, vėl šaltinis liula,
Vėl smilksta fakelas, vėl rūksta žiburys:
Nenužudžiau. Nepavogiau. Ar gula
Ant mano sąžinės nors kaltės trupinys?

Krikščioni! Kas tai? Ką girdžiu iš lūpų,
Privalančių kas dieną pasimelst,
Už tuos visus, kur žemėj šiandien klupo,
Už tuos, nustojusius duris į laimę belst –

O jis štai girias man, ko nepadaręs!
Tai ką įvykdei, ką gi p a d a r e i –
Gal nuo žmonių saugiausiai užsidaręs,
Žmonijos meilės agitaciją varei?!

Ak, ugnį lydančiąją pelenais pavertę,
Pavertę audrą, ak, vėsinančiu dvelksmu –
Kada pažinsim brangenybės vertę,
Kada ji taps mums gyvasties šauksmu?

Kada suprasim amžiną naujumą
To mokymo – juk Kristus mummyse
Gyvena, dirba – ir ne tik per Sumą,
Žmonėms mūs lūpom šypsos. Tautose,

Kurioms priklausom, Jis per mus darbuojas –
Kai Muravjovo kilpa veržėsi kietai,
Kai stingdė baimė, tingulys abuoja –
Tai ar ne Tu, Bažnyčia, Veto! sušukai?

Misionieriai mes. Kiekvienas mūsų gestas,
Kiekvienas poelgis – tai atversta knyga.
J i e skaito, mums nė nejaučiant, jie mąsto, –
Tos knygos neuždraus jokia jėga,

Jokia cenzūra žmogui! Joks teroras
Jos nesudegins aikštėje viešai,
Nes koks, krikščioni, būtų tau furoras,
Jei šitaip baigtųsi tavieji užrašai!

Rašykite žmonėms kasdien gyvenimu
Naujieną Gerąją – darbai, aukom.
Tiražą didinkim! Mums nieko nėr negalimo,
Jei nesilankstom iškamšom menkom!

1979

Kalinės ieškojimas

Kaip įtūžusių stumbrų rūsti lavina
Per kalėjimą eis mūs būrys,
Ir drebės nuo šauksmų citadelė sena,
Ir vienutės jų jau nepris:

O kur Tu, Lietuva? Neturėjom vilties,
Kad Tave jie reabilituos –
Tai įvyksta pas mus paprastai po mirties,
Laisvę Tau mūs ginklai garantuos – –

Mūs ugninis tikėjimas Kryžiaus prasme,
Mūsų meilė, pravirkus krauju,
Ir viltis dar paliudyti Žalčio teisme
Po griuvimo kalėjimo jų.

O kur Tu, Lietuva? Išvargai, išsirgai! –
Smūgiai varstys vienučių duris
Ir neklausančiais pirštais išbalę sargai
Visas kameras atidarys.

Kiek į laisvę plasnų uždarytų dainų,
Kiek įkalintų žodžių tiesos!
Neatverksit, rūšiai, savo galios dienų,
Nors ir kaip jūsų sienos rasos!

Bet idėjų išlaisvintų būrio dermėj
Vien Tavęs mūsų akys ieškos:

– Ei, šventieji kalėjimo jūs kankiniai,
Ar nematėt Mažutės blyškios?

Tu išeisi prašvitus, kasom kruvinom,
Bet visiems mums kaip niekad graži.
Ir vitis spindulinga žvelgs akim atvirom.
Marija Tau vainiką grąžins.

O palaimintas motinų ašara būk,
O palaimintas žygių krauju,
Pančių krintančių tu skambesy nuostabus,
Po griuvimo kalėjimo **ju!**

1979

L.

Nežinau, mylima, kur Tave sutikau,
Kur Tave pamačiau pirmąkart,
Bet nuo tol aš gražuolėms visoms apakau,
Nepajėgdamas žodžio ištart.

Kur tai buvo? Ir kas ten dabar prisimins!
Gal už grotų sužvilgo rasa
Tavo ašarų, atspindį metus širdin,
Gal išsiskleidė lino kasa

Už spygliuotų vielų, gal grandinių daina –
Tavo skundas iš tundrų tremties –
Kaip rakštis įsivėrė manin, mylima,
Kaip kankinantis žybsnis lemties.

Kas galėjo kvietimui akių mėlynų
Nepaklust – tik ne dainiaus širdis!
Dienąnakt gyvenau vienu sapnu –
Kaip kalėjimo sienas ardys –

Tas, kur pančioja, varžo Tavašias mintis,
Nuo akių atitvėręs žvaigždes...
Kas vienutė jaunam, kas net žodis *mirtis*,
Dėl Tavęs, nelaimingos Tavęs?

Kas, kad mes su Tavim nesumainėm žiedų?
Tas pačias plienines grandines

Sunkiai nešam tiek metų ant rankų abu,
Negali nei nuplėšt, nei numest.

Ištirpdyčiau aš jas karštom ašarom Tau –
Stingsta ašaros, virsta ledu...
Pro vaitojančią pūgą kelių nematau,
O kitus užsiverkęs vedu...

Tai už grotų turbūt aš Tave sutikau,
Tardymuos pamačiau pirmąkart
Tas akis, kuriose kaip ugnį ištirpau,
Nepajėgdamas žodžio ištart – –

Vilnius, 1979.XII.16

* * *

Aukštai,
Mėlynų debesų keliu,
Eina Mergaitė.
Aureolė apie kasas.
O ant kelio – jokių erškėčių.

Kas tai?
Sudėtas rankas keliu.
Gal Jinai mūsų ašaras skaitė
Po rūdynus ir šachtas visas,
Gal jomis Josios nimbas šviečia?

Gal Ji
Ir dabar saulės spinduliu
Stygas užgavo?
Kaip banga kyla auga tiesa.
Nematau Jai praeit laisvo kelio.

Gaili,
Kad ir vėl verpetuės gatvės grindiniu
Išsikvėpusio vulkano lava.
Bus našlaitė išvyta basa.
Ir kitaip skambės lyra kario.

Vilnius, 1979.XII.16

Studijų draugams

Mes juokiamės. Visi jauni. Ir gražūs.
Pavalgom. Sudaužiam aistrų taures.
Gyvename – atseit. Nerūpestinguos važiuos
Vairuojam per tingių jausmų marias...

Pamainikaujam žvilgsniais, gestais, žodžiais –
Kitiems ir sau be galo įprasti.
Aplipę kasdienybe tartum suodžiais,
Nematom vienas kito iš arti...

Parašom. Pakalbam. Pašlovinam. Pakeikiam.
Pakeičia šypsenas sarkazmo grimasa.
Ir atvirkščiai. Kažką, atrodo, veikiam,
Ir štai gyvenimo diena – visa.

Susigyvename su aplinkybių terpe.
Susitikimuos spaudžiame rankas.
Siela į sielą, rodos, įsiterpiam,
Ir nieko keisto: viskas ten tas pat,

Šiek tiek įgrisęs, netgi nusibodęs
Tarp dantračių ir smagračių ryšys.
Kaip strofos sutelpam į pilkas odes,
Kurias galbūt kažkas kažkam rašys.

Gal kasdienybei. Mes visi kasdieniai.
Kaip durų virstelėjimas. Žodžiai ir veidai,

Ir poelgiai – kaip tos nupilkę sienos,
Be teisės ir be galios pasikeist.

Tie patys vis tiktai, iš tarpo mūsų,
Išeis skirtingi modeliai žmogaus:
Vieni tylės kaltiems nekaltą mušant,
Kiti ir kilpoj dusinami – šauks.

Išeis iš mūs tvirti, nepataikavę,
Nešliaužę prieš stabus. Išeis ir tie,
Kur trisdešimtį sidabrinių gavę,
Akis nudelbę, užantin paslėps...

Tik neis paskui jau drebulės ieškoti –
Ką padarysi – nebe tie laikai
Ir gėdos samprata. Bepig kvailiams kovoti.
O man tarnyba. Vila. Ir vaikai...

Išeis visi į kazematų tamsą –
Mat jų širdyse buvo per šviesu...
Kiti – importinės atkaltės atsikvempsim,
Suirzę: donkichotai, iš tiesų...

Nerimsta vis, jaunimą neramina,
Iš kelio veda, patys klimpdami...
Ir temą keisime – kaimynas štai mašiną
Nusižiebė – o tu, vyreli, neturi...

Išeis iš mūsų ižo avangarde
Pirmoji požeminio sąjūdžio lytis,
Išeis bevaliai – kaip banda iš gardo –
Iš jų mūs upėms užtūras statys...

Išeis nepakartojami kaip dainos,
Save užmiršę, giedrūs ir jauni,
Išeis ir tie – tesiderą dėl kainos
Už sąžinę, už principą – tai jie –

Ne tankai, durtuvai, ne maniakai sostuose
Tarnauja kaip kūrimo žaliava
Šėtono kalvėj; dirigento mostuose –
Akla, beformė, griauianti lava...

Ir tie, kurie vienutę pasirinko
Už Žmogų – žino: karcerių urvai
Ne iš betono plytų: tai palinkę
Silpni draugai sumūryti tenai.

Vienodi buvom, kol vienodos klasės,
Vienodi klausimai telaukė paskaitoj.
Kai rinktis – didvyris ar niekšas? – teko,
Tas vienodumas pasitraukė tuoj.

Išeis iš mūsų, paprastų, kasdienių,
Ir savo budeliams akla, klusni talka,
Ir nepalaužiama tautos gynėjų siena –
Kas tai apsprendžia, Viešpatie? O, kas?

Vilnius, 1979.II.11

Kodėl

Kodėl Tiesa visad silpnesnio pusėj?
Jau tapo taisykle – ir po Golgotos kryžium,
Po lagerių spygliuotom triumfo arkom
(Žvėris triumfuoja ant žmogaus lavono)
Stebėtina mes, galingieji, pasitvarkom,
Išvarę Tiesą – „Ecce homo” – – *

Prieš žmones kruviną, suplėšytą rūbą – –
O gal tai ir yra Tiesos atpažinimo ženklas,
Kad ji visur sutinkama rimbu,
Žaizdų ir smūgių antspaudais daug kartų
Nesuklastojamais patvirtinant, kad būtent ji-Tiesa,

Kad Jos ir merdinčios visa sistema bijo,
„Bananų” armatūrom pagrįsta – –
Teisybės kapo angą saugot imasi,
Lyg netikėdama mirimo tikrumu,
Lyg baimėję laukdama prisikėlimo...

Gal neapgauna intuicija sargų?
Ateina teismas Dievo išsprendimo!
Kas gali suskaičiuoti, surūšiuoti,
Kiek priemonių prieš Tiesą panaudota,
Kiek išradimų gimė melui ginti,
Kiek gimė knygų, „moksliškiausių” tezių,
Delikačių – sklandžių standartų – frazių
Pridengti kraupiai kraujo Niagarai,

Be perstojo nuo partijų, režimų
Skalaujančiai tą parašą – – Žmogus.
Bet kas tada krauju tuo pasirašo?
Adolfas Hitleris, Pol Potas, Stalinas?
„Mein Kampf“ pauostyk – nekvepia krauju?
Ne. Kvepia mokslu. Ir užuojauta vargdieniams –
Gerovės ilgesiu. Gyvenimu nauju,
Kurį žadėti mėgo vienadieniai,
Žadėti tūkstančiams ateinančių kartų,
Savuosius amžininkus mirtimi užlieję...
Galingieji! Ir kam ta propaganda,
Tos išlaidos? Ne jom – giljotina
Vis tiek įrodysim – mus nuskriaudė! Grasino!
Mes gynėm pažangą, visuomenę, save!
(Paklausk Kampučijoje trijų milijonų
Kapų – gi tas socializmas? Pažanga?)
Kodėl Tiesa nuo amžių slepiasi girioj,
Į katakombas lenda, į griuvėsius,
Kai smurtas su apgaule už parankės
Triumfatoriais didingais važinėsi
Vidur baltos dienos, orkestrams trenkiant...
Taip, tai Tiesos išskiriamasis bruožas,
Kad Jos tribūna – teisiųjų suolas,
Rekomendacija – sutinęs rimbo ruožas,
Kai skeryčiojasi prieš mikrofonų tvorą
Jos antipodas – giriasi, ką davęs
Tautybių šeimai ir visai žmonijai–
Nuplakęs, į kalėjimą uždaręs
Ir kaip higieniška žaizda aprišęs(!)...
Retai, oi, vyksta Niurnbergo procesai!
O jei ir vyksta – buvę bendradarbiai
Kartu po čiurkšlėm tų, silpnųjų, krauju
Rankas mazgoję žmogžudžiai garsingi
Vieni kitus nuteisia – štai, žiūrėkit,
Ir ypač jūs, mažieji, – teisingumas
Mūs rankomis pasauliui sugrąžintas!

Greičiau ateikit, pulkit mums į glėbį –
Mes jus iš meilės tėviškos pasmaugsim!

Retai tevyksta Niurnbergo procesai!
Ir jų malonės nieks neprisišauksim.
Nesitikime jau nesavanaudiškumo
Iš jūsų, žemės viešpačiai, pagalbų.
Ir tik, kai netveriamo iš sunkumo
Jūs jungo – tyliai meldžiamės ir kalbam:
Joana d'Ark, pakelk Marijos kardą,
Išalkusiems atriek teisybės duonos,
Ištroškusiems atverk uoloj šaltinį,
Nes varpos linksta nuo sunkumo raugių,
Šešėlj dalgio jaučiame artėjant –
Teeis lietuvių pradalgė į Kluoną,
Juk patį Viešpatį mačiau ten sėjant...

**Lot. Štai Žmogus! – žodžiai, kuriais Pilotas pristatė
džiūgaujančiai miniai nuplaktą Kristų.*

1979

* * *

O mėlynas dangau! O akys mėlynos!
O mėlynos svajonės!
Į ką panert širdis apgaudinėjamas,
Į ką rankas taip tiesia žmonės?

Ar buvo didesni kvailiai kada
Už tuos poetus – laikosi jie principų
Dėl smulkmenų, kažkokių menkniekių
Karjerą pražudydami dešimtmečių...

Dėl vieno žodžio, kurs melu jiems dvokia
Ir kurio jie išarti nesutinka,
Nors juos čia pat kąsniukais sukapoki –
Jie neis – žodžiu tuo nešini – į rinką...

O mėlynas dangau, o akys mėlynos,
O mėlynos svajonės!
Regos iliuzijos! Apgaudinėjat jūs
Išminčius, asilus ir egoistus žmones...

Yra kiti skliautai, kitokios akys mėlynos,
Kitokios – išsipildančios svajonės.

1979.XII.31

Neturiu kam dovanoti tiesų žvilgsnį,
Neturiu kam karštą širdį atrakinti –
Viskas suteršta, paniekinta, suminta,
Viskas – apkalbų šlykšti duobė –

Tas nemato amžiais toliau savo nosies,
Tas netrokšta kaip herojus išgarsėti,
Tas gandonešis – liežuvis be apinasrio,
Ta meilužė to arba ano...

Lyg Golgotoje nebūtų buvę aukšto Kryžiaus,
Lyg nebūtų Begalybės ir Tėvynės,
Lyg nebūtų užsiplieskęs Gyvas Deglas
Mūs menkumą išdezinfekuot.

Tartum būtų grotų virbai jau pražydę
Laisvės rožių ir tiesos trispalviais raštais,
Dvidešimt penkerius metus šifruotais,
Ir neiššifruojamais lig šiol.

Tartum būtų mums Uralas sugražinęs
Pavogtų tautos minčių – ląstelių sąstatus,
Tartum būtų prasivėrę gilios šachtos
Mūs dalios slaptažodžiui išstart.

Lyg iš viso mūs žadėto didžio darbo
Ir tebūtų likę vien tiktai nuspręsti,

Kieno dūšioj kokios rūšies nuosėdos,
Ką pasakė, kaip įvertino kiti.

Neturiu kam atsiverti kaip bedugnė,
Nes many pačiam kiekvieną saulę
Seka juodas atšėšėlis ydų,
Taikosi savimeilė praryt.

Bet tebūsiu paskutinė kelio šiukšlė,
Vis tiek saugosiu neatimamą viltį –
Gal, ant mano nevertumo pasilipus,
Iš duobės nelaisvės mūs Idėja kils.

Tik neperprantu, ką reiktų padaryti,
Kad prie mano žemiškumo prisilietęs,
Idealas nesupurvintų sau kojų,
O skaidrus išliktų tartum žiburys,

Demaskuotų mūs visų asmeniškumą,
Mūsų šlykštų norą būt dievaičiais,
Mūsų „triūšą“, kurs dažnai kitus priverčia
Tart: nėra kam širdį atrakint.

1980.I

Poeto poreikiai

Reikia poetui pančių ant rankų,
Ir 25 metų, ir „derži mordu“!
Tik tada – paduoti būgną trankų –
Ir nestigtų laisvei akordų!

Reikia poetui meilės išduotos –
Tris kartus, veidmainingai,
Kad paklaustų Galvos, erškėčiais rėmuotos –
Ar užšąla versmė, kai sninga?

Reikia poetui minios patyčių –
Kad sklidinai širdį prispjautų!
Tik tada, kolegos, galiu rašyti, –
Plunksna mintį primanius išrautų!

1980.I

Disidento išpažintis

Tankmėj klaidų, kolonų, pjeestalų
Žmogus paklydęs daugel amžių vaikšto,
Jau nežinodamas, prieš ką belenkti kelį
Ir nuo visų ligų kur rasti vaisto...

Bet ieško! Tai svarbiausia: savo kailiu
Patirdamas ir nusivildamas, – ne nauja...
Ne tai, ko siekta į viršūnę smailą...
Pravieniškes ir Štuthofus ragauja.

Ir man reikėjo paragauti daug ko,
Plakatų užkulisius pamatyti,
Ir santykį idėjoms visokiausioms
Išmokau darbas/žodis nustatyti.

Mano tikėjimą marksistiniu talmudu
Sutraiškė bėgių sandūrose ratai,
Kada vaikų ir ateities vilčių prigrūdę,
Į mirtį kupinus vagonus vežėt...

Bet, pasirodo, paskutinę stotį
Ne tik vagonų krovinyms turėjo.
Atėjo metas garvežiui sustoti
Ir Mašinistui lįst į mauzoliejų...

Ir, saulei netekėjus, jau girdžiu
Ataungančių minčių, kur iškapojo, šnaresį,

Kai protai raivosi, kai pamažu
Patvoryje suspardytos idėjos keliasi...

Bet vėlei liaudies ašarų marias karaliai
Vis tarias kalnais popieriaus nusausti,
Ir taikingiausių žodžių iki valiai,
Ir šypsenos – kaip antspaudai paauksinti.

Ir guodžia mus – maži, negalit nieko...
Ne, galime! Į Kryžiaus Tiesą atsiremti
Ir laistyti už grotų laisvės diegą.
... Už tai mane vadina disidentu.

1980.II

* * *

Pro bežvaigždę naktį
Į belangę būtį
Leidžiasi bevilčių pasaka beaistrė.

Ir beugnę dagtį –
Kam man draudžia būti?
Pasiklaus Tėvynė – barake belaisvė.

„Kam gimei tarp iečių
Smaigalių plieninių?
Pro tave viens kito deramai nemato

Neandertaliečių
Tuntai du laukinių –
Jų planuos langelis šacho Tu ir mato...

O pasaulį valdo
Virvių šeiminkai,
O pasaulį valdo bestuburės minios.

Karštus ryžtus šaldo
Nuolankumas rinkai,
Sielų suspaudimas, apkalbėlių žinios...

1980.II

Jaunystei

Tiktai vienas likimas – verpetai
Išbučiuos, išvaduos, išbandys,
Kai širdy – devyniolikti metai,
Kai akyse – dangaus atspindys.

Devyniolikti metai nemėgsta
Nutylėt, „nesuprast“, nematyt,
Kai tautos darbo vaisių nurėkštą
Ima svetimos rankos draskyt.

Kai ant rankų, mūsų rankų palaužtų,
Prie duobės išraustos, gatavos
Klumpa tėviškė – kas gi dar klaustų,
Ar jai reikia jaunystės kovos!

Ir kai prislėgė karcerių navom
Ir mintis, ir svajones anas –
Apie tėviškės laisvę dainavom
Nekaltas kaip jaunystė dainas.

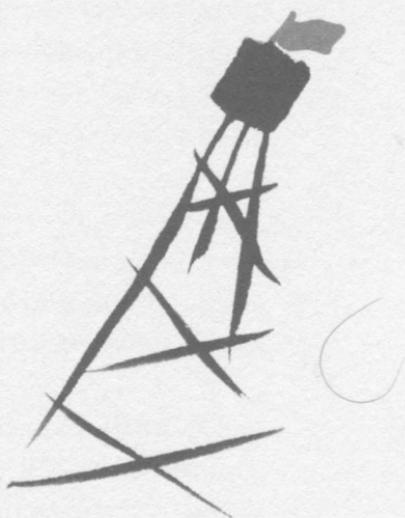
Ir dainoj įžiūrėjo pavojų
Neprašyti, nelaukti svečiai,
Manė – Gulago uostuos artojų
Nusilenks lagerizmui pečiai.

Bet neišdegė! Užkonservavo
Kvapą gniaužiantys taigų speigai
Mūs širdžių jaunumą ir valią –
Savo sąžinei lenktis tiktai.

1980.II.3

Iš dūžtančios
galeros

1980 - 1982
Lietuva

Vergų galeroje ilgoj
Irklų penkiolika porų.
Būties ir nebūties riboj,
Kur Tu plauki šituo laivu - -

Grandinių himnų sklidini
Tie triumai, gleivėti melu,
Ir tai Tu laime vadini?
Kitokią laimę Tau kalu!

Jaunystė keliasi širdy,
Įsimylėjus iš tiesų.
Ir visa tai, ką Tu girdi,
Dainuoja viesulo balsu:

Ir Lietuva, o Lietuva,
Pakilk kaip sakalas skaidri!
Tu mano skrydyje gyva,
Tu mano sieloje nemari.

Ir jei, kaip tikim, iš kapų
Numirę kelsis ir kalbės, -
Savu atšildysim kvapu
Lavonus Laisvės ir Garbės!

Vilnius, 1980 VI 4

* * *

Aukštai iškėliau tą eilėrašį...
Ir ką daryt,
Kad kaip akmuo Sizifo
Nesutraiškytų
Paties, riedėdamas atgal?

Aukštai...
Tiek pasistiebt neištesėsiu.
Tiek pasitempt, kaip tą dangaus akimirką,
Kad būčiau lygus su juo,
Kaip tada, kai peržengiau save –
Pasityčiojimui visų išminčių praktikų,
Išjuokusių malūnų nugalėtuosius...

Kai įkvėptam eilėraščio veržte
Tu pralenki save,
Tu sutrypi save –
Kasdienišką, menkutį –
Ir jau kenti tuoj pat,
Kad nepajėgsi taip titanu būti –
Kiekvieną laiko atomą, minutę –

Eilėrašti, apsunkus vėliava,
Kaip drąsiai ir ryžtingai aš iškėliau
Tave virš Lietuvos ir savo
Dvidešimtmetės atkaklios galvos!

O tu vis sunkėji...

Vilnius, 1980 IV 1

Buvo lyra
Ir buvo mergaitė,
Susitikę jaunystėj vienoj.
Buvo žvaigždžių
Pribirusi skreitė,
Putinai, nukraujavę šalnoj,

Pavadinta poeto
Tėvyne –
Tik poetas tą žodį atras!
Iš to žodžio
Po truputį ginė
Visa, ką jame apglobėm mes –

Nuo smūtkelio
Prie vieškelio kelio,
Nuo šventos partizanų dainos
Ligi žalio palaukės berželio,
Ligi įveiktos gruodžio šalnos.

Ir paliko iš žodžio
Grandinės –
Nieko kito vadint juo neleis.
Ir *graždanka*
Atspaustas maldynas
Apie žingsnius Iljičių keliais.

Ir svaidyti krituoles
Norėtus

Atgalios – gal prie skliauto prilips?
Vėl gal švies mums
Padangės gėlėtos,
Vėl žvaigždžių tyros širdys prisnigs?

Bus pavasarių
Daug išvaduota,
Pramylėta laimingai – ir ne.
Tik lyra,
Kuria Laisvė dainuota,
Liksis persmelkta vien tik – kova

Vilnius, 1980 VI 2

Mūsų laisvės daina
Dar neišdainuota,
Lietuva Tėvynė
Dar neišmylėta,
Dar ne viskas duota,
Kas buvo žadėta.

Ar yra kas skiria
Dainą ir poetą?
Kas uždraudžia versmei
Ažuolą maitinti?
Jau prisitylėta –
Einam Žodžio ginti!

Jei širdis trukdytų
Skambint vardą Tavo,
Ją gniaužte sugniaužčiau,
Kad kraujais varvėtų...

O lašų užgautos
Stygos Tau skambėtų

1980 VI 9

Palaužtasparniams – nepalaužtadvasiams

Palaužiau aš sparnus į aukštą dangų,
Nuo saulės akinančio žvilgsnio apakau...
Ir nepavydžiu jums – ne jūsišką prabangų
Sparnų puvimą juk pasirinkau.

Buvau aš vis dėlto ne kurmis, o erelis,
Ištroškęs savo genčiai saulę užkariaut.
Priplaukti paskandintą Laisvės Salą
Taku mėnulio mirgančiu maniau.

Tai ko įsižeidėt, ko išdidžiu vadinot –
Aš neliečiau jūs kurmrausių skliautų.
Visi jūs ten, jūs ten didžius vaidinot,
Lėmėjus nuopuolių ir pokylių tautų.

Tik nepanorau, kad komediją papuoštų
Dar ir žaizda svajotojo širdies,
Dar ir tamsa žaibų užmerкто bluosto...
Žaibų šviesos! – ne požemių nakties!

O, ne tas pats apakti nuo pelėsių,
Nuo labirintų orgijų juodų.
Aš saulės pavogtas akis išplėšiu
Ir po žariją į akiduobes dedu.

Ir vėl regiu save prieš saulės kaktą,
Ir smogia lavos geizeriai karšti...
O saulėje gulėjo Laisvės raktas –
Sparnai beveik jau siekė – taip arti...

1980 VI 9

* * *

Tai kur tie arai
Kristalinėm krūtinėm,
Tyrasparniai, prisiekę
Perkirst juodo granito kalnyną,
Kur akmens varpe
Tyliai spurda gilioji širdis?

Kilau ir tikėjau su jais,
Kad tikrai paskutinėm
Kraujuojančiom putomis driekias
Devintos bangos...
O kažkur mauzoliejaus dugne
Nuo tirono galvos amžinai karūna nurūdys.

Jau – jau smogėm!
Tom peržvelgiamom
Versmių stiklo krūtinėm...
Kaipgi – trupa kalnai?
Ar sielų skydai sudužo?

Nežinau... Gal ir taip...
Ir į elgetos krepšį surinkęs
Tas kristalo šukes
Išeinu –
Ne imt, o dalinti...

Ar pavyks? –
Juk ir pats tiktai elgeta –
Sudaužytos kristalo šukelės –
Idealų graudus *memento* –
Vieną dieną išseks?..

Vilnius, 1980 VI

* * *

Ak, verge verge tu,
Ko tu tikėjais,
Pabudęs įmigusios galeros dugne
Ir įpūtęs širdy žarijėlę?
Tu tareisi padegsiąs galerą?
Klydai – žarija užges,
O galera toliau
Į smalos spalvos tolius
Sklęs...
O jei kas
Iš vergų paims ją –
Tik skaudžiai nudegs...
Bus dar sunkiau irtis,
Tik irklai užtrins dar gilesnes
Žaizdas...

Vilnius, 1980 VI

* * *

Pabučiuok tu tą varlę šlykščią –
Gal gi pasaka nepamelavo?
Iš saulėlydžio lydinio šykščiai
Vakarai kalnelius nuauksavo.

Žilas kelmas ties tėviškės kiemu
Tingiai mena Šešėlio karūną –
Žino buvęs rumbėtu kamienu –
Sausos puokštės prie Vytauto biusto.

Sausos širdys prie gyvo šaltinio –
Šaknys gaivai užsiveria tyčia.
Ant erškėčių vainiko medinio
Miško širdgėlą volungės krykščia.

Kokios gūdžios vergijos akys,
Kai sukilėlių kapo velėna
Nesulaukia per Vėlines žvakės...
Tyliai kuždasi vėjas su smėliu.

Kad pakistų, verbom virstų rykštės,
Plakę giminę dorą ir gają,
Tu eilėraščių ilgesiu grįžk čia,
Tą tikrovę bučiuok – mano svają – – –

Vilnius, 1981 I

* * *

Tu tolima ir artima,
Tu – žaibas, prikeliantis mintį,
Vaikystės dainų toluma,
Vėl gimstąs noras prisiminti...

Vėl gargažėjančiam smėly
Per kasdienybės rupų sieta
Išpurtytam – surast gali
Gyvenimo dar neaprieta.

Dar nieko niekada niekaip
Nepavadintą žodžio širdį –
Į jos aštrumą susižeist
Ir tautą trokštančią pagirdyt

Krauju, kurs varva kaip medus
Iš pirštų, braukusių per stygas –
Įkaitusių tiesos kardų,
Kai neviltim jau esam lygūs.

Pabunda jos kur nors tenai,
Kur to mažiausiai laukei,
Jas stangriai ištempia karai
Su iniršiu ir ima braukti

Savos menkybės ir kančių,
Dažnai – nesupratimo smičium - -
- - Dar trūksta rando ant pečių,
Ir sielas jau atidaryčiau.

1981 I 27

Juliui. Vilnius, KGB izoliatorius

Mikalojui dabar šventos Mišios...
Baltą Ostijos širdį iškėlęs,
Šviečia taip, kad net kamerų nišos
Prisipildo gyvųjų šešėlių.

Basanavičiaus kapas... Per tylą,
Per visuotinį „susipratimą“
Einam! Dekim žvakes! Jau atšyla,
Jau raivytiš ledonešiai ima.

Griūva lytys... Ledynuose staugia
Chorai taigos vilkų šimtabalsiai –
Lyg girdėtum, kaip įšalas smaugia
Žemės viltį, todėl pasimelsim.

Pasimelsim už kritusį grūdą,
Ir už dirvą, sukaustytą baimės,
Už vargšiausią iš brolių – už Judą,
Už parduotas ir nupirktas laimes...

Ir – į darbą. Ir visa, ką turim,
Atiduot, išdalinti, kad švistų
Savo plunksnos ironišką dūrį,
Savo vardą – pasmerkti niekšystei.

Ir jaunystę – lietuviškai Vyčiai,
Kad – veržliau. Kad – tvirčiau. Kad – sukiltų.
Teismas? Kalins? Tremtis? Kiek Bažnyčiai
Ir Tėvynei bus nutiesta tiltų

| žioriojantį Rytą be šmėklų,
| kūrybinę gimstančią dainą.
| gelžinių erškėčių turėklus
Remdamos Laisvė ateina – –

1981

Mečislovui. Čeliabinsko sritis, Baikalo lageris

Dar ne laikas švisti ir žydėti
Sibiro lelijoms ir žvaigždėms.
Tik žinau, kad turi prasidėti
Viskas ne prezidiumų kėdėms

Slidinėjant po parketų vašką –
Tarsi plunksnoms sutarčių lape...
Ir todėl imuosi kryžiaus našta,
Ir keliauju naktimi alpia.

Nors žinau, nors jau esu patyręs,
Kas tenai, už sienų aklinių –
Mažos, iškankintos tautos irias
Kraujo putom Laisvės Žilvinių

Užkapotų – šitaip, brolių dalgiais,
Užsvaidytų akmeninėm jų širdim.
Sukilimai trys kryželiais meldžias.
Ko prašys? – Tikriausiai dars kart gimt,

Dars kart plaukt į aštrų Laisvės Krantą
Per sukrešančias kruvinas bangas,
Ir, visa esybe skrodę jas, supranta,
Kad tik tas gelmių neišsigas,

Kas kiekvieną savo skraidžią mintį
Patiki Sukilėliui Romiam –
Pervertoms rieškučioms subrandinti.
Atiduoda meilės Kaliniam,

Kur smūtkelios darganas prarymo,
Siunčia auką – surištas rankas...
Ak, Rūpintojėliai Atgimimo!
Jūs – aušros šaltinis nesenkas!

1982 IV 4

Gemai. Nižnij Tagilo lageris

Gema – taip pavadinta žvaigždė
Juodoje kaip nelaisvė padangėj:
Saulės sėkla ledynų žvirgžde,
Liepsnų šaknį išleist pasirengus.

Užpustyton sielų priemenėn
Įeini ir atsineši Žodį –
Ir pasineria Dievo gelmėn
Tuščios rankos, ir prašo: parodyk,

Ką tenai, ką savy Tu neši,
Kai su šypsniu eini per areną?
Išalkinta piktybė arši
Laukia Nerono įsako vieno...

Pažiūrėk, pažiūrėk į nasrus –
Tu juokiesi? Eini ir neboji?
Tavo pėdsakais tūkstančiai srus,
Orleano Mergele naujoji!

Šiandien Tu tačiau žengsi viena –
Nes ir Jis tiktai vienas ant kryžiaus.
„Gema – mylim!“ – tai meilės daina
Tavo kurta – ir vėl Tau sugrįžo.

O šilti nuo jaunystės pėdų
Šiluviškiai keliai dar garavo.

Nuo istorijos skardžių aidu
Ateitis „Gema – mylim!“ skandavo.

Nusilenkit, Tėvynės beržai,
Palydėdami šitą vagoną –
Pro grotuotą jo langą gražiai,
Regis, šypsos paveikslas Madonos.

1981 XI 7

Vytautui, Povilui, Gintautui

Viskas, rodos, šitaip realu –
Gelsvos kaukės ties stalu teisėjų
Ir sargai prie durų atvirų,
Ir silpnumas žygdarbio tęsėjų.

O pakylat Jūs ir sakot: Bus.
Bus laisva. Kalbės. Rašys. Ir vaikščios.
Sukabins į varpines varpus
Ir pašauks prieš smurtą kunigaikščius – –

1981 – 1982

Genutei ir Onutei

Kai iš tardymų kameron grįžtam,
Šaltis smelkiasi sienom juodom –
Grotas praskiria šypsantis Kristus
Ir palaimina rankų žaizdom...

Ir nuo jų nesunku pasidaro
Laukti ryto, kol vėl ims kankint.
O išbrėžtas virš narų kryželis
Kviečia klaupt, ruoštis tėviškę gint.

Mūsų budeliai net nenumano
(Jų pasaulis juk tik lig mirties)
To giliai katalikiško meno –
Pralaimėjimu pergalės siekt.

1982

Nijolei

Nebėra ratelio ir mamos,
Seilinančios balto lino pluoštą,
O pirštu vedžiojančios, ramios,
Po maldaknygę, iš Prūsų neštą,

Po brangius lietuviškus žodžius.
Sniegas tirpsta aplink šitą salą.
Tuoį atšils, tuoį įkalnės nudžius –
Skleidžia šviesą Motinos ratelis.

Nebėra! Šimtų širdžių mama
Tapt Tau liepia Kenčianti Mažutė.
Šių dienų ratelis – „Optima”.
Mokiniais ir vyrams reikia būti.

Tu kaip motina uždėk rankas
Ir paimki juodą kalkės verpstę,
Ir išverpk mūs amžinas bėdas,
Ir panerk į tuščią rankų apstą.

Tu aprenk tais skausmo verpalais
Mūs apiplėštas, mūs nuogas sielas.
Blankios raidės puola sakalais
Trupančias Melagių Dvaro sienas,

Trupančias – prieš Lietuvos žodžius
Apie beprasiveriantį karstą,

Apie ašaras, kurios nudžius,
Apie tai, kad per anksti jie garbsto.

Kad mirtis tebuvo tariama,
Jeigu gimsta Tautai tokios Mamos,
Kur – kaip Tu – už grotų eidama
Beria mums Tiesos ir Ryžto manos...

1981 XII 11

Kruvina širdžia...

Aš kruvina širdžia daužau juodą narvą vergijos, –
Stipri būk, stipresnė už geležį grotų, širdie,
Tegul tave apteka raustančio prakaito gijos,
Tiktai nesakyk laisvės kovai – sudie...

Dabar jau tiek daug, tiek daug rankų pakelta, –
Kas spaudžia granatą, kas grotų išlaužtus virbus,
O aš tiktai širdį, nelaisvės gyvatės įgeltą,
Suspaudžiu delne, su krauju kad ištrėkščiau nuodus...

Ir jie ilgesingais bevilčių eilėraščiais trykšta, –
Nelaisvės nuodai, atmiešti laisvos dvasios kančia.
Kruvinas stulpas, tos pačios malšintojų rykštės
Ir to paties mirkalo pilna plakimo erčia.

Aš kruvina širdžia daužau juodą narvą vergijos,
Kaip titnago gabalu mažas pirmykštis žmogus.
Tik akmenį tuoj išvingiuotų skilimai lyg gijos, –
Širdis – atlaikys, o kalėjimo sienos sugrius.

Vilnius, 1981 IX 2

* * *

Kaip toli! Ir kaip arti sykiu
Tas Paparčio žiedas žaižaruoja.
Per vielas spygliuotas jo siekiu - -

Jis kaip rožės žiedas – vidury
Metaliniam Šiaurės erškėtyne –
Ko Tu, Laisve, taip giliai duri?

Nematau. Aš nieko nematau,
Tik rankas tiesiu į Ryto Žiedą –
Gal tuoj pat jas antrankiai suspaus - -

-- Pats įnersiu jas klaikioj nakty,
Ir širdis liks ant spyglių pakibus
Mardvijos erškėtrožių spūsty.

Ir kitiems žydės gyva žvaigždė,
Ir viliodama lydės, kur eiti.
Jos šviesoj gal ne viena kregždė

Išsilenks erškėčių geležinių
Ir arčiau priskris prie tos Ugnies
Šerdyje plieninių erškėtynų...

Tad nekrūpčiokime, kad pakelyje
Tiestos rankos grotose įstringa,
Kad oloj nelaisvės akloje

Mes kiekvieną kelio laisvės vingį
Pasišviečiam širdgėlom gyvom,
Nes tik Kryžium mūs darbai galingi – –

1981 IX 6

Neatradau aš laisvužės žemės
Ir neišlaukiau nė mylimos...
Apsikabinkim, svajone mano,
Kol Laisvė skiaute dangaus pamos.

Sek prie krūtinės tą edelveisą,
Tik neišlieki rasos lašų.
Sakyk, kad niekad jau nepareisiu,
Kad slėnio širdį kalnams nešu.

Sakyk slėniečiams, kad išprotėjau,
Kad po ledynais randu gėlių,
Kad gaivinu aš kvapu, pridėjęs
Prie lūpų griaučius šaltų lėlių.

Ar atplukdysim laisvužės žemę
Iš rugiagėlių tos tolumos?..
Ištverk ištverki, svajone mano,
Kol Laisvės skiaute dangus pamos — — —

1981 IX 13

Tavo mylimoji, poete, tai ta,
Kuri patiki tavo svajone,
Tavo *credo*, tavo širdies programa,
Kai aplinkui šimtai abejoja.

O jei Jos,
Vogčiomis bučiuojančios tavo svajos
Sparnus, nebėra –
Išeitis viena –
Pamylėti savo svajonę – – –

1981

Nemirtingumas (Bolševikinio genocido aukoms)

Mes vėl ateinam nuo kalvos
Kur tarėtės laimėję
Kur smeigėt vėliavas spalvos
To kraujo kur išliejot

Mes vėl ateinam nuo kapų
Kur tarėtės užkasę
Mintis ir laisvės troškimus –
Nekenčiamiausią klasę

Mes vėl nuo aikščių kruvinų
Išniekinti pakylam
Iš užtroškintų šulinių
Lavonais – mes prabylam

Mes iš nežinomų duobių
Iš samanotų kryžių
Užgriautų miško apkasų –
Lyg vergo rūbų dryžių

Beauštant kalbame i Tuos
Per kurių dalią meilę
Svajas jaunystės atimtos
Spygliuotos vielos eina

Mes šiandien esame kartu
Tvirtai rankas sunėrę
Iš tų rūsių – tų apartų
Kapynų lyg arterijų

Kuriom iš žygių praeities
Ugnis ir ryžtas teka
Ir budeliams mažiau vilties
Kad ateitis jiems teko

Ir dreba budeliai prieš mus
Ateinančius nuo trinkų
Kur ką tik įsmeigė kirvius
Nusprendę kad palinko

Kartu su galva ir mintis
Ir mūs dvasia laisvoji
Klaida „draugai“! Čia ne baigtis –
Ir mirę mes kovojam

Ir mirę beldžiam ažuolų
Rumbėm dangaus mėlyne
Paminklų pamatais žilų
Į širdis kur pamynėt

Ir jos atsiliepia liepsnom
Tėvynės Himno žodžiais
Vasary žydi trim spalvom
Žaibais ledynus skrodžia

O ta jungtis tokia stipri –
Jauti jos pulso šuolius?
Į Šiluvą – kovas tremtis
Į teisiųjų suolus - -

Mes vienas kūnas ir dvasia
Viena kančia ir kryžius!
Ir vienas džiaugsmas mūmyse
Žydės teisybei grįžus!

1981 X 16

Šv. Kazimierui, Trejopam Tautos Karžygiui

1. Neturto

Nei Tavo veido nemačiau
Nei Tavo amžiaus drumsto
Tik kronikų lapus varčiau
Liečiau tik žemės grumstą

Kuriuo Rytai ir Vakarai
Vis nepasidalino
Tu pirmas aiškiai supratai –
Ne tiek mums reikia švino

Ne tiek ginkluotų samdinių
Ne tiek prikrauto iždo
Kiek Tavo rūbo ašutų
Už kaltes bočių lizdo

Kiek Tavo kurpių pribertų
Slapčia dygiausio žvirgždo - -
Nei Tavo bruožų nei daiktų
Tik lyg girdėt kaip girgžda

Užtrynę kruvinas pūsles
Tos Panerių smiltelės
Ir taip susikalbame mes
Ir amžių šydas kelias – –

2. Meilės

Tokia tyla – kaip tik naktim
Tik Lietuvoj tebūna
O juodas varnas ruošias kirst
Parblokštą aikštėj kūną

Į beužgęstančias akis
Vergijos varnas taiko
Kas sujudės?! Kas nubaidys?!
Sudėtos rankos laiko

Kaip sunkų krešulį kančios –
Mažos Tautos likimą
Kažkas prie Katedros kerčios
Per visą naktį rymo

Kažkas į krinkančias eiles
Šviesos Vytim nužengia
Ir greitą pergalę lemiąs
Baltasis Žirgas žvengia

Ir kardas švysčioja žaibu
Prakirtęs naktį kraupią
Ir galiai šventojo darbų
Šiandienės kovos klaupias

3. Skaistumo

Nei Tavo žvilgsnio nemačiau
Nei dvikovų vidinių
Tiktai skaičiau – Kažkur skaičiau
Kaip Tu leliją gynei

Kuri paveiksluose visuos
Tau prie krūtinės glunda
O Tavo veide tiek šviesos!
Išgirk savųjų skundą

Ir nepaliauk iš aukšto bert
Baltų žiedų į širdis
Išmokyk mus išmokyk verkt
Kada pasaulis mindys

Ką turime tikrai brangaus
Kas LIETUVA mus daro
Augink Leliją lig dangaus
Šventasis Rūtų Žemės

Augink po Sibiro pūga
Žiemkentę Dvasios Duoną
Ir būk mums kelrode vaga
Į saugų Tėvo kluoną

1981 XII

*Emilijai Pliaterytei,
Mergaitei ir Sukilėlei*

1831 – 1981

Ji turi du karo laipsnius –
Mergaitės ir kapitono.
Ant vėjo kaip fakelas plaikstos
Jos šauksmas – Na, ko jūs sustojot!

Na, ko jūs atgal sužiurot,
Kai persvarą smurto pamatėt?
Banguoja sukilėlių jūra, –
Mergaitė kaip viesulas lekia.

Ar matėte pirmąją lytį,
Kai upė sukyla prieš žiemą?
Pavyti teisybę, pavyti
Jau taip netoli, dar dieną,

Dar vienąnakt, dar mūšį! –
Pirmyn, atrodo, pajotų
Į lemiamą ledlaužio lūžį,
Ir Nemunas jau nesustotų...

Dar vieną randą, dar vieną
Kritimą nuo sužeisto žirgo...
Bet štai vėl ledinis plienas
Ant prakirstos properšos žvilga.

Vėl stingdantis ledas sukausto
Ką tik išvaduotąją srovę...
Juos supa kazokai; jiems šaukia –
Skubėt nusilenkt prieš tikrovę...

Ant vėjo kaip fakelas plaikstos
Virš žirgo karčių jos kasos
Ji turi du karo laipsnius
Ir širdį lietuvis drąsiai

Kurią jau svyrančios rankos
Kraujuojančio sukilimo
Negyvą padės prie Ančios
Greta Lietuvos likimo

1981 XII 17

* * *

Nueisiu į šilo klonį
Kur rūkas – kaip mylimos akys
Tikėsiu – jinai neapgavo
O tik paprastai nesuprato

Paverksiu į atvirus žiedus
Drovių nekalbių augalėlių
Kai pušys ramybėje gieda –
Koks ilgesio kupinas mėlis

Genys – atgailaujančio miško
Mušimasis į krūtinę
Kodėl mes neapkenčiam visko
Kas lūkesio karščiu sutinę?

Kas laukia sugrįžtančių žodžių
Kas šypsenos – kaip tą kartą...
Sakmių kas dar klausosi godžiai
Sukilėlių – auštant pakartų

Visus jus myliu kaip savuosius
Taip motina vaiko nemyli
Žinau tą troškimą tuos uosius
Tą kilpomis užveržtą tylą

Žinau kaip skaudu matyti
Plėšikų tarptautinėj mugėj –

Tėvynės sparnai sudraskyti
Ak bailūs į nugarą smūgiai

Kur ne kur širdyse pasklidę
Po plunksną sparnų kristalinių
Mes renkam juos – ruošiame Skrydį
Ir kylame trauką pamynę

Palikę įskiepytą baimę
Gerovės „tik sau“ apgavystę
Visus gravitacijos dėsnius
Kuriais vergija mus suvystė

Ir atskleistoji sieloje Tavo
Tą spindinčią šviesą pamatęs
Aukosiuosi Laisvės Ikaru
Varžtus baudžiovos nusimetęs

O Tu? Mes juk gimėme Skrydžiui
Iš purvino Urvo į šviesą
Kur Laisvės Lelijom pražydus
Beržais į skliautais išsitiesus

Mes gimėme pergyvent lemtį
Atėjome ryto sulaukti
Mes pašaukti peržengti Slenkstį
Ir ašaras skausmo nubraukti

Kai temstančio Tunelio gūdį
Pamilusios nušviečia akys
Tikiu – jos tikrai neapgavo
Tiktai kažko nepasakė

1982 II 26

* * *

Kodėl tiek pasakų apie drąsuolius jaunus
Iškart devynias galvas slibinų
Nutrenkusius? Ak, iš tiesų jie šaunūs...
Bet ar tarp žuvusių nerastumėm šaunių?

Ir daug iš jų galbūt karščiau mylėjo
Už riterį laimingąjį, kuris
Vienu kirčiu siaubūną nugalėjo.
Bet karalaitė jų neprisimins...

Ir pasaka per daug dėl jų neašaroja,
Naudodama nevykusių mirčių
Spalvas ir foną to, kurs joja
Su išvaduotąja ant juodbėrio pečių.

Esu iš tų – deja, ne paskutinis,
Užbaigiantis smakų ir slibinų
Mitus ir pasakas. Kai pasibaigs grumtynės,
Vien Tau aš padėkoti ketinu.

Esu iš tų, kuriems ir karalaitės,
Ir pasakos neteisios. Taip, skaudu...
Bet išbandyti smako mitą eisiu,
Jo realumą tikrinti kardu –

1982 II 7

Kaip reikėjo Tėvynę ir žmones mylėti
Tiktai čia supranti,
Kur tau rankos, ir šypsnis, ir žvilgsniai saulėti
Štangom atitverti...

Kaip reikėjo mintis idealan skraidinti –
Tiktai čia pamatai,
Kur nebekalba žmonės, į aslą suminti...
Gaudžia tik – kaip karstai.

Kas vargšus tuos – kaip nuorūkas – žemėn įmynė,
Kad net šiandien žymu –
Ar nuplaus, juos prikėlus, laisvoji Tėvynė
Įspaudus *kerzavų*?

1982 III 13

Čia amžinas įšalas drąsina Sibiro vėjus
Ir durų, į laisvę atvertų, nėra.
Kur Tu? Stingsta kraujas, pagairėn išėjus.
Kur Tu – kurios siela man buvo gera?

Čia mirė žibuoklės prieš šimtmečius slenkant ledy-
nams.
Ir baigia iššalt paskutiniai žiedai atminty.
Tik dvi Žydros Gėlės kažkoku stebuklu vis gyvos –
Joms šilta ir gera išdegintoj mano širdy.

Žiūriu aš į jas aidint budelių žiauriai komandai,
Erškėčiams vielų spaudžiant kaklą visai atvirai.
Ir girdžiu – dzūkų vakaras dalgį galanda.
Ir matau – tyliai svyra šilti ajerai.

Ir jose – giliai neišsekę – šaltiniai dar alma.
Ir juos sustabdyt net kalėjimo galios nėra.
Tai Tu – vis prasimuši sieloj sukepusioj, gelme,
Tai Tu – kaip rasa sausai žolei gera – – –

1982 III 16

Partizano mylimajai

Žvelgiu į tankmes – o, lietuviškos girios!
Paslėpkit mane nuo grobuonių klastos...
Nagai paruošti taiko perplėšt krūtinę,
Išrauti iš žemės Tėvynės šventos.

Žvelgiu į akis, kur be žodžių kalbėjo,
Kad myli mane ir giliai manyje
Tuos tyrus sparnus – ak, kaip jie „nusidėjo“,
Pasinert nesutikę mele.

Laisvuosius sparnus paaukojau Tėvynei –
Pakils ir iš kamerų šalčio išskris.
Alsavimo Jos nebetramdys švininiai
Mirties marškiniai, svetimų užvilkti.

Žinai, mylima, kaip Tu man reikalinga,
Kai nuolat jaučiu virš savęs komunistų nagus.
Koks džiaugsmas – myli, nors mylėt pavojinga:
Mylėt – reiškia kaltę dalintis perpus.

Myli mano kaltę – skaidriausiąjį sielos kristalą,
Kad išgamų laisvės nešlovinau su papirktais.
Akim švelniažiedėm Tu skaudulius glostai, ir sąla
Iš laimės, ir traukiasi skausmas randais.

Kai tiesis nagai, jauno kraujo panūdę,
Kai gaudys mane treniruotais šunim, –

Drovi ir liūdna, atminimuos prigludus,
Tava šypsena švelniai saugos ir gins.

Visai nebaisu prieš gaudynių galingą
Gaują – nerūpi, kuo baigsis, kas bus...
Kaip gera – myli, nors mylėt pavojinga:
Mylėt – reiškia viską dalintis perpus – –

1982 III 22

* * *

Tu mums ne motina, valdžia sovietų,
Ir net ne pamotė, ne ragana žiauri.
Ar nebėra pasauly laimės vietos,
Čiuptuvai kur nesiektų kruvini?

Ten kaip dangus turėtų skleisti gėlės,
Šypsotis žmonės joms ir viens kitam,
Nes niekada krūtinių ten negėlė,
Užpančiotų kilpinyje kietam.

Ten niekada nevarė į rekrūtus –
Atplėšti durų svetimų namų.
Ir neaptaškė aitrios melo srutos
Negalinčių prabilti – negyvų...

Tu kaip plėšikė tamsią, gūdžią naktį
Pasmaugei Motiną, įtykinus pas mus.
Ir vilkatu ėmei pripuolus lakti
Vaikelių kraują, likusių vienu...

Tu, apsigaubus mirusios Tėvynės
Raštuota drobe, austine skara.
Manai – mes nepažinsime žudiko nusiminę
Ir glausimės, lyg būtum motina gera.

Nematėm mes kaip susigniaužė tavo
Nagai ant kaklo nekaltos aukos...

Kaip blyško skruostai, vis sunkiau alsavo
Ji, žvelgdama su ašarom į mus...

Nematėme, kur Ją paskui padėjo,
Bet tikime, kaip joks laukų želmuo
Pavasariu taip niekad netikėjo,
Kaip mes Motulės prisikėlimu — — —

1982 IV 5

* * *

Nuvingiavo mintis – juodas žaibas per sielą –
Nemyli...

Tą, kurią aš vedžiau tartum seserį mielą
Į Pilį,

Apkabintą sparnų – nemirtingos kaip Laisvė –
Svajonės...

Jos, tryptos, atimtos ir paniekintos vėl
Verks žmonės...

Einant Tau, įsakau pakelėse lelijoms

Pražysti

Ir čiulbėti strazdams, ir padangėms

Prašvisti.

Ir šypsotis liepiau savo nuoskaudai, kančiai

Ir skausmui.

Ir su šypsniu pakėliau šitą nevilgtį – karčią

Lyg bausmę.

Man pakluso skliautai, paukščių giesmės, žiedynai

Rasoti,

O naujai atsivėrus žaizda bandė tyliai

Šypsotis...

Ir norėjos tik klupt ir daugiau tik gėlos tos

Prašyti –

Smekit, akmenys aštrūs, prasmekit
Neviltys šitos...

Bet paglostei tik vienu žodžiu Tau žydinčią mano
Leliją –
Vėl vilčių sūkurys atsiplėšia nuo žemės:
Ji myli!

1982 IV 4-5

Ji man šypsojos,
Ji man kalbėjo –
Ar visai laimei
To negana?!
Ir lino kasą
Išpynus vėjui,
Paglostė skruostą
Jos garbana –

Už lino plaukus,
Akių žydrynę
Jaunos gyvybės
Nesigailiu –
Tačiau brangiau man
Laisvė Tėvynės –
Už ją ir meilę
Aukot galiu – –

1982 IV 11 (Velykos)

Pasimelsk

Mylimoji, kai trauksis raudonai
Slėgęs žemę košmaras iš mūs,
Ką užgros sudaužyti vargonai,
Kokį debesį vėtros atpūs?

Mylimoji, kur bus tada šilas,
Baugiai vedęs mus smėlio taku
Ir pačiu laiku ošti nutilęs,
Kai kalbėt įsidrąsinai Tu?

Kai kalėjimo numerį ryškų
Lietuva išsitiesus numes,
Džiaugsmo ašaros džius vos ištryškę, -
Kas ir kur tada būsime mes?

Gal suruoš dar ne vieną Červenę
Lig tos laukiamos valandos?
Gal sakys – Tegul taikiai gyvena –
Mus iš mūsų sielos „vaduos“?

Gal į bendrą sukilėlių duobę
Piktos rankos lavonus svaidys?
Gal, spygliuota viela mus apgobę,
Veš į šiaurę, kad stingtų širdis...

Mylimoji! Prašau tiktai vieno –
Melskis dieną nakčia klūpomis.

Jeigu skirta – lai visa Dievo
Gerumu man nors šiandien įvyks.

Lai mane Atgimimas suranda
Neatpažintų kūnų kape...
Bet tegu nė šešėliu nebando
Prisiliest išdavystės dvasiai!

1982 IV 15

Kelias Lietuvon

1982 - 1984

Kazachstanas

Badamas, Čimkentas, Kzyl-Orda

Jeigu mano kūną
Azija priglaustų
Džezkazgano stepės
Pelkėta taiga –
Netikėkit broliai
Jeigu kas paklaustų
Atsakykit – ilsis
Ten širdis mana

Kur rankutės vaiko
Žarstė baltą smėlį
Pakelėj kur kryžių
Puošė ramune
Pirmą kartą sielą
Kur skriauda įgėlė
Ant Tėvynės rankų
Jaučiant grandines –

Ten širdis paliko
Kur Tiesa atgims dar
Kur linguos ant kapo
Lubinai žydri
Juk ateisi Sese
Svajose parimsi
Aš suprasiu viską
Ką širdy turi

Ten ilsiuos nurimęs
Kur šilai pamėlę
O veidai senelių
Kaip vaikų giedri
Kur smilty Dzūkijos
Lubinai sužėlę
Kaip ir Tavo akys
Ilgesiu žydri

1982 VI 1

* * *

Baigiu užmiršt kaip skamba laisvas žodis,
Kaip liečia rankos, neveržtos grandinių...
Tačiau sapne kas naktį pasirodo
Su vienu prašymu, viena malda Tėvynė:
LAISVĖS!

Visas dienas tiesiu rankas ir mintį
Į šitą vardą, skausmo vainikuotą.
Jo prisilietę, vėl viltingai smilkę
Buities nuodėguliai mėgina kibirkščiuoti...

1982 V 23

Obelie, Lietuvos obelie,
Tu kantri atšilimo laukėja,
Tavo kryžius – pasviręs
Kaip pasaulio sodas laukėja.

Kaip užkumpsta kaimyno šaka
Ir tarytum nagais užsimoja,
Kaip rausviausiųjų vaisių sunka
Netikėtai nuodais suputoja.

Kaip brūzgynais plėšriais pamažu
Sodas virsta, plėšrūnus sutraukia.
Tapęs guoliu nuodingų šliužų,
Keikia, kaltina, išpirkos laukia...

Sode, sode žmonijos baugus!
Juk dar taip neseniai – rodos, vakar
Tave skiepijo DIEVAS-ŽMOGUS –
Kryžiaus vinys krauju dar aptekę...

Obelie, Lietuvos obelie,
Ar surasiu nenugalėtą?
Nežiūrėk į brūzgas, nežiūrėk
Veski vaisių, Meile įskiepytą!

1982 VIII 9

Kelias Lietuvon

Sapnuojas kelias kaip veržlus upelis,
Pavasariop belaužiantis ledus,
Kaip vakare palaukė vėšiai žalias,
Kaip kambarys po šermenų aidus.

Kiek šiuo keliu ir grįžo, ir negrįžo
Išvytų, paklaidintų, užkeiktų...
Kiek kartų aušo, temo, niaukės, švito –
Kaip neregys juo apčiuopom slenku,

Kaip trapų rožinį aš leidžiu jį tarp pirštų –
Išsaugotą relikviją mamos.
Bejėgė jį nutraukt naktis įniršta,
Bet štai jau šviečiasi iš tolumos

Baltasis langas – argi?! Akys raibsta –
Nejau nelaisvės tunelis išspjaus?
Plaštakė nugalės plieninį graibštą?
Kely vieninteli, nejau tai bus, nejau?

Sapnuojas kelias, einantis per širdį
Ir vedantis, ir kviečiantis pareit...
Tai kas, kad kojos kruvinai suskirdę –
Balzamas dulkių jas išgydys greit.

Ir sidabrinėm žvaigždėm nubarstytas,
Ir nutviekstas ilgėjimos spalvom,
Ir mylimos laiškais neparrašytas
Išgrįstas mano kelias Lietuvon – – –

1982 – 1984

* * *

... Nunešk, mano sapne –
bežmogės dykynės miraže –
Nunešk iš šių tyrų –
be gėrio žiedų, be teisybės vandens –
Į mūsų Tėvynę,
kaip verkiantis Angelas gražią,
kur niekas Tiesos
požeminių versmių neišsėms

1983 IV 26

* * *

Už norą priskinti tyroj širdies pievoj
Tau, *Motina, meilės gėlių*
Už viltį praskelti kalėjimo sieną
Ant pliko betono guliu

Ir durys plieninės pro vilkišką volę
Sargybinio varsto akim
Bet Dievui tik šitaip atlyginam skolą
Už tuos kurie blogį augins

Už tuos kurie aukštins ir platins kalėjimą
Elektros srove vainikuos
Už tuos kurie sąžinės šventą švytėjimą
Prigirdys smagumų taukuos

Už norą pasėti ant pliko betono
Tau Lietuva laisvės gėlių,
Nuplėšti nuo veido parandžą raudoną -
Belangėj vienutėj guliu

Čimkentas, sovietų armijos dalinio areštinė

1983 V 29

* * *

Būk tokia gera,
kad ant rankų tau leistųsi gaudomi paukščiai.
Būk tokia tauri,
kad prie kojų Tau glaustųs užvytas žvėris.
Kad Tavo akivaizdoj
plėšrūs nasrai užsičiauptų,
Pamiršę, kad prieš akimirką rengės
praryt –

Aš tokią Tavė
surakintas Galeroj sapnuoju,
po galva padėjęs apyrankes pančių sunkių.
Į Tavo rankas
tartum gaudomas paukštis plasnoju.
Kaip stirna, bedūstanti kilpoj,
Tave į pagalbą šaukiu.

Tu tokia ateik
ir atleisk įsipjovusią kilpą,
kurią aplink širdį jie veržia kas kartą kiekiau.
Aplėbk ją rieškutėm –
matai – ji kregžde tebevirpa
ir laimina dieną,
kai Tavo akis pamačiau...

1983 V 24

O yra kažkur Lietuva

O yra kažkur Lietuva
Kaip Aušrinė prieš brėkstančius rytus
Kaip Vakarė nakties danguje
Į jaunuolišką širdį nukritus

O yra kažkur Lietuva
Mėlynakė kaip ta kur mylėjo
Baltu nuometu tartum vyšnia
Kur ties tėviškės langu žydėjo

O yra kažkur Lietuva
Švelniai glostančiom motinos rankom
Gyvastinga kaip laisvės daina
Neužtrenkiama jokiom patrankom

Neiškasit tokių šulinių
Tokių rūsių nė grotų nerasis
Kad lig mūs tremtinių kalinių
Neatskrietų jos aidas gyvasis

1983 VII 3

* * *

O motina saule,
greičiau nusileistum –
Užmigt ir nejausti
grandinių ant kaklo,
ant rankų, ant riešų –
Užmigt ir nejausti
tų grotų ant lango,
ant mylimo veido,
ant viso gyvenimo mūsų belaisvio –
- O saule, greičiau nusileistum!

O sapne broleli,
greičiau išsiskleistum –
Lietuviško žydrio
įlašink į sielą kaip vaisto –

1983 VIII 9

O laisve, širdžių ugnimi nuspalvota plaštakė,
O laisve, tyriausio viršūnių kristalo sparnais,
Dar šviečia, dar šviečia tos mėlynos mėlynos akys
Iš rūsių naktų, iš veidų, užbertų pelenais –

O laisve, tik tas šiandien gali vadintis poetu,
Kas tavą vardą kraujuojančia širdžia vaitos –
Iš tardymo kamerų ir KGB kabinetų
Išgirsk šventą priesaiką mūsų tautos...

1983 IX 3

Oazė

Mes šitoj dykumoj tebeturime vieną Oazę
Ir vadinasi jiniai mylimiausiu vardu – Lietuva.
Ranka, papuošta gintarais, Nemune saulė kasą išgręžia.
Ir plevena naktim virš milžinkapių laisvės liepsna.

Bet šitoj dykumoj dygsta palmės sparnuotų raketų –
Neilgam neilgai karavanas žmonijos keliaus...
Leisk, pridengsiu Tave širdimi aš žaizdota poeto –
Vieninteliu ginklu, kurį žmogui apginti kaliaus – – –

1983 X 11

* * *

Priglausk ausį prie mano krūtinės
Ir išgirsi kaip dūsta žmogus –
Alkštąs, trokštąs, vaitojąs Tėvynės,
Tarsi mėlio apniukęs dangus.

Man nereikia nežinomų žemių,
Auksu srūvančių marių krantų...
Tik be Nemuno slėnio, be žalio,
Kaip tinkle girių paukštė skurstu.

Suardyki klastingųjų tinklą,
Mano didis, stiprus ilgesy,
Ir nunešk, nuskraidink, kur pravirko
Lietuva okupantų rūsy.

Jei per mažos bus jėgos poeto,
Neįveiks geležų jo ranka –
Įsisprausiu pro grotas Jos vieton,
Kad galėčiau kentėti greta – –

1983 XI 16 – XII 3

Ant juodo dangaus siluetas žuvėdros

Ant juodo dangaus siluetas žuvėdros
Ant nešančių audrą skliautų
Putotas bangas pasikinkiusios vėtros
Azartiškai žaidžia plaustu

O tu apkabinęs siūbuojantį stiebą
Su bure – dryžais marškiniais
Ranka prisidengęs akis pasistiebęs
Skubi uragano sparnais

Ir laimini štormą kad sargus nuvijo
Nuo kalėjimo tavo – uolos
Iš kalinio rūbų virves nusivijęs
Išsiropštei iš nedalios

Ir katorgos salą nutolstančią lydi
Triumfuojančiu bėglio žvilgsniu
O braškantis plauste – tęsk tęsk savo skrydį
Audra – antrink dainai gausmu!

Ant juodo dangaus siluetas žuvėdros
Kaip pranašas-ženklas sėkmės
Kaip rožė kuri virš kalėjimo šėtros
Svaiginančiai laisve kvepės

Tai pūsk uragane į permerktą burę –
Marškonį čaižytą rimbų
Tai nešk laisvės šauksmą riaumojanti jūra
Sutrupink juo pančius draugų

Ant juodo dangaus siluetas žuvėdros - -
Bet kas tai – ir vėl pabundu - -
Ranka purto grotas rūdžių nesuėstas
Už sienų staugimas bangų – –

1983 XI 24

Dangaus lopinėliai

Žavėjosi dainiai žydryne padangių –
Platybe ir gyliu tyru.
Nūnai aš dangaus lopinėliui, tam štangom
Įrėmintam, himną kuriu.

Jis – neįkainojamas gyvas paveikslas
Prie kalinio šachtos šelmens –
Vilties juo šviesa į šešėlį nelaisvės
Nuo ryto lig temstant sruvens.

Rūbus man nuplėšė ir riešus sukaustė,
Ir burną užrišo tvirtai.
Tik dangų, voratinkliu grotų aptrauktą,
Pamiršo, ir štai tu matai –

Kaip aušta diena ir kaip plieskiasi mēlis –
Toks tolimas tau iš duobės.
Jos varvančiom sienom nesliuogs spindulėlis,
Bet vyzdžiuose atsispindės!

Ir draugo žodžius, kada širdžiai abuoja,
Ir šypseną veido brangaus –
Tau viską o viską tenai pavaduoja
Lopelis Tėvynės dangaus!

1983 XI 26

* * *

Aš per grotas dangaus nematau
O jūs tauškiate man apie laisvę!
Netriumfuokite – vis dar mąstau
Nuraškyt aukštumų edelveisą!

Nors sulaužyti mano sparnai
Pūva dvokiančioj štolnėj uolinėj –
Aš nušliaušiu kur tiesia kalnai
Virš bedugnės jo žiedą snieginį

Ir žaizdota ranka atbrailos
Įsitvėręs jį lūpom nuskinsiu
Ir baltuoju stebuklu uolos
Daug įkalintų brolių maitinsiu

Aš per grotas dangaus nematau
Tačiau visas jisai mano dvasioj
Kada kalinio godą mąstau
Tyliai skleidžiasi Žiedas Baltasis

1983 XII 4

Sako, Nemunas vis dar teka...

Sako, Nemunas vis dar teka
Mūsų Baltijon, o ne į Volgą...
Apie laisvę, sako, dar šneka,
Dar svajoja, dainuoja ir šoka.

Na, tai kaip nesiveržt į šalį,
Kur saulutė į vakarą tirpsta,
Kur ir skausmas ne taip, rodos, gelia,
Atsirėmus į tėviškės skirpstą.

Na, tai kaip netikėt, kad kelsis
Ir nutrauktom grandinėm negrūmos ji,
Ir nubrauks nuo skliautų tamsą,
Ir žydės žaibo perskeltas uosis – –

1983 XII 20

Nukankintų Laisvės Sąjūdžio poetų atminimui

Mes prisimenam veidą jo skaistų
Jo mylėtas baltas gėles
Ir tik vienai mergaitei – LAISVEI –
Tas poetas rašė eiles

Ir teisme Jos neišsigynė
Mylimosios vadino vardu
Atseikėjo teisėjai – suskynė
Puokštę kodekso straipsnių svarbių

Ir išvarė į Sibiro kraštą
Po ledynais ieškoti rūdų
Kas diena laisvės riterių mažta
Bet užtat vis daugėja vergų

Įsimylinčių savo kišenę
Ar vietelę prie sosto arčiau
Veltui žąsinas mėgdžioja arą –
Aptvare aš taipogi skraidžiau

O jisai ir tenai nepamiršo
Jos svajonėse nė kančiose
Ir prieš mirdamas „Laisvės!“ iškirto
Šachtos sienose nuožulniose

Jei po šimtmečių mokslas išknaisios
Nužudytų vergijos duobes,
Aš tikiu atidengs žodį „Laisvės!“
Išraižytą lietuvių kalba

1983 XII 27

... Kažkur tenai, kažkur giliai vis skauda –
Kur tepasiekia motinos ranka,
Nešu save kaip šimtametę skriaudą,
Neklausinédamas žydrų skliautų – už ką?

Toli saulėlydžiai radastomis pražysta
Ir atsispindi leduose raudonas krešulys...
Už tai, širdie, kad melo nepažįsti,
Kad žmogiškumas – tavo sopulys...

1984 I 6

Ar rožē kalta, kad išdygo kalējime,
Plyšētoj akmens asloje?
Nežinomas jai laisvas paukščių čiulbėjimas,
Nepraus ji žiedų rasoje...

1984 II 16

... Ko taip įskaudus, širdie, neramus gniužulėli?
Varva belangėmis sienomis sunkūs lašai – –
Varva lėtai, neskubiai kaip diena, kur pakėlė
Rimbo ir jungo prispausti pečiai...

1984 II 27

* * *

... Nes ne viskas ištirps su sniegu
Nes ne viską vanduo nuskalaus
Ieškau pėdsakų Tavo šiltų
Žiedo žydryje ieškau dangaus

Stepių vėjai užpustė kelius
Pažadėjusius vesti namo
Pro nakties debesynus gilius
Pasiklydusiam žvaigždės nemos

O be kompasu krypta širdis
Traukai keistajai pakludama
Jos magnetinis poliuis – pilis
Atspindėta žilam Nemune

Jos magnetinis poliuis – svaja
Išnešta pro kordonus mirties
Ir legendos aukšta Šatrija
Ir palaikančios draugo peties

Šiluma svetimybės speige
Šviesuma šiluvos akmenų
Skaidrios ašaros skruostais sliuogią
Nepailstančių laukt mylimų

Veltui bandote širdį klaidint
Gyvo kompasu strėlę nukreipt
Mes lietuviai tik kartą pamilt
Tik Tėvynės linkme mokam eit

1984 I 19

Nepyk, mylima,
Kad meilės liniją
Mano delne
Skaudžiai perkerta kovos linija,
Kur kančios hieroglifais
Parašyta – L i e t u v a ,
Dėl kurios vienas kitą mylime...

1984 II 17

* * *

Verkia pabudusi paukštė užlaužtais sparnais
Kaip mergina už nemielo tekėdama
Verkia ir minta belaisvio sapnais alkanais
Vis dar fanatiškai laisve tikėdama

Ji tik sapnavo šalis be spygliuotų vielų
Langus be grotų ir žmones be vergo grimasų
Ir patikėjo šituo stebuklingu melu
Kurio pasauly dar niekas lig šiolei nematė

Paukšte-svajone – kaip kūdikio siela naivi –
Aš tau kaip mylimai visas tyrai atsiduosiu
Lai nužudys lai ištrems lai grandinėm suriš –
Aš ir toliau nepasiekiamai tiesai dainuosiu

1984 IV

* * *

Taip tauriai, didingai virš Nemuno slėnio
prasiskleidžia debesys.

Ir nieko – tik švytintis mėlis baltam jų glėby.

Kas myli, kas tikisi, kas viltį kaip rožę per dykumą
nešasi...

O tu čia kaip paukštė, jos narvui besiveriant, tyliai
drebi...

Nes aiškiai žinai – šitas narvas nukaltas be durų.

Vien tik regėjimas – vizija, mitas, sapnai...

Tai vėl bočių šauksmas tavy tartum Baltijos jūra,

Nes laisvės nematė, neglostė ir nelietė tavo sparnai...

1984 IV

* * *

O kodėl tu manęs neprisimeni
Ir kalėjiman laiškų nerašai?
Gal rytoj pasitikti likimo
Išlydės šermenų pranašai...

Juodos varnos virš seno kalėjimo
Kraupiai kranks - paskutinė naktis...
Baltos gėlės, kurias mes mylėjome,
Po nematomu pjautuvu kris.

Bet dar žydi ant krašto ties praraja –
Tik rytoj, tik rytoj nugarmės...
Turim viltį, tą vieną, tą gerąją –
Jos šviesa neišnyks be žymės...

Tad nekrankit virš seno kalėjimo,
Netikrų šermenų pranašai!
Bet juk mes vienas kitą mylėjome,
Tai kodėl tu laiškų nerašai?..

1984 IV

* * *

Apkabinkite mus šilto žalvario siena,
Karūnuotos senapušės dzūkų šilų –
Mes išeinam dabar ne vienas prieš vieną –
Prieš šimtus drumzlinų azijinių vilnių –

Atsisveikinom motiną, mylimą, sesę,
Atsisveikinom lopšį – vaikystę,
į karštą suguldėm viltis,
Kad, kovų žaizdose po žeme nusinešę,
Išaugintumėm ateičiai l a, i s v è s mintis –

1984 V 30

Kzyl Orda–Maskva–Vilnius

Katakombų gėlės

Lietuva
1984 - 1986

Šiuo metu pasaulyje gaminama
per 600 rūšių spygliuotos vielos,
kuri skiriasi storiu, spyglių ilgiu ir gamyba.
(Iš laikraščių)

PIRMA DALIS

SIBIRO GINTARAS

Baltijos gintaras, kaip tvirtina mokslas – iš sustingusių spygliuočių sūkų terciaro periode; Sibiro gintaras - tai XX-ajame amžiuje Gulago ledynuose suledėjęs išvaduojantis lietuvių kančios grožis. Tai brangiausias vėrinys ant mūsų Tėvynės Lietuvos kaklo.

Lietuvaitės puokštė

Kai sulaužė erelių sparnus,
Kai gatve nuginkluotus mus ginė
Pro tautiečių sudie nebylius,
Pro žaizdas nukankintos Tėvynės, –

Ji kaip kregždė išslydo iš jų
Geležim apsikausčiusių gretų
Ir pribėgusi puokštę gėlių
Mums į glėbį kaip fakelą metė

Ant žaizdų, ant dulkėtų veidų,
Ant nutrynusių riešus grandinių.
Švelniai vėsios galvelės žiedų
Bučiniai mylimųjų pabiro.

Ir čia pat karšto kraujo žiedai
Ir drąsuolės veide suliepsnojo:
Daužė ginklais, auliniais piktai
Ją ir žiedlapius trypė konvojus.

Kiek vorkutų, norilskų dugne
Mirtys žvakių-likimų užpustė!
Tiktai vis dar prisimenu ją,
Meile stabdžiusią budelių rūstį.

Iš širdies rugiagėlių spalva
Neišbluks ir paskiausiam uoste,
O akyse stovės - LIETUVA -
Trypiama gatvėj žydinti puokštė – –

1984 IX 8

Laiškas į kamerą

Juodas grotų šešėlis ant veido,
O ant narų – Jina! paslika.
Ją vadai ir poetai apleido...
Kam jiems Ji - pavergta?

O pamilusiam būna brangiausia,
Kai nelaimėje jo mylima.
Meilė priemonių niekad neklausia,
Meilė ryžtasi nedelsdama –

Ir į kamerą sugeba laišką
Pro tūtas automatų įteikt,
Ir išbelsti per sienas nelaisvės,
Kad ateis išvadavimas greit.

Meilė sukuria alfabetą –
Jokie cenzoriai jo neįkąs.
Ir paskatina jauną poetą
Eilėmis atsakyt į kulkas.

O tos eilės, krauju sutaškytos
Po Kęstučio ir Tauro girias,
Varganais Remingtonais rašytos,
Savo taikinį dar susiras.

Dar suaižys vergijos redutus,
Melo pūlių pritvenktas votis.

Ir prieš mus teberūkstančios tūtos
Naguos atėjūnų nusrivis.

Nes bejėgės prieš tai, kuo kariauja
Pamylėjusi skrydį gentis.
Turit klastą ir techniką naują,
O tačiau kas iš mūsų atims

Šypsni, mestą pro kameros langą,
Pamojavimą rankų draugų,
Puokštę, įteiktą nuosprendžiui skambant
Teismo salėj – pro tvorą sargų.

O dar švytinčios mylimos akys
Lyg sakytų - iškęs ir sulauks,
Kol ranka areštanto išsekus
Jų šiandienines ašaras brauks.

Tuo ir stiprūs, tik tuo mes galingi,
Ko vergams nesuprast, neturėt,
Ko neįveikia ginklai vylingi,
Ką mirtis per silpna nugalėt.

Visą meilę atrasime Kristuj,
Išdalintą širdies kibirkštim.
Tik todėl mes lietuviškai drįstam
Netikėti beaušrėm naktim.

Tik todėl nubaidysim nuo veido
Juodą atspindį grotų juodų
Ir nebūsime tarp tų, kas apleido
Ją, Tėvynę, ant narų kietų.

1984 IX 15

Mylėk

*Ištikimosioms lietuvioms - mūsų politikinių motinoms,
žmonoms, seserims*

Mylėk mane už tai kad vergijos tarnai manęs nekenčia
Kad ne pirktinėms ovacijoms rankos sutvertos
Mylėki už tai kad įsižiūrėjęs į tekančią
Saulę neišvydau po slenksčiu prarajos atvertos

Mylėki mane nes rytoj geležinės durys
Kirvio kirčiu išskirs viena kitai paduotas rankas
Melsvas skliautas į kamerą Tavo akim pasižiūri
Mylėk mane! - jis į sapną Tau kalinio maldą numes

Mylėk mane ir kai vakaro Ave, Maria ant lūpų
Tau spindės atgaivinančia džiūstantį žiedą rasa
Aš pabusi ir vėl už devynerių Sibiro upių
Mylėk mane! - ir tebūna spygliuota viela netiesa

Mylėk mane nes jau greit negalėsime šypsotis
Nė atsiųsti laiške užšifruotos širdies
Ir teisėjams pasiūlius prieš nuosprendį atsistoti
Mylėk mane kai *Dešimtmetį griežto!* aidės

Mylėk mane melsvaake sesuo geltonplauke
Tautos glūdumų baltažiede tyra paslaptie!
Nors veltui galbūt Tavo rankos malda ir šypsojimas laukia
Mylėki mane nes grotos mus skirs lig mirties

1984 IX 20

Kaip laikytis tardymo metu

Gyvenimo poreikių padiktuota poema-instrukcija

Brolau, Sesuo, jei vieną gražų rytą
Laiškų dėžutėje blankelį užčiuopi,
Jame - žinia, kad KGB tardytojo
Jūs esate nekantriai laukiami.

Jei Jūs netrinsit santrumpų žodyno
Ieškodami triženklės paslapties,
Manau, kad Jūs daugiau mažiau jau žinot,
Kas Jūsų lauks ir apie ką šnekės.

Kvietimas reiškia - mitinge neplojot
Ar plojot nepakankamai ilgai.
O gal išalkęs balsiai pagalvojot,
Kad kiauliena migruoja kaip gandrai?

Tik kryptys skirias. Paukščiai mat į pietus,
O kumpiai į saulėtekio kraštus.
Šį fenomeną moksliskai nušvietus,
Ir daktarinį gauti nesunku!

Gal keiktelėjot alkoholio liūną,
Įsiurbusį ir liaudį, ir vadus.
O gal parašėt (siaube! taip dar būna!) –
Nesotus agitacijos medus!

Gal tarėte - ne viena duona minta
Žmogaus būtis. Be laisvės ir tiesos,
Be meilės šypsenos, kuria širdis nušvinta,
Ji neištvers ir pertekliuj užtrokš...

Jei skyrėsi nuo „Pravdos“ vedamųjų
Jūs vertinimai, sielvartai, džiaugsmi,
Jūs pažeidėte vieną iš senųjų
Soc. bendrabūvio principų. O štai:

Jei išmintingas - negalvok. Galvoji –
Turėk nors proto, garsiai nekalbėk.
Bet jei kalbi, jau smarkiai rizikuoji.
Tačiau nuo rašymo kaip velnias kryžiaus bėk!

Na, jei rašai... Gali dar sukinėtis,
Jei susiprasi nepasirašyt.
Pasirašai ?! Tai ko tada stebėtis,
Kvietimą įstaigon atradus vienašyk?!

Kai, Jus įleidęs, sandariai ir dusliai
Juodas duris užčiaupia kambarys,
Nereik numirėliškai atsidusti:
Į panages smeigtukų nevarys.

Tai buvo, buvo! Tarp šitų štai durų
Traškėjo pirštų kaulai, o riksmus
Motorų gausmas goždavo. Kaip žiūri
Nostalgiskai čeka į tuos laikus!

Tačiau nutrūko Stalino bizūnai,
Nubrizgo kraujo upėje sūrioj,
Ir Drebulės nerado atėjūnai,
Ir laisvės žodžio nežino iki šiol...

Įėjus gera šitaip nusiteikti:
Juk aš už tiesą - Dievas su manim.

Atpalaiduoti veido raumenis. Nekeikti.
Dangus kaip mana stiprins išmintim.

Dabar toliau. Tardytojas pakyla,
Į stalą - kumščiu: *svolačiau! Kvaily!*
Ne tokių matėme! Pas mus akmuo prabyla!
Vardai? Vietovės? Adresai?! Tyli?!

O mums, vyruti, ir nereikalingi
Tavi parodymai. Jų turim net per daug.
Geriausias tavo draugas sąžiningai
Ir smulkiai liudijo, nespėjom vakar klaust!

Kur susitikot, apie ką kalbėjot,
Ką perdavei, ką nutarėt abu...
Paslaugiai tardytojas prieš tave padėjo
Lakštus, rašytus žinomą braižu.

Matai, naivuoli, jis tave parduoda,
O tu jį gelbsti, nuo baudmės slepi ?!
Vis tiek tau dešimt griežto garantuota...
Atkeršyk niekšui. Liudyk mums prieš jį.

Suabejojai, Broli? Griūva, Sese,
Idėjų rūmo skaidrūs pamatai?
Geriausias draugas! Su kuriuo kilniąsias
Svajus pasėjai ir širdim dangstei ?!

Nejaugi šitaip smuko? Neištverė...
Tuo tarpu gretimam kabinete,
Padirbto protokolo įsitverę,
Tą patį skelbia jam - apie tave...

Ir jei žadėtų Jus tuoj pat paleisti
Už smulkmenas, bereikšmes žinutes –
Tik vieną datą! Vieną vardą! Laisvėn!
Ir tardymas daugiau neužsitęs.

Ir jei saldliežuvautų, jei grasintų
(Tai jų profesija: privalo tai mokėt),
Jūs pirmąją taisyklę įsiminkit:
Jais niekados ir niekam netikėt !

II

Dabar eilė ateina ištvėringam
Sąjungininkui pragaro sargų:
Ochranką rėmė ir gestapui dirbo,
Ir KGB nesigaili jėgų...

Atspėjot? Baimė ! Baimė dėl prestižo.
Pripažinimo. Padėties. Algos.
Kas, Sibirui padvelkus, neištižo,
Gal už gyvybės kainą parsiduos ?

Jie žino žmogų. Sverdintį ir menką.
Pasaulį, kur dar tiek mažai šviesos.
Ir kaip chirurgai smūgiui vietą renka:
Jiems nieko švento. Jie nebesustos

Prieš tavo meilę, šeimą, prieš vertybes,
Instinktu jaučiamas ir gerbiamas žvėries.
Jie atvirkščiai: užuos tavas silpnības,
Ir svilins žaizdą ant lėtos ugnies.

Myli vaikus? - Jie įkaitai! Nuo tavo
Protingų nuolaidų, šnekumo priklausys
Jų ateitis. Kiek vyrų nokautavo
Ne kaulų laužymas, o siaubas - neišvyst

Žydrų akių ir šypsenų gėlėtų,
Laimingai krykščiant niekad negirdėt !
Bet ar galėtum, Broli, ar galėtum,
Pardavęs sąžinę, į angelus žiūrėt ?!

O gal nesitveri be knygos, be kūrybos ?
Nepakeli vienatvės ? Tuoju atims
Profesiją. Vienutėn mės. Tarybas
Keiksnojantį šnipelį prilipins...

Nuo kur jų pradedi akilai bijoti ?
Tardytojų sėkmės tai kasykla –
Riba, lig kur sutinkama aukoti.
Jei ji yra, jei laikome kažką

Reikalingiau už sąžinės tyrumą,
Brangiau už tiesą - mus lengvai įveiks.
Ir išdavystės šliužas sielos rūmą
Pasmaugs apvijęs, o tauta prakeiks.

Todėl tik viena galima patarti –
Brangink tik tai, ką per silpni išplėšt
Atstumai, teismas, nuosprendžiai *pakarti*, –
Kur Amžinybės antspaudo žymė.

Ir tai, ką brangini, pakelk į aukštį,
Nepasiekiamą budelių nagams,
Nepaslegiamą rūsiu penkiaaukščiu,
Nė metams neįveikiamą ir nė vargams.

Tada jau taikyk antrąją taisyklę,
Bene sunkiausia. Štai įsigalvok:
Patekęs kartą į sielų malyklą,
Žinok – gerai nebus, ir nebijok.

III

Ir dar viena pagunda - pasalūnė.
Juk žmonės jie ?! O, rasi, ir supras –
Paaiškinus, parodžius nuoširdumą,
Sumažins bausmę ir duobės nekas ?

Už gerą elgesį, respektabilų toną
Gal pasimatymą su motina... pratęs ?
Gal perduos siuntinį ? Amnestijos malonę ?
Gal šiukšlių unose visi laiškai neskęs ?

Į bendrą kamerą kriminalistų valiai
Gal neužspeis ? Tačiau ne dovanai!
O jie - aha! - nematomą kablelį
Jau rado - kur paspausti, ko bijai...

Palengvins gal. Bet, Broli, kokia kaina
Pirkai tą poilsį, tą kąsnį lašinių...
Tegul pasigailės... Neteis... Bet Kaino
Dėmė slogiau už katorgos dienų

Dienas lydės ir luošins, ir be galo...
(O baigias tardymai ir terminai ilgi.
Garbingai kenčiantys jais širdį apsisvalo
Ir grįžta grįžta, žiburiais spindį).

Nelauk iš priešo tu jokių lengvatų,
O jei gavai - apsižiūrėk rimtai:
Kažkur suklydai. Naudą jie pamatė.
Prasitarei. O gal ir įklimpai ?

Juk dosnūs jie - kai reikia užverbuoti,
Ne tik amnestiją - žvaigždynus tau nuraus.
Pradžioj - nedaug. Kai ką, kai kur parduoti
Įpratins - ir prirems, pareikalaus...

Čia, Broli, nėr dviejų pasirinkimų.
Ir jokio flirto ! Jokių *jeigu, bet...*
Be diplomatijos! Ne šnipinėti gimęs !
Už jokią kainą! Už jokias bausmes !

Ką duot jie gali? Tu, krikščioni,
Ir kameroj daugiau už juos turi,
Kurie netikrą laisvę panaudoja
Vergijai skleisti melo sūkury.

Todėl, kai prieš iliuzijas vylingas,
Žadės ir gundys – tik priklaupt sutik !
Kartok *taisyklę trečią* rūpestingai:
Nelaukt iš jų ir nieko neprašyt !

1984 IX 27

Lagerio Mišios

*Kunigui Sigitui Tamkevičiui,
kalinamam Permės srityje,
Polovinkos konclageryje 389, 39*

Pakelk rankas ir peržegnok per grotas
Skaudžių likimų skubančius kelius –
Teaugs svaja kaip ažuolas šakotas,
Tiesieks šaknim užgriautus šaltinius.

Tai Tu Kybartuos iš kuklios sakyklos
Skalsiu kaip duona krištolo žodžiu
Nesutepamai aukštą rodei žydrį
Viršūnėms Lietuvos jaunų širdžių.

Pakelk rankas, ir skambančios grandinės
Teskelbia pradžią lagerio Mišių.
Priklaupkime ! Palieskime Tėvynės
Sužeidimus tampriausiuoju ryšiu.

Ir mes šventom jų stigmom pažymėti.
Rami drąsa - kaip rūtos po sniegu.
Mes nesustosime, mes eisim ištesėti
Kudirkos, Skirmanto, Kalantos pažadų.

Kančia atgimdo žudomas svajones
Iš Štuthofų, iš Permių šermenų.
Ir trupinys rupios belangių duonos
Vėl tampa Dievo Kūnu ir Krauju.

1984 X 4

Dvasios šaukliams

Kunigams kaliniams Sigitui ir Alfonsui

Ir tik žydras dangus šiandien Jūsų altorius.
Lango grotų kryžmė - Krucifiksas jame...
Jūsų doras rankas mes bučiuojam per tolius,
Per spygliuotas vielas barake juodame,

Kur tebeplaka pavogtos dvi taurios širdys.
Pavydėjo jų mums - dviejų laisvės salų,
Iš vergų okeano pradėjusių irtis...
Kaip mes tiesėm į Jus ant randuotų delnų

Savo skriaudą, teises, desperatišką ryžtą
Ir protestą, ir parašus. Savo vaikus.
Plakami kaip ir mes Jūs pridengdavot Kristum
Gležną ugnį ledinėje saujoj žiemos.

Ir ugnis isidegs ! Sunkios Sibiro replės
Tirps - ir plauks, į pavasari plauks Nemunai.
Tiktai ar sugrąžins šitas potvynis aklas
Gyvas mylimas širdis mums - iš tenai?

1984 X 21

Poetinis credo

Iš maišto bemiegių naktų
Iš kalinio sapno troškaus
Eilėraščių syvus sunkiu
Širdis atsigers ir išklaus

Buvimo ir grožio mįslės
Ne sau mylimieji ne sau
Regėjimą – grąšo – išles
Varnai kam žydrynei rašau

Kam sausy varvekliais skambu
Nuo vizijų karščio alsaus
Kam skelbiu kad laisvės nimbu
Lietuvio galva apsisiaus

Tačiau negaliu pasikeist –
Tesu kūdikėlio skrynia
Paslėpus jį po vystyklais
Ir jūs paleista Nemune

Kol plėšrūs snapai virš tautos
Medžioja atmerktas akis
Plukdau sielos lobį pas tuos
Kurie palytėję - išvys

1984 X 29

Nurims širdis, krūtinėj pasiblaškiusi,
Kaip mirti nuteistas - ankštoj vienutėje.
Nusižudys, įklimpusi į vašką,
Pačios išlydytą - žvakigalio saulutė.

Nuoš šilai nebaigiamą simfoniją,
Neištremtą, neužtroškintą bunkeriuose,
Dar ieškančią nežinomo Čiurlionio,
Jos smuiko raktą ateičiai atbursiančio.

Todėl ne visos miško dainos liaujasi,
Ištekinės pušis pavertus kubometrais...
Yra širdžių, kurios ir mirę kaunasi,
Yra liepsnų, kurias įplaiksto vėtros !

1984 X 28

Tas išsekęs ruduo - tarsi Tu...
Krinta lapai ant mindomo tako
Priplakti abejingų lietu
Kaip laiškai į kuriuos neatsako

Aš pavasarį sielos jaunos
Visą skambesį spindulius žiedus
Visą krištolą meilės pirmos
Ko dangaus angelai neišgieda

Tau sudėjau į baltus lapus
Mokiau žodį kurį tu skaitysi –
Būk švelnus būk kaip rožė kvapus
Būk tylėjimas jeigu įgrįsi

Būk žvaigžde kai naktis ją apsiaus
Būk Jai tyruose palmės pavėsis
Būk Jai langas urvo tamsaus
Kai ji dusdama laisvės ilgėsis

Ant suskirdusių lūpų rasa
Jai ištroškusiai lyk iš eilučių
Ant takų kur prabėgs Ji basa
Auk švariausiu aksomu gysločių

Virski gintaru Jos vėrinį
Tapk sidabro sage Jos kasose

Ir žemčiūgais išberk Jos kely
Šviesą rinktą kančiose visose

Kai į šiaurę poetą išvys
Kad grandinėse taigą jis kirstų
Būki auksas to žiedo kur jis
Niekada neužmaus Jai ant piršto

1984 X 21

Ar tai Tu vadinies Lietuva

I

Kančios Rožančius

Ar tai Tu vadinies Lietuva?
Varsto pirštai kaip rožinį dygų –
Vorkuta, Kustanaj, Kolyma –
Karoliukai juodi genocido.

Karaganda, Norilskas, Čita,
Permė, Tomskas, rūdynai, kasyklos...
Ak, kuri paslaptis praeita,
O kuri ateity mus dar tykos ?

Vinguriuoja tarp pirštų mamos,
Iškleiptų ir gėlos, ir senatvės,
Speigo adatų, kedro skujos,
Kraujo lašo neišstartos sakmės.

Bodaibo auksingas smėlys
Ir smalinga skiedra nuo Baikalo...
Ar tiki atkalbėti galįs
Lietuvos Sopulingąją dalį?

Ant spygliuotos vielos suverta
Atpirkimo ir įkalčių kekė...
Ar tai Tu vadinies Lietuva?
Saulės juodos ir leidžias, ir teka...

II

Kunigas Sigitas Tamkevičius sako pamokslą

Ar tai Tu vadinieš Lietuva?
Giedras veidas - šviesa virš sakyklos.
Ar ilgai dar oazės gaiva
Sielų skeldinčią dykumą vystys?

Ar ilgai dar kalbėsi į mus,
Tarp drakono dantų atsistojęs,
Kad beginklis prieš ginklą ramus,
Tik kai jis sąžiningas ir doras.

Tavo žodis - skaidrus lydinys
Iš kristalo ir kieto granito.
Ir sušunka – Matau! – neregys
Nakčiai, perplėštai meteorito.

Ieško kelio į širdis ugnis.
Tu sakai - kas šiandieną už laisvę,
Tas pirmiausia savy ją ugdys,
Žodį, giesmę ir Dievo paveikslą

Virš Tėvynės po ledo žieve.
Virš jaunystės. Virš bučinio. Šventės.
Ar tai Tu vadinieš Lietuva
Ir nuo Kryžiaus šauki mus gyventi?

III

Tauriam mylinčiam jaunimui

Ar tai Tu vadinies Lietuva?
Nedrąsus palydėjimas pirmas –
Nerūdijanti aukso spalva –
Tavo kasos – nevystantis linas –

Tavo akys, deja, pro virbus,
Mano kameros tamsą išsklaistę.
Šiaurės vėjas kaip kirtis žvarbus...
Ar pajėgsi mylėti belaisvj?

Sausą puokštę Joninių laiku
Ašarėlėn pamerkt ar mokėsi ?
Iš paparčių, drauge surinktų,
Kažkuris pražydės - jei mylėsi...

Ar pajėgsi didžiuotis dalia –
Mano antrankiais, katorga, randais,
Kai minioj tu tebūsi lėle,
Patikėjus fantasto legendai ?

O tikiu aš legenda tava –
Apie šventą teisybės laukimą.
Ar tai Tu vadinies Lietuva,
Meilės nimbe, apsiautęs likimą?

Mūsų žeme! Tave mes mylėjom!
Tavo smiltyse - aisčių pėda.
Tavo knygą skaityti pradėjom,
Kai jau draudžiama buvo spauda.

Bet suspėjome perskaityt - Laisvė!
Du lietuviški skiemens. Trumpi,
Tartum kilpa virš Lukiškių aikštės,
Šiandien - Lenino... O ta pati

Virš Tėvynės sūpuojasi kilpa.
Ir gestapo palociai tenai,
Ir kolonoje zekų sulinkę,
Brenda Sibiro tremtį sūnai

Nešdami mums į ateitį vaiskią –
Skausmo knygą vilčių apdailais,
Kad dar būtų kam perskaityt - Laisvė!,
Kai epochos gniaužtai atsileis. ..

1984 XI 30

Prieš mirtį

*Vyskupų Vincento Borisevičiaus ir Mečislovo Reinio,
nužudytų Rusijos kalėjimuose, atminimui*

Nepardaviau Tavęs už trisdešimtį sidabrinių, –
Kaip gera mirt! Kaip gera mirt švariam!
Apvilks mus krikšto marškiniais Tėvynė,
Uždegs žvakes nežinomiems kariams,

Uždegs vaikai per Vėlines. O, Bože!–
Senutė Sibire praeidama šnabždės.
Ir vėjo pasodinta balta rože
Miškų tankynėj kapas praregės...

1986

Draudžiamajai vėliavai

Geltona - linas, staklėse virstantis drobe.
Purienos, auksu nubėrę upelių krantus.
Saulė ir smiltys, daug išauginę – priglobę.
Saulės kasos, pamėgusios rūtų sunkius vainikus –
Tikime - neišnyks

Žalia - miškai, bėglio prieglauda, laisvės tvirtovė,
Džiūstantis šienas, rasota vaikystės žolė,
Škaplierius to, kurį vieną apsupę nukovė.
Lapai lelijų, marių mįslinga gelmė –
Viliamės - išliks

Raudona - „Aušros“, iš Tilžės atėję,
Tremtinio kraujo skreplys - taip, džiova!
Žaizdos visų, kurias Jėzus ant kryžiaus kentėjo
Ir kuriose pasislėpus nūnai Lietuva –
Mylime - gyvensime!

1986

* * *

Ar gali pasakyt,
Ką tai reiškia - mylėti,
Kai esi užpjudytas
Valstybės-Galeros bėglys?
Kai ant tavo pėdų,
Joms nespėjus atvėsti,
Jau šnopuoja apmokamas
Dosniai seklys?

Klausiat ir aiškinat,
Kas yra meilė –
Atsakai glitūs ir tamsūs.
Tušti.
Kitaip prabyla
Penkerios žaizdos,
Sąnariai, trimis vinim
Prikalti...

1986

* * *

Dar kartą Raitelis Baltas pražydo
Laisvės Gėle baudžiamos naktyje
Veidas Tėvynės už grotinio šydo
Ateičiai šypsosi - žvelkit į Ją

Kaip atsivėrė šaltiniais Jos akys
Kaip už plieninio vualio paukščiu
Spurdantis žodis dar kūnu netapęs –
Jau pažymėtas buvimo žvaigždžių

Jau nuo tada užrašytas buvimui
Kai partizanai vien juo nešini
Ėjo stabdyti raudonos lavinos –
Ritos per kūnus srautai purvini

Laužė medžius bandė Nemunui krypti
Savąją liūtys nešvarios primest
Nemunas Nemunu turi išlikti
Ir įtekėti į Kuršių marias!

Vilniuje Kryžiai Trys turi stovėti!
Kaunas atsimena laisvės sparnus!
O per sibirius vėlei žygiuoja laimėti
Dvasios karių eskadronas kilnus!

1986

Lietuvai šiandien

Nėra laisvės LAISVĖS ALĖJOJ
O virš uždarytos PRISIKĖLIMO bažnyčios
Šviečia lozungas „Šlovė KPSS!“
Gedimino stulpų siluetus
Nuo sugriautų paminklų papėdžių
Baigia išgraužti partinis istorikas
Svetimųjų kariuomenių kojų
Nugludintas Vilniaus akmuo
Karalaičio Kazimiero rauda
Kurį ištrėmė ir po mirties
/Tiesa, ne Sibiran - tiktai Antakalnin.../
Kartuvių aikštėje juodą iškeltarankį
Liaudies mylimo vado stabą
Dienąnakt milicija su racijom saugo
/Klauskite, klauskit, vaikai,
Savo lietuvių kalbos mokytojų,
Kol jų dar turite klauskite, -
Kodėl Kudirkos, Daukanto, Vaižganto,
Kodėl Vytauto - Perlojoj - paminklų
Niekam nereikia saugoti?
Ieškau žemėlapy Donelaičio Tolminkiemio –
Tačiau randu tik Čistyje Prudy.. .
Ieškau laisvės LAISVĖS ALĖJOJ
Tačiau sutinku tik maitosusių spalvos uniformas
Tirštėjančias prie Muzikinio teatro sodo
Kur LAISVĖS LIETUVAI! šaukė Kalantos ugnis

1986 V 27

Dokumentinė poema *„Sąžinės laisvė“*

Taip sąžinės laisvė
Nes taip rašoma LTSR Konstitucijos
Penkiasdešimtame straipsnyje
Taip skaičiau „Tiesoje“ –
Beveik tiksliai maskviškės „Pravdos“ nuoraše
Taip kalbėjo kažkurio atkūrimo –
Įkūrimo - išvadavimo mitinge
Petras Griškevičius*
Taip sąžinės laisvė
Kartoju praeidamas pro Švento Kazimiero
Bažnyčią nūnai ateizmo muziejumi tapusią
Taip sąžinės laisvė
Sakykit Žaliosios krikščionys
Per lietuį ir sniegą atėję Mišių išklaudyti
Į kapines
Jūsų maldos namuose kolūkis – mala grūdus
Materija pirminė, sąmonė antrinė
(anot priplotų prie raudonų stendų
barzdotųjų klasikų)
Taip sąžinės laisvė
Ir tikinčiųjų jausmų niekas neįžeidinėja–
Priminkime sau ties dviem Jėzuitų
Kauniškės šventovės bokštais
Po kurios altoriumi šiandien - suomiška pirtis
Sąžinės laisvės tikrovė ypač akinančiai atsispindi

Buldozerio peilyje šliuožiant į Kryžių kalną
Vykdyti „įsakymo iš aukščiau“
Ant mokyklinio sąsiuvinio
Krenta ketvirtaklasio didvyrio ašaros –
Nučaižytas liniuote ir į kampą už ausies nutemptas –
Ak tu davatka fanatike Dievo avinėli!
Jis neužsirišo raudono kaklaraiščio
Neišvardijo katakombų darbų
Ašarų takas niekam negirdimas
Vinguriuoja ant balto istorijos lapo
Ir kas išskaitys ką ten rašo?
Sąžinės laisvė! - spiegia spauda
Teleakiratis radijas
Anilionio aparatinė - Sąžinės laisvė
Šimtąkart sąžinės laisvė
Nes taip skelbia LTSR Konstitucijos
Penkiasdešimtas straipsnis
Taip LKP suvažiavime kalba
Petras Griškevičius!

.. .Giedriu kaip Ostija
Permės grotų nukryžiuotu veidu
Šypsosi Kunigas Sigitas Tamkevičius...

1986 V 31

Baudžiamojo kodekso motyvais 68 straipsnis*

Geltonų javų fone
Ryškiai žaliai nudažytas
Stovi kolūkiečio namas
Dengtas raudonu šiferiu

Javas aišku sąmoningai
Rudeniop pradėjo gelsti
Kolūkietis irgi tyčia
Sienas nutepė žaliai

Nusikalstamai priderino
Atitinkamą stogo dangą
Aišku kaip dieną –
“agitacija ir propaganda „ !

1986 VI 29

Baudžiamojo kodekso motyvais 62 straipsnis

Skrenda trikampiais į pietus
Nedrausmingi mūsų paukščiai
Nei jiems vizų nei jiems paso
Nei į muitinę užeit

Pažiūrėkit saugumiečiai
Į tą netvarką didžiausią:
O gal „Kroniką“ ten nešas
Po netikrintais sparnais?!

Ir norėtūsi sušukti
Rausvą pažymą iškelus:
Tai tėvynės išdavimas!
Atsipeikėkit, gandrai!

1986 X 22

ANTRA DALIS

GEROSIOS ŽINIOS DUONA

Marksistų teigimu, visuomenės sąmonę sąlygoja visuomenės būtis. Instinktai, tironijos, prigimties ydos iš tikrųjų visais amžiais stengiasi pažaboti ir apriboti žmogiškąją mintį. Tačiau mes, krikščionys, turime neįveikiamą ginclą - mokymą kaip sąmonė turi sąlygoti visuomenės būtį. Tai E v a n g e l i j a - mokslas, kaip iš sielvarto išgauti džiaugsmą, iš pančių - dvasinę laisvę, iš mirties - amžinąjį Prisikėlimą. Visur, kur Gerosios Jėzaus Naujienos raugas pašalinamas, žmonijos duona apkarsta ašaromis ir krauju.

*Aš jums palieku ramybę,
duodu jums savo ramybę.
Ne taip aš ją duodu, kaip duoda pasaulis.
Jn 14,27*

Kažko lengva ant krūtinės
Lyg Komuniją priėmus
Lyg už tiesą einant mirti
Saulėn pakeltom akim
Vėl į žydumas vadina
Balto pragiedrulio rėmuos
Gervių sveikinimo klyksmas
Skambantis šilta viltim

Kažko lūpos prasivėrė
Ir be priežasties šypsojos
Kažko ašara sulipo
Mėlynų akių vokai
Ak tai vis dar neišgėrė
Iš širdies ramybės Rojaus
Kurį kameroj vienutėj
Tartum visraktį laikai!

1986

...Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės
Mt 5,10

Kai už lango gegužis toks žalias
Kad nenorom pabunda viltis
Prisiminkim lietuviai kalinius
Ir tegul pasiners atmintis

Laikinai nors trumpam - už tų grotų
Parymokim šaltoj ankštumoj
Išbraižykim ant sienų šarmotų
Kad dorajam kalėti geriau

Negu tau vargšas sarge už durų
Negu tau prokurore niūrus
Laukt dienos kada jūsų „de jure“
Dievo rūstis teisingas užgrius!

1986

... nes tokių yra Dievo Karalystė...

Lk 18,16,

O Marijos Sūnau,
Kuris kybai ant kryžiaus,
Aptekėjęs raudonais ir tirštais lašais,
Nors buvau nuo Tavęs
Tik trumpam nusigręžęs,
Man tamsu be Tavęs,
Šalta buvo tenai...

Pasiklystu savy,
Sėkmėse ir nelaimėj
Prarandu aukštą sąlytį su Būtimi.
Tada saujon imu
Kūdikėlio rankutę ir gaudau
Žvilgsnio skaidrą ir šypseną Jo akimis.

Dvasios chaose tariant girdžiu:
...nes tokių yra Dievo Karalystė...
Ir Tavo aiškumas į žodžius
Ir į darbus sugrįžta.

1986

*Kas tiki mane,
nors ir numirtų, bus gyvas
Jn 11,25*

Po mano langu vėl vešli aguona žydi,
Kuri rytoj be garso nubyrės.
Iš nuotraukos jaunystės laiminamas šypsniš švyti,
O bus diena - jo vietoj kaukolės...

Pastatė architektas nuostabų dangoraižį –
Kas iš jo liks trečiam pasauliniam kare? –
Į jį tu, žmonija, skubiniš galvotrūkčiais,
Nes tavo kūnuose nei proto, anei meilės nebėra...

Ir laižo liepsnos nebaigtą poeto kūrinį
(Tikriausiai odę šios dienos diktatoriui menkam),
Ir visa, kas mes esame ir ką mes turime,
Išslysta mums, subyra, liekasi kažkam kitam...

Nejau tai visa, ką jūs galite pasiūlyti,
Aguonos žiede, mūzos, pamilti veidai?
Ne jūs mane ir ilgesio dykynę širdyje sukūrėte,
Ne jūs gaivinančia versme joj trykšit, neverti vadai...

1986 VIII 8

* * *

...nuo manęs atsiskyre, jūs negalite nieko nuveikti!

Jn 15,5

Jėzau, Tu skaidri dangaus mėlynė.
Aš - erelis, nardantis joje.
Tavo toliai žvilgsnį prirakino –
Paskandink mane Tu savyje!

Jėzau, žiedas Tu baltos lelijos.
Aš - rasa jos žiedo taurėje.
Ištirpdyk mane, priimki tyrą
Žiedlapių saulėtam baltume!

Jėzau, Tu beribis vandenynas.
Aš - banga varsota nerami.
Atitrūkus nuo Tavos krūtinės,
Nėr manęs ir spindesio many!

1986 VIII

Kai melsitės, sakykite: Tėve

Lk 11,2

Tėve! Lino žiedo ir laukų ramunės Tėve!
Saulės ir Aušrinės žvaigždės Tėve!
Koks laimingas, kad galiu į Tave kreiptis: Tėve!
Ir pro grotas siųsti maldą į Tave.

Tėve! Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dieve,
Tautų laisvės ir visų tironų galo Tėve,
Tavo ažuolui gyvam nulupo žievę
Ir išdegino švinu TSRS.

Tėve! Dykuma ir bevandenės smėlio rievės,
Bet pro dulkes Tavo meilės stulpas, Tėve,
Į šaltinių tolią žemę atsišliejęs,
Mūsų mažą Lietuvą švieson išves!

1986 VII 14

*Kaip ištroškusi elnė uodžia upelio, taip mano širdis Tavęs
ilgisi, Dieve*

Ps 41,2

Šitas mėlynas dangus –
Ar tai Tu?
Šitas žiedlapis skaidrus –
Ar tai Tu?
Šita šypsena švelni –
Ar tai Tū?
Ažuolai tėvų šaly –
Ar tai Tu?
Vaiko sąžinės šviesa, Tau skirta –
Ar tai Tu,
Ar tai tik Tavo
Visata?

1986

*Nėra didesnės meilės,
kaip gyvybę už draugus atiduoti*
Jn 15, 13

Kaip norėtus apglėbt šitą žemę
Ir priglausti prie Jėzaus Širdies –
Šitą Lietuvą, drobulę žalią,
Už kurią Tu kalėjime meldies –

Tu, Sigitai, ir Tu, Matulioni,
Tu, Alfonsai, ir, Vytautai, Tū ...
Tepalaimina Jūsų kelionę
Broliai ašarų sakramentu.

Jūsų meilė kančia įkainota –
Nieks valiutos šios nedevalvuos.
Ir, spygliuota viela apvyniotas,
Širdis ištiesiat iš tamsumos

Į tautos rankų skleidžiamą šviesą, –
Gydo jos dyvini spinduliai.
Laisvės įsčiose tęsia jūs giesmę
Dar negimusieji kankiniai...

1986

Neverkite! Mergaitė nėra mirusi, o tiktai miega.

Lk 8,52

Lietuvai

Pasakyk, kad Ji nemirusi - tik miega,
Pasakyk, o geras Dieve, pasakyk...
Neša vėjas sibirinį sniegą,
Beria į užmerktas Jos akis...

Pasakyk, kad riešai Jos sutinę,
Grandines nuėmus – atsileis.
Ir suvirpins Nemuno krūtinę
Potvynis atodūisiais giliais...

Pasakyk - nekruvinas Jos veidas,
Tai tik taip sau rausvas atspindys,
Kai saulelė girių sostan leidos,
Palytėjus ežerų akis.

Tu prieik, Tu tik paimk už rankos –
Ji karste laiminga atsistos.
Leisk priglust patiklumu našlaitės
Prie krauju rasojančios kaktos.

Viešpatie, gyvai dar būti leisk Jai,
Plak Jos kūne gyva širdimi,
Kad iš pervėrimų srūvas Tavo kraujas laisve
Mums pavirstų ir gyvybės liūtimi –

1986

Žmogaus Sūnus turi būti atiduotas į nusidėjėlių rankas ir nukryžiuotas, o trečią dieną turi prisikelti Lk 24, 7

Velykoms auštant

Buvo naktys sukniubę.
Buvo dienos nualpę.
Uolos skeldėjo. Mirė Jisai.
Išsisklaidėm pabūgę,
Tokie drąsūs ir smarkūs –
Kurgi Petras, ryžtingas toksai?

Šiandien griaudžia dangus.
Šiandien budeliai klumpa
Ties pravyrančia kapo anga.
Veda Dievas-Žmogus
Tuos, kur mirė nuo kulų,
O su jais - atpirkta Lietuva!

1986

Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys tą duoną - gyvens per amžius. Jn 6,51

Po Komunijos

Kaip žaizda mirtinoji
Pamažu prisipildo šilto kraujo,
Kaip gerumo pritvinksta
Meilės žodžiai tarti,
Kaip viltim patiklia
Maldos žodžiai iš sielos į lūpas keliauja –
Taip ir Tu, Išganytojau Jėzau,
Esi visas man ir many.

Būk toks geras many,
Koks esi kantrioje Tabernakulio duonoj.
Mano lūpom kalbėk
Tik Gyvenimo gyvo žodžius.
Mano rankom užspausk
Juodą žaizdą Tėvynės kairiajame šone.
Mano žvilgsniu paglostyk
Nulaužtom viršūnėm medžius.

Būk gyvybė many,
Kad su šypsena žengčiau už grotų
Ir negeltų manęs
Gyvatynas spygliuotų vielų.
Tik motulei, prašau,
Neatimk savo kryžiaus paguodų
Ir neleisk, kad jos galvą
Kančios uždengtų šarma – –

1986

...0 Jo vardas teiks viltį tautoms
Mt 12,21

Man reikalingas Dievas

Man reikalingas Dievas,
Kuriame atrastų tobulą ir aiškią prasmę
Rasos lašelis prieš išdžiūdamas ir Niagaros krioklio
srautas,
Ir senutėlė pusaklė, rožančių šnabždanti,
Ir genijus, suskaldęs atomą ir siekiantis ranka
žvaigždėtą skliautą.

Man reikalingas Dievas,
Kuris prasmingoje harmonijoje priimtų
Ir bučinį, dvi sielas jungianti i vieną meilės dalią,
Ir nekaltumo krištola, išadų šarvu apgintą.
Man reikalingas Dievas, Kurs palaužtą nendrę (prie
klausklos) kelia!

Man reikalingas Dievas,
Kuris tironus numeta nuo sostų
Ir duoda Dovydamis jėgos prieš galijotus atsispirti,
Kuris beteisių ašaras vilties skara nušluosto
Ir iš kalėjimų dūstančią Tėvynės maldą girdi.

Man reikalingas Dievas tų,
Kurių žmogaus vardu nebešaukia,
O tik raide - prisimenat? - raide ir numeriu.
Man reikalingas Dievas, sąžinės sąvoką
Iškėlęs virš auksuoto laikinumo!

Man reikalingas Dievas,
Kviečiantis ateiti ir naiviai Jį isimylėti.
Man reikalingas Dievas, Kuriame ištikimiesiems
grįžtų
Dešimtmečiai išniekinti ir pražudyti lagerių.
Man reikalingas Kristus!

1986

*Prieš 2000 metų: Velnias vėl paima Jį į labai aukštą kalną
ir, rodydamas viso pasaulio karalystes bei jų didingumą, ta-
ria: Visa tai tau duosiu, jei, parpuolęs ant žemės, pagarbinsi
mane. Tada Jėzus atsako: Eik šalin, šėtone! Juk parašyta:
Viešpatij, savo Dievą, tegarbink ir Jam vienam tetarnauk!
Mt 4,8-10*

*1986 metais. Po pusės bausmės sąžinės belaisvį kun.Sigitą
Tamkevičių KGB léktuvu parsraidino iš Permės konclage-
rio į Vilnių, parodė filmus apie religinį gyvenimą Lietuvoje,
leido pasimatyti su artimaisiais. Reikalavo parašyti malonės
prašymą ir žadėjo laisvę. Kunigui atsisakius „parpulti ir pa-
garbinti“, atgal į kalėjimą išgabeno traukiniu.*

Gundymas

Ant narų sėdi žilas kalinys.
Už saulės spindulį, paausinusį dulkes,
Dėkoja Dangui, kuriame mylįs
Didingas Tėvas. Vargo metai - smulkmės...

Kelintą kartą atveria vartus
Ir kaliniui parodo ir pasiūlo
Nutviekstą saulės erdvę ir pietus,
Garuojančius ant ištaigingo stalo.

Parodo galimybes ir kėdes,
Kuriose jis galėtų dar sėdėti;
Tribūnas, žmones, nuostabias knygas –
Išsiskirti, pažinti ir mylėti...

Prieš alkano sukaustyto akis -
Gyvybę, sotis, laisvę - ant padėklo...
Tik čia, kamputyje, pasirašyk
Užmiršti. Nusilenkti. Ir tylėti.

O jis ir vėl išsekinta ranka
Išlieja riebią papirkimo sriubą...
Vėl durys vagia saulę, o malda
Atverti sąžinės beribę saulę skuba.

1986 VIII 19

*Eikite sau vieni į negyvenamą vietą ir truputį pailsėkite.
Mk 6,31*

Kai į sielą įsibeda skausmo strėlė,
Kai kilnumo be galo pasiilgsti širdim,
Į Golgotos papėdę eime patylėt
Su žole, su kalnais, su žvaigždynų mintim.

Ką ta šypsena reiškia, pasakyk man, Žmogau,
Kybantis ant keturių savo kūno žaizdų?
Štai ir mes... Štai ir aš paklydau, išvargau
Kaip belaisvis vienutėje – mirštančio džiaugsmo
baugu...

Tu gimei, keliavai, Tu daug alkai, skurdai.
Ir už duoną Tau akmenį metė Tavoji tauta.
Užkėlė Tau kryžių savim įtikėję vadai.
Ir į kalną lydėjo tik Motina Tavo šventa...

Tu regi, kad ir mums šiandien riša rankas,
Melo pelkė uždusina šauksmą burnoj.
Merdi, bet ATLIKAU dar neištaria Tas,
Kuris kelsis - tikrai! - trečiadien Lietuvoj!

1986 IX 21

*...akis neregėjo, ausis negirdėjo ir į žmogaus širdį neįėjo,
ką paruošė Dievas tiems, kurie Jį myli... (patikslinti citatą)*

Skausmingai mes išplėsti
Iš Džiaugsmo šalies
Ten, kur meilės gelmių
Neganda nepalies,
Kur teisybės šviesa
Iš veidų, iš akių,
Kur Jis vienas - Esąs –
Mūsų Tėvas, tikiu!

Kur kaip muzika žydi
Šventumo žiedai –
Bethoveno, Bacho
Tylūs aidai
Tos didybės pilnatvės,
Kuria gyvenu,
Kai viršūnėn staigion
Tėve mūsų einu!

Ir nors skęsiu garbės
Žemės laurų vainikuos,
Nors palaima apglėbs
Draugo meilė tyra, –
Kiekviena man gėlė,
Laimės garsas džiugus
Tik krislu pasiilgtos
Tėvynės tebus!

1986 IX 21

Ir nukrito jam grandinės nuo rankų.

Apd 12,7

Lietuvio sapnas

Sapnavau, kad gavau iš Dangaus dovanų –
Iš kristalo nukaltus sparnus angelų.
Jais galingai pamojau vienutės urve –
Ir ištežo spyna po rykšte ugnine.

Išsiskyrė betoninė rūšio dėžė –
Medžiai! Lapai! Žali! Greit žibuoklės žydės!
Debesėliai nurimę dangaus ežere –
Kaip pailsę lelijų žiedai vakare.

O erelis aukštai, kur vergams nepasiekt,
Kursto spindinčiu skrydžiu laisvužei prisiekt.
Pakilau, ir iš laimės apsvaigo galva,
O kalėjime rauda liūdna Lietuva:

Nei žydrynės dangaus, nei žalumo žolės.
Cementinis rūšys dieną naktį tylės...
Nei veidų, nei širdžių, šypsniio anei mirties,
Tik tvora, mus atskyrus nuo Dievo būties...

Išgirdau, ir pabodo man skrydis džiugus...
Ir kol ašaros Jai nuo blakstienų nedžius,
Nemiela man erdvė, nesvaigi man garbė,
O sparnus - greit į teismą paduos KGB!

1986 X 10

Verkite ne manęs, bet verčiau savęs ir savo vaikų.

Lk 23,28

Mano siela verkia
Trypiamos lelijos
Mano siela rauda
Krintančios žvaigždės
Mano siela šaukia
Parblokštos žmonijos
Mylinčiajam Sūnui:
Kristau, pagailėk!

Laisvę siųski burėms
Gintarinio kranto
Tavo veido grožio
Biustai* neatstos!
Ir neleisk sudrumsti
Kūdikiškai švento
Žvilgsnio atšešėliams
Purvinos klastos.

Pagailėk Smūtkelio
Kirviais sukapoto
Pagailėki žodžių
Suteptų melu
Pagailėki sielos
Virtusios robotu

Kad netartų niekad:
Dieve, ak, myliu!

1986 XI 2

**Marksizmo kūrėjų ir SSRS gyvų ir mirusių vadų biustai sovietmečiu buvo privalomas kiekvienos aikštės ir kiekvienos įstaigos atributas.*

Jos rado akmenį, nuritintą nuo kapo.

Lk 24, 2

Aš ieškojau draugų –
Ne bailių, ne vergų,
O pamėgusios skrydį kalnynų genties.
O dabar prie šalies –
Be sargybos šunies –
Tiktai šaltos glamonės Sibiro pusnies.

Aš ilgėjaus tiesos.
O dabar virš galvos –
Zonos lempa, spygliuotos vielos apsupta.
Kas to lobio ieškos,
Naktimis jį sapnuos,
Tegul žino - ir jam ši dalia parengta.

Bet po Kryžiaus skriaudos,
Po Marijos raudos –
Tautos nuristą akmenį ras ir gyvens.
Nepraraskim vilties,
Neužpūskim ugnies
Ir prie lopšio atneškime Krikšto vandens!

1986 XI 10

*Nebijokite tų, kurie žudo kūną,
O negali užmušti sielos.
Mt 10,28*

Kunigui Juozui Zdebskiui

Tai ne putino uogos ant sniego
Tai žmogaus širdies kraujo lašai
Juodas keršto šešėlis pabėgo
O ko Tu Lietuva beprašai

Atsiklaupus prie iškasto kapo –
Apledėję vasario grumstai –
Jis atidavė viską – Jis tapo
Alkaniesiems maistu kaip Tasai

Kurį Dievui kasdien ant altoriaus
Jis aukojo už vargšų žaizdas
(Jas išplėšė spygliuotosios tvoros
Ak ir nuodėmės gilino jas!)

Mums ir Tau Jisai davė Tėvynę
Kūną kraują - kaip Kristus tąnakt –
Valgyk gerk tartum duoną ir vyną
Nepaliauki krūtinėse plakt!

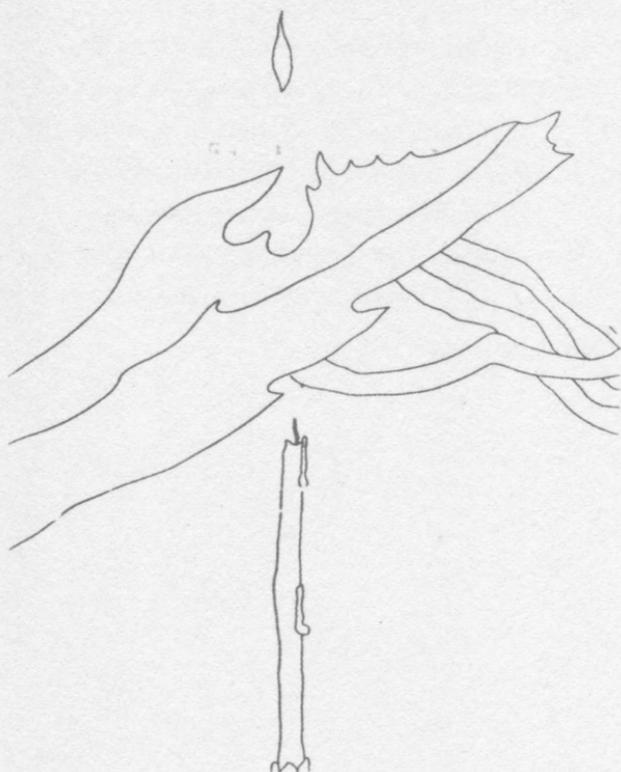
Ir kaip šventą Komuniją lūpos
Kapas paslepia kūną - gūdu
Vienos žaizdos – sakytum prie stulpo
Ketvirčiavo jį Romos būdu

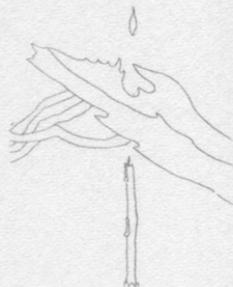
Juodas bailio šešėlis jau bėga.
Prisikėlusio Kristaus prašai –
Tegul bus kraujo uogos ant sniego
Lietuvos atpirkimo lašai!

1986 X 18

Marijos ašara

1986-1989

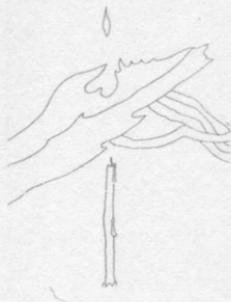

Marijos ašara

Prie miegančio Kūdikio
vogčia pasilenkia Motina –
bučiuoja ramybe nušvitusią kaktą –
akimirka – širdį sugniaužia baugi
nežinia – Ji pakelia žvilgsnį į Dangų –
ir ašara spindi aky.

Ar tai – pakeliui į Egipto trėmimą?
Ar vagone, kurio paskutinė stotis –
Krasnojarskas? Ar prie mano Tautos
ateities Tu taip, Motina, rymai?
Paslėpk savo ašaroj Rūtas ir Kryžius,
nuplauk Laisvės Svają ir vėl,
kaip anais Aštuonioliktais metais –
į Išsipildymo Dangų paleisk!

Kiaukliai, 1986-1989

Du valdovai

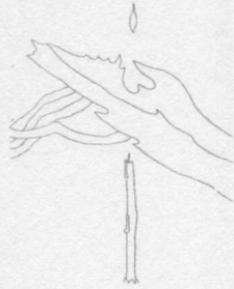
Popiežiui Jonui Pauliui II

... Už neprašaunamo stiklo sėdi juodasis
valdovas ir dreba.

Aplink dreba sargai, automatais ginkluoti,
Skuba jį slėpti į gelžbetoninį grabą,
Kur tiktai bailio žiauruolio krūtinė nurims.

Eina per minią Baltasis Valdovas ir šypsos.
Ištiesia ranką virš švytinčios vaiko kaktos.
Šauna į baltąją širdį tamsos pasamdytas žudikas,
Bet sužeistasis ir jam – *Teatleidžia...* – kartos...

1987.I.7

Rašau jums apie Laisvę, kurios nemačiau.
Rašau apie Laisvę, kurią išsvajojau.
Kurią – ešafoto bausmė kuo arčiau –
Dažniau ir ryškiau nuteistasis sapnuoja.

Vėjas plaukus kedena, Ji akim mėlynom, –
O, melsvumas plačių horizontų!
Jos galva apsiausta aureolės spalvom,
Nepaliečiamom degančių frontų.

O Tėvyne mana, Ji ateis į Tave,
Išbučiuos tavo riešus supančiotus.
Ar beras tiktai laukiančių Jos – bent sapne,
Ar beras tik pakėlusių kančią tą!

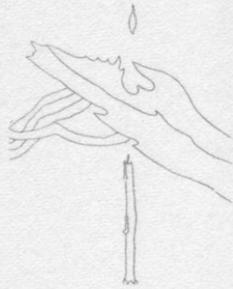
1986.XII

Mano širdy liepsnoja tavo laisvė, Lietuva,
Neužgesinama teisybės ilgesio ugnim.
Ir visa, kas mes esame ir ko mes siekiame,
Supranta Kristus ir išsaugoja savim.

Jo žodžiuose nuo kryžiaus atskrenda gyvybė
Ir ant galvos Tėvynės leidžias balandžiu.
Pro smūgius, nuosprendžius, tremtis – Tebus ramybė
Visiems, kieno gera valia – girdžiu.

1986.XII.14

Lietuva ar TSRS ?!

Mes meilės Lietuvai nebedalinsim dviem tėvynėm
Ar dviem valstybėm – kaip tai bevodinsim.
Mūs meilė Lietuvai viena – netrupmeninė!
Su ja mes gimėme, su ja numirsim.

Ir laikas jau žinot, kad sutrypia tautas tironai,
O rimbą laimina priderinta daina poetai.
Ir siūlo duoną mirštantiems be laisvės milijonams,
Šventovių ilgesį norėtų kiaulių fermom užžavėti...

Gerai gyvename ir nieko, sako, mums netrūksta.
Jei netiki, įjunk – ir televizija patvirtins tai, ir radijas!
Tiktai krauju kažko širdis krūtinėj atsidūsta,
Tiktai kaip skydą iškeliau prieš tą gerovę – SAŽINĘ !

1987.III.31

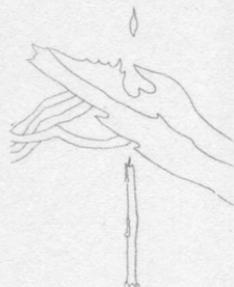
Man verkti norisi, po kryžium atsiklaupus,
Prie Tavo nuolaužų, griuvėsių, pelenų.
Tuščiais keliais bastūnės vėtros kaukia.
Pilnuos kalėjimuos – skeletai žmonių.

Kur buvo Žodis – akmenį užrito,
Kur skleidė knygą – kruvini gaisai, –
Ne, ne varsom žadėto „naujo ryto“ –
Laužavietėm žėruoja ištisai.

Ir nebežino savo vardo brolis,
Ir nepažįsta motinos sesuo,
Ir teškia, savo atvaizdą užpuolęs,
Į veidrodį žmogus sunkiu kažkuo.

Ir tiktai šukėse save atranda,
Susižeidžia rankas, sukruvina mažus...
Ir vėl sunkia širdim prie kryžiaus brenda, –
Pakelk juos, Kristau, arba jie pražus!

1987.IV.12

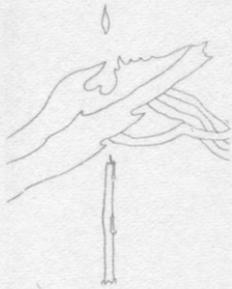

Kaip tą lengvą pavasario saulę
Jėzaus Ostiją sieloj nešu
Į tave, sužalotas pasauli,
Padalintasis kardo tiesų.

Pridurmu man negriaudžia orkestrai
Ir nelydi eskortai vergų –
Tik lakštingala, pilkas maestro,
Tik vargonai upelių vagų.

Tiktai žemė, kurioj įsimynė
Gilios pėdos beteisio žmogaus,
Tik žibuoklių žieduose Tėvynė
Šnabžda – laisvė tiesoj atsigaus...

1987.IV.3

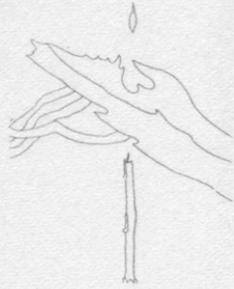
* * *

Aš nepakelsiu kalavijo, Lietuva,
Nešauksiu – Keršto! – tavo budeliams
Tik melsiu Jėzų, kad mana galva
Priimtų kirtį, kulką, tau nugludintą.

Nei žodžiais, nei ranka neruošiu sprogmenų,
Net mintyje nepuoselėsiu neapykantos,
Tik šauksiu – Laisvės! – kol savu krauju
Užspringsiu – paukštis, grotų kilpoj klykiantis.

Prieš melą nekovosiu išvirkščiu melu,
Karališkiems langams pagiežos akmenų nerinksiu...
Bet Tu žinai, kad ne mažiau Tave myliu,
Kad už Tave kenčiu ir – nieko nekankinęs – mirsiu...

1987.IV.6.

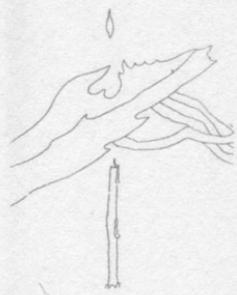

Tai kas, kad grotos
Ir rūšys gilus požeminis.
Tai kas, kad vielos spygliuotos,
Kai po langu taip alma šaltinis –
Tartum motina kalba,
Lyg taria: T ė v y n ė ...

Tai kas, kad mušė,
Ir dar muš, ir spjaudys.
Tai kas, kad paąkiąi juoduos – ne nuo tušo...
Kai švariam Tavo sielos sode
lyg velykinė arfa griaudės:
Kad pavasarį žemei gražina
Kantriai įveiktos skriaudos...

Tai kas, kad tamsoj
Trypia teisę ir mylintį žodį,
Ir Adomo planetoj visoj
Žalčio kaukolė snukį pražiodė, –
Laikyk ant širdies
savo baltas gėles, o Marija, šypsokis, –
Dangum, ašara, kryžiaus vinim
teateina pasaulis kitokis!

1987.IV.29

Spygliuotas vielas kaip voratinklį nudreskia Meilė –
Ir Jėzaus vardu spinduliuoja žydrynė aukšta.
Kaip vizija žydintis sodas į kameros sapną ateina.
Jau velkasi marškinius Krikšto lietuvių tauta!

1987.V.27

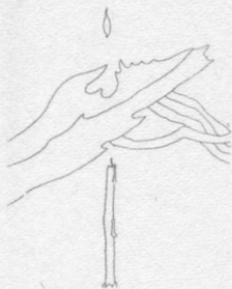

Širdis išdegus kaip Sacharos dykuma.
Ir jei tenai bent vienas žiedas žydi,
Tai panašus jis, Jėzau, į Tave
Ant Lietuvos suskeldėjusių kryžių.

Burna užspausta kaip uždusinta versmė
Po antkapiu asfalto ir betono...
Atsiveria jinai nebent giesme,
Kai *Tėve mūsų* aimanuoja choras.

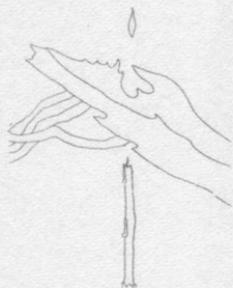
Apkaltos rankos bejausme geležimi –
Kaip baltas paukštis, įsipynęs erškėtyne.
Tačiau retežiai sukliudyti per silpni
Sudėti jas už jus visus, nes myliu!

1987 -1988.V.12

Kaip balti balandžiai
Tie laiškai bičiulių –
Ant žaizdoto kūno
Nuplaktos sielos
Atskrenda ir krenta
Už kalėjimo mūrų
Iš Apvaizdos rankos
Tėviškai geros

1987.IX.19

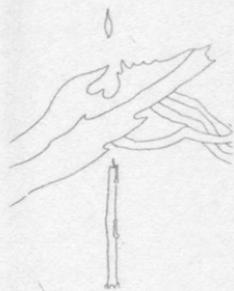

Dainuojam Lietuvai, Lietuvai, Lietuvai –
Tam dangui mėlynam, tai žaliai giriai,
Tam kraujo lašui, nekaltai išlietajam,
Tai ašarai, kur skruostais rieda tyliai.

Dainuojam Lietuvai, Lietuvai, Lietuvai –
Ne – ne iš laikraščių, plakatų, televizijos,
O motinai, dar vygėje palietusiai
Alsavimu ugninės laisvės vizijos.

Dainuojam Lietuvai, Lietuvai, Lietuvai –
Ne sąjungai, ne reichui ir ne unijai...
Po jų visų mes Jos vaikai išliekame.
Ir nieko svetimo Jinai neįsisūnija.

1987.X.7.

Ne iš knygų

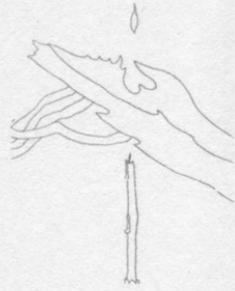
Ne iš knygų, tikrai ne iš knygų,
O iš vaiko akių nekaltų
Aš žinau, kad yra Begalybė,
Kad esi, Dieve, mylintis Tu!

Ne iš formulių, tezių ar raštų,
O iš žiedo lelijos baltos
Man kalbi apie grožį be krašto
Prirengtosios žmonijai puotos.

Ak, nereikia įrodymų žaismo,
Kai už tėviškų rankų laikaus,
Kai savy aš nešuosį paveikslą
To, Kurs spalvina žydrį dangaus,

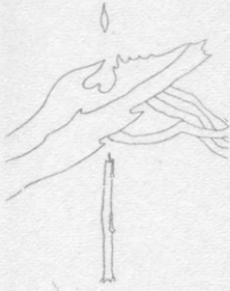
Kurs tą tobulą formą nubraižė
Tulpės taurei ir drugio sparnams,
O akims mūs lietuviškai skaidriai
Leido šviesti kaip Rojaus linams.

1988.I.

Golgotos valanda artėja
Minia – Ant kryžiaus! – greitai šauks...
O duok mums Meilės, Atpirkėjau,
Kiekvieną jų dabar užjaust!

1988.II.7.

(Plg. oficialios spaudos raginimų srautą „liaudies“ vardu at-siskaityti su „ekstremistais“)

Nebijok, Lietuva! –
Kristus prie laivo vairo,
Nors erškėčiuos galva.
Nebijok, Lietuva! –
Mes – laisvės kareiviai.

Savo kūno žaizdom,
Baltu sąžinės skydu
Mes pridengsim bėdoj
Tropią aisčių gyvybę.
Savo sielos žaizdom –
Laiką ir Amžinybę!

Vilnius, 1988.II.3.

(Po Petro Gražulio teismo)

Vasario sniegas – tarsi tvarstis ant žaizdų.
Ir Evangelija – apie raupsuotojo nuvalymą.
O dega meilė uždrausta gyvu žaizdru –
Tauta kalėjime sapnuoja laisvę ir gyvenimą...

Ar Tu tai, Kristau, palytėjai grandines?
Tarei: Aš noriu, būk švari! – ir jos nukrito.
Kas tai? – širdy girdžiu laisvūniškas dainas,
O vėjyje aplink – spygliuotos vielos cypia...

1988.II.14

*(Sekmadienis – bendra tautos malda ir Kryžiaus keliai, pa-
aukoti už Tėvynės laisvę)*

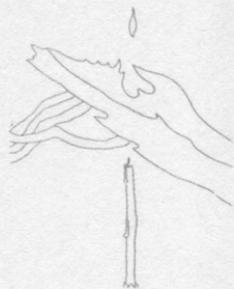
* * *

Išskleistos burės,
Įtempti lynai,
Žvilgsnis – į mįslę tolybių.
Mėlyna jūra,
Bangų begalybė, –
Kur mus šauki, begalybe?!

Kas už tų metų,
Kas už tos žvaigždės,
Kasgi tén, už horizonto?
Artinas metas –
Viską išaiškins
Ir atsibus – nesupranta...

Atomų džunglės,
Lozungų marios,
O iš riešukučių kaip paukštis
Sprūsta išsprūsta
Mūsų gyvenimas, -
Kas, mano Dieve, sugaus jį?

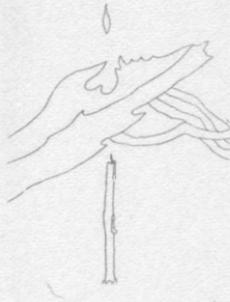
1988.V.7.

Gegužės vėjas gaubia žydrą šiltumą,
Kaip Motinos Marijos apkabinimas...
Ir kryščia Jos giesmė padangių laisvumu,
Kur šitas vardas minimas ir minimas...

O skliautas mėlynas kaip tai, kas nepasiekiamo,
Kaip kalinio svajonė – bėgti...
Vaikystės rožė atminties brūzgynų prietemoj
Vilioja atsiklaupiti ir mylėti...

1988.V.8.

*Trauktis nėra kur –
už mūsų Maskva...*

(iš vadovėlių citatų)

Sutraišykite mus!

Mes toliau nesitrauksim nė žingsnio!
Už gretų išretėjusių mūsų – ne Maskva,
o širdis parblokštos Lietuvos.
Nors išplėšėt varpus iš sunaikintų laisvės
paminklų,
Mes nė žingsnio daugiau
nesitrauksim nuo sąžinės laisvės ribos!

1988.II.21.

Keliai kaip ilgesingos dainos – tolumon

Keliai kaip ilgesingos dainos – tolumon
Vingiuoja ir miglotai įsisunkia
Į paslaptinę šilo mėlį
Pro kapines, pro šokį ramunėlės...
Kuprotas beržas nešas dalią sunkią,
Sudėtą dievdirbio medinën atgailon...

Tiesiu rankas į Nukankintąjį ant kryžiaus.
Kaip kūdikis už motinos prijuostės –
Žaizdų atvirume slepiuos:
Juk niekam jau manęs neatiduos?
Ir baigsis raudos, ir akis nušluostys...
Tiesiu rankas, į sielos tylą grįžęs.

1988.IV.13.

Laimėjo Jis ir Motina

Laimėjo Jis – ir Motina laimėjo,
Sutrynė šaltį kaip lavina – Aleliuja.
Tačiau prieš tai po kryžium Jis gulėjo
Marijai matant, Jį lydėjo spjūviai.

Jį prikalė. Kažkas – visai kaip šiandien –
Su palengvėjimu atsikvėpė – *sutvarkém!*
Teliko tiktai sielvartingos maldos
Visiems, kurie mylėjo, sekė, verkė.

Bet dar ateis pro nežinią ir tamsą
Su tepalais išsekus Magdalena...
Rabuni! – ir per amžių amžius
jos balsas – mačiusios! – be perstojo skardena.

Velykos, 1988

Tu skirtas būti Duona

Kun. V.A. – Primicijų proga

Dar skamba žodžiai širdyje:
Tu kunigas per amžius!
O laukia didelė sėja,
Trititai kovai gaudžia.

Bekraštei miniai alkanų
Paskirtas duona būti.
Klajūnams žemės dykumų –
Vedliu, keliu į Būtį.

Jūs – vargšams tėvas, kaliniams –
Narsus šauklis į laisvę.
O nuodėmės pavaldiniams –
Atsivertimo teisė.

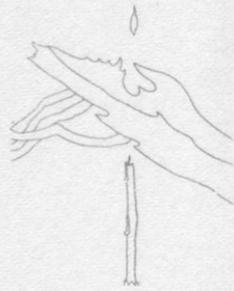
Mes trokštam Jūsų delnuose
Pažinti Jėzaus randus,
Kai Ostijos spinduliuose
Pakelsit juos į dangų.

Kai Tėvo meilės dovanom
Pripildys Jūsų žodis,
Kai sielų burėm neramiom
Teisybės uostą rodys.

Visi mes esame silpni...
Bet, Kunige, mes melsim –
Te Jēzaus Motina kilni
Iki Sūnaus pakels Jus.

Kartu ir brolius, ir seses,
Jums atiduotus, vesti
Į Dievo aukštumas šviesias,
Į džiugesį bekraštį.

1988.VI.14.

Praėjo Mokytojas

Ištikimam levitui

Praėjo Mokytojas tyliai
Ir peržvelgė visus.
Ką Tau pasakė žaizdos gilios
Ir randas Širdyje baisus?

Tu pakilai iš savo vietos
Ir nusekei ramiai.
Kažkas stebėjos, barės, šiepės,
Krankėsėjo šmėklomis varnai.

Ir buvo Erodas ir Judas,
Silpni draugai ir nedraugai...
Prie pervertos Širdies prigludęs –
Kaip Jonas – meldavais ilgai.

O Mokytojas Tau kalbėjo
Ir Ostija, ir klausykla,
Kad žmonės Meilės išbadėjo
Ir kad tauta be Jo – akla...

Tu šiandien iškeli Jo valtys
Audrų nugairintas bures
Ne Galilėjoj – o prie Baltijos.
Bet Jis laive. Bet Jis – laive.

Būk tvirtas – Jis – kaip ir tada – laive!

1988.VI.14

* * *

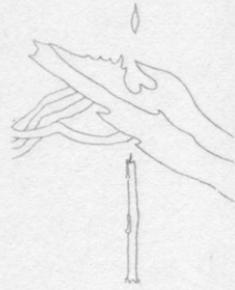
Arnotas. Ambona. Klausykla ir Kryžius.
Ir apšviečia viską Ostija balta.
Eina, Kristaus vardą garsint pasiryžus,
Slibiną parbloškus, Nemuno tauta.

Kunige, Tu skirtas jai parodyt kelią,
Stulos violetą klumpančiam ištiest,
Pasninku užgrūdint geležinę valią,
Dievo žodžio žvaigždėm naktyje pašviest.

Tu ateik, kur rieda ašaros našlaičių,
Tu stovėk, kai žemėn lenkias ažuolai.
Vėl sukrauk širdyse nekaltybės kraitį,
Ką krauju aplaistė laisvės milžinai.

Kunige, mes žinom – Kryžius sunkiai slegia
Ir erškėčiai duria, ir takai kieti,
O tačiau pratęski tiesią Jėzaus vagą –
Kaip Sigitas, Jonas, Alfonsas, kiti!

1987

Dievo meilė yra tokia pat begalinė kaip stepė.
Aš ilgiuos, Kazachstane, tavęs taip,
kaip Kristus ilgėjos Kryžiaus.
Kas tenai, horizontuos, vidurnakty ilgesio žiburį dega?
Kas ten kužda: *Tėvynė, Mama, pasiryžo, negrįžo?*

Vėjas – geras bičiulis – barchanų kudlas pakedena,
Žvilga topolių lapai, saulėtų bangų užlieti,
Gena asilą Azijos dulkėmis aprengtas senis.
Bet kodėl Tu čionai mane, Kristau, kvieti?

Kiaukliai, 1988.IX.

Primicijų išvakarės

Mus niekino, mus trypė,
kojom spardė.
Iš mūsų tyčiojos
kas kaip mokėjo ir norėjo.
O mes širdy
Tik Tavo, Kristau, vardą,
Tik savo Lietuvą
 kaip mylimą
 turėjom.

O šiandien plyšo antkapis, prislėgęs
Uždusinto tiesos šaltinio lūpas.
Tėvynės skliautą
 šilkas jau apglėbęs –
Geltonas, žalias ir raudonas –
 supas.

O šiandien, tiesų kardą
 nusijuosus,
Vytis vėl skrieja - kaip anąsyk –
 laisvėn.

Todėl paversk mūs širdis
 į skydus tvirtuosius
Ir jais pridenk, o Kristau,
 Lietuvą beteisę – – –

1988.IX.18.

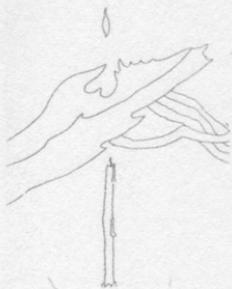
Primicijos tėviškėje – Leipalingyje

Rudens politika

Kaip lietuvišką trispalvę
Rudenys nudažo klevą –
Šviečia rytmetiniu auksu
Jo viršūnė ant kalvos.
Žalią, gelsvą ir raudoną
Viesulai draskys jo lają,
Ir atsišaukimais lapai
Birs į delnus Lietuvos.

1988.IX.25.

O Vilniau, Vilniau, Aušros Vartų mieste,
Ar pro tave mums laisvė užtekės?
Ar tavo rankos vėliavą nusvies tą,
Kurią ne mes iškėlėm virš pilies?

Ar girdit – staugia Geležinis Vilkas,
O antrankiai ant riešų Lietuvos...
Jų neuždengs raudonas šūkių šilkas,
Dainų dainelėmis neužliūliuos.

Jau kyla – kaip žalių miškų ošimas –
Tauta, dar vakar puvusi grabe,
Ir saldų saldų žodį Atgimimas
Kartoja lūpos, sudaužytos KGB.

1988.VII.

Dviem motinoms

1.

Motinai Marijai

Iš Aušros Vartų laiminki mus, Motina –
Pažvelk į vaiko lopšį, į senelio karstą
Ir į rugių laukus, kurie nesotina,
Nors daug dešimtmečių sėjėjai grūdą barsto.

Palaimink, Motina, visų motulių ašaras.
Išsaugok tuos, kuriuos maldoj apverkia –
Juk Tu buvai po Kryžiumi tą vakarą,
Žinai kaip skauda, kai beširdžiai smerkia.

Užtarki, Motina, mūs Lietuvą pas Viešpatį,
Padėk ištvėrt kančias dėl Jėzaus Vardo.
Tegul tiesos kaip duonos alkštą ieško Ji,
Te meile įveikia šėtono kardą.

1988, gegužė

2.

Motinai Tėvynei

Tėvyne Lietuva! Širdim apglėbė,
Mes atnešam Tave prie Jėzaus kojų.
Padidink, Dieve, mūsų meilės jėgą!
Tėvynė – tartum motina antroji.

Ji dovanojo skambiaią mūsų kalbą
Ir šlovę Vytauto – ligi Juodosios jūros.
Ir laisvės dainą, ir senolių darbus, -
Pašventink, Kristau, viską, ką mes turim!

Ir leisk prie Nemuno Marijos žemei būti -
Tegul kaltes nuplaus tavųjų aukos,
Tegul žaliuos palangėm sesių rūtos,
Telaimins kryžiai Lietuvos palaukę!

1988, gegužė

Mažas doras žmogau

Mažas doras žmogau, ką tu šiandien gali,
Lygiai dvyliktą stabdęs mašiną kely?
Konstitucijai – ne ir reaktoriui – ne! –
Šaukia Sąjungos tyruos lietuvių minia...

Nesvarbu, kad valdovai galbūt neklausys,
(Elektroninės ausys vis tiek įrašys),
Reikia šaukti, dainuoti, sujungti rankas,
Nes virš tyrų – Dangus, laisvės spalvą laikąs.

Nes pamilusiom rankom, apglėbusiom Ją,
(Nors guminė lazda, nors spygliuota viela)
Neša Sąžinės veidrodį mūsų tauta –
Baziliskas pažvelgs... ir kova bus baigta.

Aš nevažiuosiu užkariaut Afganistano –
Ir ten sesutės verkia žūstančių kare.
Ir ten rankas virš kapo grąžo mamos...
Nenoriu, neisiu užkariaut Afganistano!
Jei norite, sušaudykit mane...

Jūs nepriversit šaudyt į afganus –
Ak, gieda laisvei nejkopiami kalnai
Tą pačią giesmę, kur Tėvynėj mano.
Nuo Nemuno, Neries lig Kuršių marių
Dar neužmiršo ošti ąžuolai...

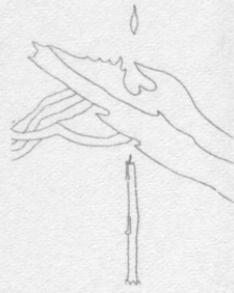
Pirmąkart viešai deklamuota „Tremtinio“ klubo steigiamajame susirinkime Širvintų kultūros namuose 1988.XII.11.

Tie kūdikių veidai – tartum regėtų Apreiškimą,
Tartum girdėtų angelo žodžius.
Marijos rankom – pigmėją ir eskimą,
Rusus ir vokiečius – mylėdamas – glaudžiu.

Žinau, užaugs, tarneus „bananams“, tankams,
Spygliuotą vielą spaus mums ant galvos...
Galbūt, galbūt... Bet kol mamoms ant rankų,
Te niekas niekam keršto negalvos – –

1988.XII.16

Neklausė mūsų,
ar mokam rašto.
Neklausė mūsų,
ar mokam karo.
Teklausė vieno – ar mylim laisvę.
Ir mes žinojom, ką atsakyti.

Vinciai ir Jonai,*
„Aušra“ ir „Varpe“,
kas Jus į kapo rūšį uždarė?!
Kas mūs mažuosius –
dukteris, sūnus –
Nuo Jūsų kapo lazdom nuvaikė?!

Teks atsakyti – atsiskaityti.
Teks atgailoti prieš savo tautą.
Tiems, kas įsakė,
ir tiems, kas vykdė,
Didybės mantiją teks nusisiausti – –

1988.XII.22.

* Vincas Kudirka ir Jonas Basanavičius

Ten ir čia

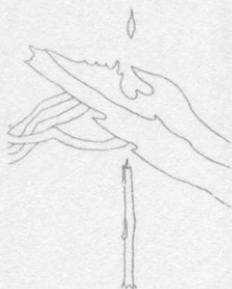
Ar yra tai iš tikrųjų?
Ar tik sieloj egzistuoja?
Ar iš Dievo turtų apsto
Tai išaudžia ilgesys?

Už sunkių kalėjimo durų –
Jei belaisvis tai sapnuoja –
Jį vilties rasa apšlaksto –
Įtikėta ateitis.

Ten žalia žolė žaliuoja.
Ten dangus kaip laisvė žydras.
Ten žvaigždynų meilės minčiai
Lenkias maldoje vaikai – –

– – O už grotų mano kraštas,
Rimbo kirčiais suraižytas.
O už grotų, kiek apimsi –
Plyti sutemoj kapai – –

1989.I.19

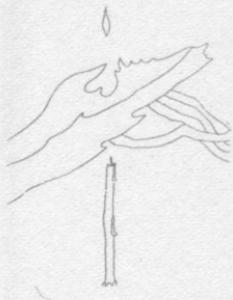
Į praeitį eina imperija

... Į praeitį eina imperija.
Ir keliasi – mūsų Tėvynė
Kaip Tas, Kurį ietimi vėrėme,
O daugelis ir išsigynė.

Ir juokėsi klaikiai klejodami –
Esą tenai laisvė ant tankų.
Ką reiškia ėdrios kaip nuodas
Tos dėmės raudonos ant rankų.

O šiandien vėl Dangui atvėrėme –
Kaip dirva po plūgu – krūtinę.
Į praeitį eina imperija,
Ir keliasi – mūsų Tėvynė!

1989.II.10.

Per Vasario 16-tą sprogo žibutės, -
Pasakyk man, Dangau, ką tai reiškia?
Ko taip plaka širdis, kai žvelgi į kregždutę,
Kuriai grotos neužtveria laisvės?

Ar ir mes jas praeisim – kaip dygų brūzgyną
Nesužeidžiamas perkošia vėjas?
Ar praskirsi mums, Tėve, melų vandenyną
Kaip Raudonąją jūrą – judėjams?

1989.II.20.

Kolūkietė

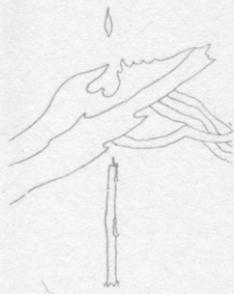
Krankia varnos, po kojomis purvas ir smarvė.
Iš namų girtas vyras ir vėl su vaikais išvarys.
O plakatuos link neišbrendamų fermų
Paskaita apie tai, kaip „...rešenija – v žiznj“*

Ryt šeštadienis, vėl bus *kultūrėje* šokiai.
Bijok Dievo, dukra, juk dabar Gavėnia...
Mama, mes visada kažkokie tai kitokie...
Kaip sunku su tokia prietaringa mama!

Kam prabilt, kai temyli kine ir muziejuj?
(Iš lentynų į kryžkelę grįžki, vogta Pieta!).
Gal dar broliui, kuris į miškų šiltą glėbį išėjo,
Kapo nūr – bet kodėl taip nejprastai ryškiai
pražydo šile radasta?

1989.II.21.

* rus. „...nutarimus – į gyvenimą“

Ženkilai

Ta rožė, pražydus saulėlydžio vėjy ant kalno – –
Jos nieks neapkarpo, nelaisto, o kvepia – –
Tie debesys purpuro juostom per dangų – –
Tikėkim, šiais metais sugrįš, kas negrįžta

Tarp smėlio pilių idiotė girtuoklių mergaitė
Valdovė dabar, o protingi kaimynų vaikai –
tik ministrai.

Svita, sostą – kelmą – žolynais apkaišius,
Jau atneša kiaulpienių aukso vainiką.

Ar galima viltis ženklų palankių pranašyste
(Gėlė ta, tie debesys, tas karūnuotas vaikelis),
Kad šiąnakt nekeiksit, neniekinsit ir nežudysit –
Prasideda tyruos tyras gyvybės upelis – –

1989.II.23

PAAIŠKINIMAI

„Benamės svajos”

Netikėsiu

Gulagas - rusų k. Glavnoje upravljenije lagerei (Vyriausioji lagerių valdyba) abreviatūra; taip vadinta Sovietų Sąjungos konclagerių sistema, valstybė valstybėje, apėmusi pirmiausia Sibirą, Tolimuosius Rytus, Vidurinę Aziją su organizmą naikinančiomis vėžio metastazėmis arba mirties fabrikų archipelagu šią kalėjimų imperiją pirmąkart vykusiai palygino Aleksandras Solženicynas Nobelio premija įvertintame „Gulago salyne”. Sovietų diktatūra Gulage nužudė apie 60 mln. SSRS ir jos okupuotų kraštų gyventojų.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika

Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika - 1972-1989 m. Lietuvoje leistas pogrindžio leidinys, kruopščiai registruojantis okupacinių struktūrų vykdytus tikinčiųjų teisių pažeidimus, tautinės kultūros naikinimo, prievartinės ateizacijos faktus. Išėjo 81 numeris. Pasiekusi Vakarus, LKBBK išseivijos ir Lietuvos bičiulių pastangomis buvo verčiama į pagrindines pasaulio kalbas, platinama akademinuose, religiniuose, politiniuose visuomenės sluoksniuose. Nepaneigiama Kronikos

faktų kalba įtaigiai prisidėjo prie Vakarų viešosios nuomonės pokyčių, išsklaidydama propagandinius mitus apie socialistinę religijos laisvę, žadindama simpatijas besipriešinančiai katalikiškajai Lietuvai ir demaskuodama sovietinę spaudos politiką. Nepaisant sovietų slaptųjų tarnybų įnirtingų pastangų (už Kronikos leidybą ir platinimą buvo nuteista 17 žmonių), LK BK ėjo iki Atgimimo, 1989 m. sugrąžinusio realias spaudos, žodžio ir valdžios kritikos laisves.

Kelias į Tiesą - kaip į Šiluvą /.../ - aštuntajame - devintajame dešimtmetyje Lietuvos katalikų rengtos maldos eisenos iš Tytuvėnų į Šiluvą, sutraukdavusios daug patriotiškai ir nonkonformistiškai nusiteikusių jaunimo, sovietų buvo traktuojamos kaip iššūkis valdžiai, todėl policinėmis priemonėmis trukdytos, jų dalyviai persekiojami.

Vilnius, 1977 X 10

Eilėraščio pavadinimas žymi spontaniškos Vilniuje įvykusios demonstracijos datą: po "Žalgirio" komandos pergalės prieš Rusijos sportininkus į gatves pasipylusi sirgalių minia ėmė dainuoti patriotines dainas ir skandavo antiokupacinius šūkius; demonstracija buvo sovietų milicijos žiauriai išvaikyta.

Bananais vadintos guminės lazdos, kurias sovietų represiniai "organai" ypač uoliai naudojo opozicinių manifestacijų vaikymui.

Rytų Amerika tremtinių ir politkalinių humoras buvo praminęs Sibirą, kraštutinio skurdo ir kančių vietą.

Ekstra - SSRS populiaros pigios degtinės pavadinimas.

Humaniškiausios konstitucijos projektas /.../ - eilėraščio parašymo metu vyko propagandinis naujos SSRS konstitucijos svarstymas nuolat akcentuojant, kad ji "humaniškiausia pasaulyje". Toji konstitucija, kaip ir ankstesnės, garantavo visas įmanomas teises ir

laisves, tačiau su praktiniu okupuotų tautų ir sovietų piliečių gyvenimu tos garantijos niekaip nebuvo susiję.

Pavasaris! Pirmi žiedai pražydo

Sadūnaitė, Burbaitė, Kalanta /.../ - asmenybės, simbolizuojančios trejopą lietuvių pasipriešinimą okupacijos prievartai ir nužmoginimui: sesuo Nijolė Sadūnaitė, katalikų vienuolė, 1975 m. nuteista už po-grindžio spaudos perrašinėjimą 6 metams nelaisvės sovietų kalėjimuose ir Sibiro tremtyje; savo krikščioniškai giedria ir bekompromisiškai drąsia laikysena išgarsinusi katalikiškąjį Lietuvos pasipriešinimą visame pasaulyje, Vakaruose vadinta "lietuvių Žana d'Ark" (dvasinis religinis priespaudos atmetimas).

Danutė Burbaitė (1950-1970) – žuvo gindama mergaitės garbę nuo smurtautojų, palaidota Kapčiamiesčio kapinėse (bendražmogiškųjų etinių vertybių gynimas).

Romas Kalanta (1953-1972) – susidegino protestuodamas prieš sovietinę Lietuvos okupaciją; tragiška jaunuolio mirtis Kauno miesto sode ir marionetinės valdžios sukliudytos laidotuvės sukėlė masines demonstracijas, virtusias patriotiniu kauniečių sukilimu, žiauriai numalšintu okupantų baudžiamųjų dalinių (tautinis, pilietinis atbudimas).

Lietuva, 1944 - 1954 m.

Lietuvių partizaninio pasipriešinimo antrajai SSRS okupacijai dešimtmetis; ginkluota rezistencija nekapituliuo - ji buvo fiziškai sunaikinta: Lietuvos giriose žuvo apie 50.000 savanorių laisvės kovotojų.

Poeto lyrai

(...) kuri mini kasdien Osvencimą! Prieš lagerius Permės užmerkus akis - Sovietų Sąjungos propaganda ir jai pajungta literatūra itin mėgo baisyti nacional-socializmo nusikaltimais ir apraudoti jo aukas, tuo

metu pačios SSRS teritorija buvo nusėta koncentracijos stovyklomis politinių ir moralinių rezistentų naikinimui.

Vidudienis (Darbas)

Socialistinis realizmas - sovietų režimo reikalavimas menininkams tikrovę vaizduoti pagal vienalgės partijos direktyvas; cenzorių ir kultūros gyvenimo reguliuotojų skelbtas nauju kūrybiniu metodu.

Spalis - 1917 m. bolševikų perversmo Rusijoje mėnuo, stabmeldiškas garbinimo objektas.

BAM - Baikalo-Amūro magistralės santrumpa; šios, vėliau apleistos, geležinkelio linijos statyba vėlyvuju sovietmečiu buvo be perstojo reklamuojama kaip ypatingas laimėjimas.

Klasių kova Lietuvoje

Pritempinėdami prie marksizmo dogmų ir klaidindami pasaulio bei Lietuvos visuomenę, ypač rezistencijos jau nemačiusią jaunąją kartą, sovietų ideologai aiškino okupaciją bei ginkluotą pasipriešinimą jai kaip *socialinę klasių kovą, pilietinį pačių lietuvių karą*. Būdingas propagandinis kūrinys šiam melui įtvirtinti – filmas „Niekas nenorėto mirti“. Svetimos kariuomenės ir NKVD divizijų bei specialiose mokyklose paruoštų profesionalių žudikų (smogikų) vaidmuo šioje *klasių kovos* interpretacijoje kažkaip ištirpdavo...

Lietuvos padangėms

Dariaus ir Girėno ištiestų sparnų - turima omenyje lietuvių lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno transatlantinis skrydis iš Niujorko į Lietuvą vienmotoriu lėktuvu Lituanica 1933 m. liepos 15 - 17 d. Vienas pirmųjų tokio pobūdžio skrydžių to meto pasaulyje. Dėl neišaiškintų priežasčių lėktuvas sudužo ir abu lakūnai žuvo Soldino vietovėje (tuomet Vokie-

tija; dabar Lenkijos teritorija, Mislibožas), nepasiekę, kaip planavo, Kauno. Jų žygis Lietuvoje sužadino patriotizmo bangą, tvėrusią per visus okupacijos metus, o pasaulyje - susižavėjamą jauna, neseniai atgavusia nepriklausomybę valstybę.

Saviesiems

Kecalis - Pietų Amerikos paukštis geltonos, žalios ir raudonos spalvų plunksnomis, vaizduojamas daugelio šio regiono valstybių herbuose kaip laisvės ir nepriklausomybės simbolis; padavimas tvirtina, kad uždarytas į narvą tuoj pat miršta.

Gatvių šlavėjas

Marksistinei ideologijai ir okupacinei valdžiai nelojalius asmenis sovietų totalitarinė sistema stengėsi palaužti atleidinėjimu iš darbo. "Nepatikimojo" žyme paženklinto žmogaus vėliau nebedrįsdavo priimti jokia įstaiga bent kiek prestižiškesniam ar geriau apmokam darbui (nedirbantį valdiškame darbe teisdavo už "veltėdžiavimą" - kaip poetą Josifą Brodskį).

Pasiilgau

„Ostland'u" ("Rytų kraštu") Lietuvą ir kaimynines teritorijas pervadino okupacinė Vokietijos valdžia II-ojo pasaulinio karo metais; *Severo-Zapadnyj kraj* (Šiaurės vakarų kraštu) - carinės Rusijos administracija.

Fata Morgana

Komunizmas jau horizonte - pamėgtas sovietų propagandistų tvirtinimas, kartotas visuotinio skurdo ir spaudos sąlygomis, kad Markso & Co pranašautoji visuotinio sotumo, gerovės ir palaimos visuomenė jau čia pat. Liaudis į tuos stabmeldiškus užkalbėjimus atsakė taikliu anekdotu: O kas yra ho-

rizontas? Gi tokia riba, link kurios eini, eini ir niekada neprieini...

Poeto gimimas

Tėvynė (gimė) vasariui grasinant speigais - 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba paskelbė nepriklausomos Valstybės atstatymo aktą.

Netikėta interpretacija

Velikaja Rosija s vami! (Didžioji Rusija su jumis!)

- P. Cvirkos apsakymo parafrazė: evakuojamiems į Rytus karo pabėgėliams sovietų karininkas sako: Nesisielokit, broliai, jus priglaus motina Rusija! Po masinių trėmimų siaubo tokios panegirikos išgalvotam sovietų „humanizmui“ skambėjo ypač makabriškai.

Trys dorės Pabaltijo mažos – nepriklausomos Lietuva, Latvija, Estija, paeiliui okupuotos stalininio, hitlerinio ir vėl stalininio režimų.

/.../ Jis Galilėjoj /.../ bangom drąsiai ėjo – plg. Mt 14, 25 - 27.

Atsiklaupiau

Lena ir Pečiora - didžiosios Sibiro upės, genocidinių sovietinių deportacijų liudininkės.

Studijų draugams

Nerimsta vis, jaunimą neramina - prisitaikiusios prie okupacijos tautiečių dalies dažnas priekaištas aktyviems religinio ir tautinio pagrindžio dalyviams.

Kodėl?

Ecce homo! (lot. Štai žmogus!) - žodžiai, kuriais Pilotas pristatė miniai jo įsakymu nuplaktą Kristų.

Adolfas Hitleris, Pol Potas, Stalinas /.../ - XX a. Vokietijos, Kambodžos, SSRS totalitarinių režimų kūrėjai, masinių žudynių ideologiniu pagrindu orga-

nizatoriai. Mein Kampf' (Mano kova) - A. Hitlerio programinė knyga, šlovinusi rasinę neapykantą.

Niurnbergo procesas - tarptautinis teismas, po II-ojo pasaulinio karo nubaudęs mirtimi pagrindinius nacionalsocialistinės Vokietijos veikėjus. Niurnbergo tribunolas laikytinas ir liūdnu dvigubų standartų taikymo pavyzdžiu, nes jame kartu su Vakarų demokratijų atstovais teisėjavo sovietai, įvykdę netgi sunkesnius karo nusikaltimus prieš Rusijos ir kaimynines tautas.

Joana d'Ark (Žana d'Ark, 1407 - 1431) - kaimietė mergaitė, Dangaus paraginta, sutelkusi žiaurios anglų okupacijos išsekintą prancūzų tautą, faktiškai tapusi karvede ir išvadavusi Prancūziją. Savųjų išduota, neteisingai apkaltinta ir sudeginta ant laužo. Katalikų Bažnyčios 1920 m. paskelbta Šventąja.

Neturiu kam dovanoti tiesų žvilgsnį

Po dvidešimtpenkerius metus /.../ - stalininio režimo už vadinamuosius "politinius nusikaltimus" dažnai ir lengvai taikyta 25 metų laisvės atėmimo bausmė. Neretai ja bausti ne tikrieji opozicionieriai, o melagingai apkaltintos skundikų ir tardytojų uolumo aukos.

Poeto poreikiai

Derži mordui! (rusų klb. pažodžiui užčiaupk - laikyk snukį) - carinės Rusijos žandarų ir vėlesnių bolševikinių jų funkcijos perėmėjų bendravimo su nepatenkintaisiais nekintanti tramdomoji formulė.

Disidentų išpažintis

Disidentas - septintajame-aštuntajame XX a. dešimtmečiais paplitęs terminas, taikomas įvardyti daugiausia SSRS ir komunistinio bloko šalių taikiojo opozicinio judėjimo dalyviams; kitamintis, nesutinkantis su diktatūrinės partijos skelbiama visiems

privaloma pasaulėžiūrine "tiesa", besipriešinantis priespaudai savilaidos, žmogaus teisių gynimo grupių veikla, nepriklausomos intelektualinės minties ir meno kūryba.

1953 m. miręs Stalinas buvo paguldytas mauzoliejuje šalia SSRS pirmojo diktatoriaus Lenino. 1956 m. Chruščiovui demaskavus vadinamąjį „asmens kultą“, iš mauzoliejaus pašalintas ir palaidotas šalia kremliaus sienos.

Sovietmečiu savilaida platintas eilių rinkinys *Benamės svajos* buvo palydėtas įžanga.

S k a i t y t o j a u,

Jūsų atversto lyrikos pluošto pavadinimas nėra vien tik poetinė metafora.

Jis išreiškia tą skaudžią tiesą, kad švenčiausios mūsų tautos svajos –

Tiesa, Nepriklausomybė, Laisvė, Žmogaus teisės – Lietuvoje iki šiol tebėra

b e n a m ė s.

Jeigu šis rinkinys prisidės, kad jų namais taptų bent vieno kito žmogaus siela –

atoriaus tikslas bus pasiektas. O. A. M. D. G.

R. G.

O. A. M. D. G. – lot. k. Omnia ad majorem Dei gloriam – Viskas didesnei Dievo garbei.

Iš dūžtančios Galeros

1980 – 1982 Vilnius

Vergų galeroje ilgoj

Galera – laivas, iriamas prie irklų prikaustytų vergų (Antikos ir Viduramžių laikais); čia – Sovietų Sąjungos, tautų kalėjimo, sudaryto iš tariamai “laisvanoriškai” susijungusių 15-kos respublikų, alegorija.

Buvo lyra

Ir graždanka atspaustas maldynas / Apie žingsnius iljičių keliais – nuoroda į sovietų propagandos ir carinės rusifikacijos politikos analogijas: spaudos draudimo metais caro vietininkų valdžia Lietuvoje platinė rusiškomis raidėmis (graždanka) spausdintas maldaknyges - jomis siekta tikinčiąją lietuvių liaudį atitraukti nuo katalikybės ir surusinti; Iljičius - rusų vartojama tėvavardžio forma (Iljos sūnus); vėlyvuosiu sovietmečiu, L. Brežnevo valdymo laikotarpiu, įsiteikiant šiam SSKP generaliniam sekretoriui buvo mėgstama pabrėžti, kad jo tėvavardis toks pat kaip ir pirmojo sovietų diktatoriaus V. Lenino.

Juliui

Eilėraštis, skirtas vilniečiui *Juliui Sasnauskui* (gim. 1959 m.), sovietų represinių organų suimtam

1979 m. ir, apkaltinus dalyvavimu patriotinėje veikloje, pogrindžio žurnalo "Vytis" leidyboje ir kt., nuteistam 1,5 metų lagerio bei 5 metams tremties. Kalintas KGB vidaus kalėjime Vilniuje, ištremtas į Tomsko srities Parabelio rajoną.

Paleistas 1986 m. Šiandien – kunigas, pranciškonas, katalikų radijo *Mažoji studija* vyr. redaktorius.

...*Mikalojui dabar šventos Mišios...* – J. Sasnauskas buvo ministrantu lietuvių pamėgtoje Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčioje, per visus lenkmečius išsugojusioje lietuvių kalbą apeigose.

Basanavičiaus kapas... – vėlyvuojų sovietmečiu vilniečiai patriotai įtvirtino tradiciją per Vasario 16-ąją organizuotai ateiti prie tautinio atgimimo patriarcho Jono Basanavičiaus kapo Rasų kapinėse ir padėti gėlių. Tokių akcijų dalyviai buvo KGB fotografuojami, sekami, represuojami.

Mečislovui

Šiaulietis *Mečislovas Jurevičius* (1927 – 1999 m.) – patriotinio ir katalikiškojo pogrindžio dalyvis, vienas Kryžių kalno atstatymo, maldingų eisėnų organizatorių. Pirmą kartą okupantų suimtas ir nuteistas 1950 m., antrą kartą – 1981 m. – 3 metams lagerio. Kalėjo Čeliabinsko srityje, Bakalo lageryje, paleistas 1984 m.

Gemai

Eucharistinio Jėzaus kongregacijos sesuo *Gema Jadvyga Stanelytė* (gim. 1931 m.), apkaltinus katalikų pogrindžio veikla, eisėnų į Šiluvą organizavimu ir kt., 1980 m. okupantų valdžios nuteista 3 metams lagerio. Kalinta Nižnij Tagile, paleista 1982 m.

Gema, mylim... – skandavo prie teismo rūmų susirinkęs jaunimas, kai teisiamoji buvo vežama uždara sovietų milicijos mašina.

Vytautui, Povilui, Gintautui

1980 m. Vilniuje vienoje byloje už dalyvavimą pogrindžio spaudos leidyboje ir patriotinėje veikloje buvo nuteisti lietuviai intelektualai – Vytautas Skuodis (gim. 1929 m.), Povilas Pečeliūnas (1928 – 1990 m.), Gintautas Iešmantas (gim. 1930 m.).

Vytautas Skuodis, nuteistas 7 metams lagerio ir 5 metams tremties, kalėjo Baraševo griežto režimo lageryje Mordovijos ASSR. 1987 m. turėjo būti ištremtas į Magadano sritį, bet spaudžiant pasaulio viešajai nuomonei nuo tolimesnės bausmės atleistas ir kaip JAV pilietis gavo leidimą su šeima išvykti į užsienį. Grįžo Lietuvon 1992 m.

Povilas Pečeliūnas nuteistas 3 metams lagerio ir 5 metams tremties, ištremtas į Tiumenės srities Berzovo rajono Igrimo gyvenvietę. Į Lietuvą sugrįžo 1987 m. sunkių tremties sąlygų palaužta sveikata, po kelių metų mirė, dar spėjęs išvysti naująją Lietuvos atgimimą ir jam gražiai pasidarbavęs.

Gintautas Iešmantas nuteistas 6 metams lagerio ir 3 metams tremties, kalintas Permės srityje, ištremtas į Komijos ASSR Vuktylo rajono Podčerjės gyvenvietę. Į Lietuvą grįžo 1988 m.

Genutei ir Onutei

Šventosios Šeimos kongregacijos seserys *Genovaitė Navickaitė* (gim. 1947 m.) ir *Onutė Vitkauskaitė* (gim. 1935 m.) 1980 m. sovietų areštuotos, apkaltinus pogrindžio spaudos leidyba. G. Navickaitė nuteista 2 metams lagerio, paleista 1982 m., O. Vitkauskaitė – 1,5 metų lagerio, paleista 1981 m. Abi kalintos Panėvėžio moterų bendrojo režimo kolonijoje.

Nijolei

Dievo Apvaizdos kongregacijos sesuo *Nijolė Sa-*
dūnaitė (gim. 1938 m.) sovietų valdžios suimta 1975
m. ir, apkaltinus pagrindžio spaudos leidyba, nu-
teista 3 metams lagerio ir 3 metams tremties. Kalinta
Pskovo, Gorkio kalėjimuose, Mordovijos ASSR griež-
to režimo moterų lageryje. Išstremta į Krasnojarsko
kraštą, Bogučianų gyvenvietę. Grįžo į Lietuvą 1980
m., toliau drąsiai tęsė dvasinės rezistencijos veiklą.

Kaip toli! Ir kaip arti sykiu /.../

Mardvija = Mordovija, Rusijos valdoma sritis
Volgos dešiniųjų intakų Okos ir Sūros tarpupyje.
Čiabuvių, finougrų tautybės mordvių, srityje belikę
~32 procentai. Eilėraščio parašymo metais Mordovi-
jos ekonominį gyvenimą ir infrastruktūras daugiau-
sia palaikė Gulago – koncentracijos lagerių – tinklas,
vienas tankiausių SSRS. Mordovijos lagerius perėjo
ir daug lietuvių politinių kalinių.

Šv. Kazimierui, Trejopam Tautos Karžygiui

/.../ kurpių, pribertų /.../ žvirgždo - istorinė tradi-
cija liudija, kad Šv. Kazimieras (1458 – 1484 m., Šven-
tuojų paskelbtas 1602 m.) į patogų karališką apavą
prisiberdavo smilčių, kad atgailos mintimi galėtų fi-
zinę kančią aukoti Dievui.

Emilijai Pliaterytei, Mergaitei ir Sukilėlei

Emilija Pliaterytė (1806 – 1831 m.) – bajoraitė,
1831 m. sukilimo Lietuvoje dalyvė, sukilėlių kapito-
nė, už narsumą pagarbiai vadinta lietuviškąja Žana
d'Ark. Išsekusi mūšiuose ir susirgusi, Kūčių išvaka-
rėse mirė prie Kapčiamiesčio.

Pasimelsk

Červenė – Baltarusijos vietovė, kur 1941 m. SSRS – Vokietijos karo pradžioje besitraukiantys bolševikai nužudė šimtus lietuvių ir kitų tautų politinių kalinų. Dėl budelių skubėjimo dalis pasmerktųjų liko gyvi ir paskelbė apie egzekuciją pasauliui. Žr. pulk. Jono Petruičio knygą „Kaip jie mus sušaudė“.

Kelias Lietuvon

1982 – 1984

Badamas, Čimkentas, Kzyl-Orda

Rinkinio eilėraščiai parašyti rekrūtauojant sovietų kariuomenėje, darbo batalione Kazachstane, kur autorius viešai atsisakė duoti karinę priesaiką okupacinei armijai.

Jeigu mano kūną /.../

Džezkazganas (kazachų k. Vario kasėjas) – miestas vidurio Kazachstane, sovietmečiu liūdnei pagarsėjęs konclageriais (StepLAG'as), kuriuose žudančiomis sąlygomis vario kasyklose dirbo politiniai kaliniai, taip pat daug lietuvių. 1954 m. įvyko desperatiškas kalinių sukilimas, numalšintas tankais, po kurių vikšrais žuvo didelis skaičius katorgininkų.

O laisve /.../

KGB (rusų klb. „Komitet gosudarstvennoj bezopasnosti“ – Valstybės saugumo komitetas) – pagrindinė Sovietų Sąjungos politinių ir ideologinių represijų vykdymo struktūra, slaptoji policija vėlyvuojau

sovietmečiu. Ankstesnių komunistinio teroro organizacijų – ČK, GPU, NKVD – funkcijų perėmėja.

Nukankintų Laisvės Sąjūdžio poetų atminimui

Žinomiausi, jau spėję savitu talentu pasireikšti rezistencijos poetai – Diana Glemžaitė (1927 – 1949), Mamertas Indriliūnas (1920 – 1945), Bronius Krivickas (1919 – 1952). Visi tys žuvo partizaninėje kovoje prieš antrąją sovietų okupaciją.

Nes ne viskas ištirps su sniegu

Šviesuma Šiluvos akmenų /.../ – pagal Bažnyčios pripažintą tikėtinu istorinį liudijimą, 1608 m. čia apsireiškė Mergelė Marija, kviesdama žmones atnaujinti tikėjimą. Akmenys, ant kurių, tradicijos teigimu, stovėjo Apsireiškusioji, dabar yra po išpūdingos Antano Vivulskio (1877 – 1919) projektuotos koplyčios-bokšto altoriumi. Nuo XX a. aštuntojo dešimtmečio maldingas Šiluvos lankymas, ypač sovietinės valdžios aršiai persekiotos procesijos iš Tytuvėnų į Šiluvą, tapo ryškia viešo protesto prieš religinę ir tautinę priespaudą forma.

Katakombų gėlės

1984 – 1986 Kiaukliai (Širvintų rajonas)

Pirma dalis

Sibiro gintaras

Laiškas į kamerą

Po „Kęstučio“ ir „Tauro“ girias /.../ : „Kęstučio“ apygarda – Lietuvos partizanų junginių, veikusių Tauragės, Raseinių, Jurbarko, Šiaulių, Joniškio, dalies Kėdainių ir Kauno apskrityse. Apygarda 1946 – 1959 m. leido laikraštį „Laisvės varpas“. „Tauro“ apygarda vienijo Suvalkijos regione (Marijampolės, Šakių, Vilkaviškio, dalį Alytaus ir Kauno apskričių) 1945 – 1957 m. veikusius rezistentus. Viena svarbiausių Lietuvos partizanų apygardų.

Varganais „Remingtonais“ rašytos /.../- partizanų spaudai leisti naudota seno modelio rašomoji mašinėlė, pavadinta amerikiečio rašomosios mašinėlės išradėjo (1873 m.) E. Remingtono vardu.

Mylėk

Pinučiai mus skirs lig mirties /.../- kad eilėraščio mintys nėra vien poetinė išmonė, liudija Balio Gajausko motinos laidotuvės, kuriose neleista dalyvau-

ti sūnui, nuteistam už pokario istorijos užrašinėjimą ir A. Solženicyno „Gulago archipelago“ platinimą. Buvo kalinamas Mordovijoje, Permės srityje, ištremtas į Chabarovsko kraštą. Sovietų kalėjimuose išbuvo 37 metus, ilgiausią kalinimo laiką iš istorijai žinomų politinių kalinių. 1990 m. Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras.

Kaip laikytis tardymo metu

Kad dėl įsitikinimų ir rezistencinės veiklos okupacinio režimo tarnybų tardomieji nepalūžtų ir nenueitų išdavystės keliu, patyrę sąžinės kaliniai rekomenduodavo nenukrypstamai laikytis trijų taisyklių: niekuo netikėti (ką sako tardytojai), nieko nebijoti (blogiau nebus), nieko (iš totalitarinės valdžios) neprašyti. Tokios laikysenos patikimumą daugybę kartų patvirtino praktika.

Dvasios šaukliams

Kun. Sigitas Tamkevičius (g. 1938 m.) – svarbiausio Lietuvos pagrindžio leidinio „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ iniciatorius ir redaktorius (1972 – 1983 m.). Vienas iš Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto (1978 m.) steigėjų. 1983 m. sovietų suimtas, nuteistas ir iki Atgimimo 1988 m. kalintas Permės bei Mordovijos lageriuose. Dabar - Kauno arkivyskupas.

Kun. Alfonsas Svarinskas (g. 1925 m.) – vienas ryškiausių Lietuvos dvasinio pasipriešinimo okupacijai lyderių, ilgametis politinis kalinys (1946 – 1956 m. kalintas Komijoje, 1958 – 1964 m. Mordovijoje, 1983 – 1988 m. Permės srityje). Kunigo šventimus suteikė vyskupas kalinys Pranciškus Ramanauskas Abezės lageryje 1954 m. Lietuvos katalikų pagrindžio spaudos ir veiklos organizatorius, TTGKK vienas steigėjų. JAV prezidentui Ronaldui Reiganui reikalaujant, 1988 m. išlaisvintas, tačiau tuoj pat iš-

tremtas į Vokietiją be teisės sugrįžti į Lietuvą. Grįžo tik Lietuvai paskelbus Nepriklausomybę. 1991 – 1992 m. Atkuriamojo Seimo deputatas, 1991 – 1995 m. Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas.

Ar tai Tu vadinies Lietuva

Kančios Rožančiuje vardinamos lietuvių ir kitų pavergtų tautų trėmimų, kalinimo ir naikinimo žinomiausios vietovės Sibire, Užpoliarėje, Vidurinėje Azijoje.

Mūsų žeme! Tave mes mylėjom!

/.../ kilpa virš Lukiškių aikštės. Lukiškių aikštėje, sovietmečiu pervadintoje Lenino aikšte, caro generalgubernatoriaus M. Muravjovo įsakymu buvo žudomi sukilėliai-patriotai. Prieš aikštę stovinčiuose rūmuose buvo caro ochrankos (slaptosios policijos) būstinė, vėliau Hitlerio gestapas (čia kalintas Balys Sruoga prieš išvežant į Štuthofą), dar vėliau estafetę perėmė sovietų saugumas – pastate įsikūrė KGB.

/.../ kolonoje zekų sulinkę - zekai (kanceliarinė santrumpa „z/k“ – rusų k. *zakliučionnyje*) – SSRS konclagerių kaliniai.

Prieš mirtį

Vincentas Borisevičius (1887 - 1946) – Telšių vyskupas. Sovietams užėmus Lietuvą, pasisakė prieš Bažnyčios persekiojimą. 1946 m. suimtas, kalintas ir sušaudytas Vilniuje, Tuskulėnuose. Palaikai atrasti 1999 m., perlaidoti Telšių katedros kriptoje. Kandidatas į Bažnyčios palaimintuosius.

Mečislovas Reinys (1884 – 1953) – vyskupas, Vilniaus arkivyskupo pagalbininkas. Sovietų suimtas 1947 m., 1953 m. mirė Vladimiro kalėjime. Palaidavimo vieta nežinoma. Kandidatas į Bažnyčios palaimintuosius.

Draudžiamajai vėliavai

Škaplierius – tradicinis ant kaklo nešiojamas katalikų pamaldumo Kristaus Motinai Marijai ženklas, tikėjimo simboliais papuoštas audinio keturkampis. Praktikuota, kad motinos, išleisdamos vaikus į tolimą kelionę ar karą, įduodavo škaplierių, meldamos jiems Dievo globos (plg. Jono Aisčio eilėraštį „Šilainė“). Tokią motinų meilės ir tikėjimo dovaną nešiojo daugelis Lietuvos partizanų. Sovietų propagandos dažnai niekintas simbolis.

Dar kartą Raitelis Baltas pražydo

Trys kryžiai – okupacinės valdžios įsakymu 1950 m. susprogdintas didingas architekto Antano Vivulskio kūrinys – trys sujungti balti gelžbetoniniai kryžiai Vilniaus pilių teritorijoje, ant Plikojo kalno. Visuomenės iniciatyva atstatyti 1989 m.

Kaunas atsimena laisvės sparnus – okupantų nugriauta Kaune, Istorijos muziejaus aikštėje, stovėjusi lietuviškoji Laisvės statula – skulptoriaus Zikaro *Išlaisvintoji Lietuva*, pavaizduota kaip vėliava nešina sparnuota mergina su nutrauktom grandinėm ant rankų ir kojų. Atstatyta laisvėn einančios tautos 1989 m.

Dvasios karių eskadronas kilnus – eilėraščio parašymo metais už tikėjimo, tautos ir žmogaus teisių gynimą SSRS kalėjimuose ir tremtyje vargo šie lietuviai: **Jadvyga Bieliauskienė, Vladas Lapienis, Vytautas Skuodis, Liudas Dambrauskas** (visi Mordovijos ASSR, Tenguševų rajone, Baraševų lageryje); **kun. Sigitas Tamkevičius** (Permės srityje, Čiusovo rajone, Polovinkos lageryje); **kun. Alfonsas Svarinskas, Viktoras Petkus, Balys Gajauskas** (Permės srityje, Čiusovo rajone, Kučino lageryje); **kun. Jonas Kastytis Matulionis** (Čitos srityje, Aginskojės rajone, Novo-Orlovsko lageryje); **Romas Žemaitis** (Orenburgo srityje, Solilecko rajone, Čaškano lageryje); **Povilas**

Pečeliūnas (Tiumenės srityje, Berezovo rajone, Igrine); **Gintautas Iešmantas** (Komijos ASSR, Vuktylo rajone, Podčerjėje); **Antanas Terleckas** (Magadano srityje, Omsukčiano rajone, Industrialne); **Algirdas Statkevičius** (nuo SSKP nepriimtinių pažiūrų priedavta „gydytas“ Taškento psichdispanseryje); **Algirdas Patackas** (KGB rūsiose Vilniuje, tuometiniame Lenino pr. 40; dabar Gedimino prospektas, Genocido aukų muziejus). Pogrindyje platintame eilėraščių rinkinyje buvo nurodyti tikslūs jų adresai ir skaitytojais raginami malda, laiškais, siuntiniais palaikyti savuosius laisvės kankinius.

Lietuva šiandien

Šviečia lozungas Šlovė TSKP- 1952 m. Stalino įsakymu uždarius Prisikėlimo bažnyčią – tautinio Atgimimo simbolį Kaune, jos pastatas buvo paverstas radijo detalių gamykla. Virš bažnyčios bokšto ilgus metus kaip ciniška patyčia puikavosi neoninis šūkis, garbinantis vienvaldę sovietų diktatūros partiją. Tikintiesiems šventovė sugražinta Atgimimo pradžioje.

!.../ištrėmė !.../ Antakalnį – 1949 m. sovietų valdžiai atėmus iš tikinčiųjų Vilniaus katedrą (buvo naudojama kaip paveikslų galerija), Šv. Kazimiero karstas su Šventojo relikvijomis buvo perkeltas į nuošalią Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčią Antakalnyje. Iškilmingai sugražintas į atšventintą Katedrą 1989 m.

!.../ juodą iškeltarankę !.../ skulptūrą – eilėraščio parašymo metu Vilniuje, Lukiškių aikštėje, išdidžiai atgręžta į KGB rūmus, stovėjo sovietų totalizmo kūrėjo ir genocido pradininko V. Lenino statula; toje pačioje aikštėje carinis 1864 m. sukilimo malšintojas M. Muravjovas žudė patriotus (plg. V. Mykolaičio-Putino „Sukilėliuose“ aprašytą kunigo Išoros sušaudymą).

/.../ lietuvių kalbos mokytojų, kol jų dar turite /.../ – XX amžiaus aštuntojo dešimtmečio pabaigoje, ypač po vadinamosios Taškento konferencijos, suintensyvėjo Sovietų Sąjungos rusifikacinės pastangos; buvo reikalaujama rusų kalbos mokytį jau ir vaikų darželiuose.

/.../ randu tik Čistyje Prudy – SSRS aneksavus Rytų Prūsiją, visi baltišką ir vokišką kilmės vietovardžiai pakeisti išgalvotais rusiškais.

/.../ susitinku tik melsvas uniformas- mėlynas uniformas dėvėjo sovietų milicija; nors tiesioginės jos funkcijos buvo kova su kriminaliniu nusikalstamumu, valdžia milicijos pajėgas dažnai mesdavo slopinti politinių protestų ir demonstracijų.

Dokumentinė poema „Sąžinės laisvė“

LTSR Konstitucijos /.../. LTSR – Lietuvos tarybų socialistinė respublika – Sovietų Sąjungos okupuotos Lietuvos (tariamai „savarankiškos“ SSRS sudėtyje) oficialus pavadinimas; Sovietų konstitucija veidmainiškai deklaravo daugybę pilietinių teisių ir laisvių.

/.../ tiksliaime „Pravdos“ nuoraše /.../ - sovietų pseudorespublikose leidžiamų komunistų partijos oficiozų turinys praktiškai tebuvo metropolijos spaudos kopijavimas, retsykais išleidžiant specialius numerius, skirtus tiktai vienai ar kitai kvazirespublikai.

Petras Griškevičius (1924 – 1987) – vienas paskutiniųjų prieš Lietuvos Atgimimą LKP (Sovietų Sąjungos komunistų partijos filialo Lietuvoje) I-ųjų sekretorių.

Poemoje minimi akivaizdūs tikėjimo ir sąžinės laisvės varžymo faktai okupuotoje Lietuvoje, užfiksuoti 1972 – 1988 m. ėjusiame periodiniame pogrindžio leidinyje „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“.

/.../ neužsirišo raudono kaklaraiščio /.../ - raudonas kaklaraištis buvo komunistinės moksleivių organizacijos – pionierių – uniformos atributas. Švietimo įstaigose sovietmečiu mokiniai buvo verčiami stoti į pionierius, nepaisant jų tėvų ir jų pačių įsitikinimų.

Petras Anilionis – valdininkas, eilėraščio parašymo metu ėjęs vadinamosios Religijų reikalų tarybos įgaliotinio pareigas. RRT buvo okupacinės valdžios sukurta Katalikų Bažnyčios ir kitų konfesijų veiklai kontroliuoti.

Baudžiamojo kodekso motyvais

Eilėraštyje minimi okupuotoje Lietuvoje taikytos sovietų baudžiamosios teisės paragrafai, kuriais remiantis dažniausiai būdavo susidorojama su patriotais ir kitaminčiais. Pagal tuos straipsnius „antitarybine agitacija ir propaganda“ laikytas bet koks nepasitenkinimo ar kompartijos neaprobutos nuomonės pareiškimas, žiauriai persekiojami Lietuvos valstybingumo simboliai (Vytis, Trispalvė, Gedimino Stulpai). Bandymus pabėgti į užsienį, pasisekusius ar ne, sovietų baudžiamasis kodeksas traktavo kaip „tėvynės išdavimą“.

Antra dalis

Gerosios Žinios duona

Tėve! Lino žiedo ir laukų ramunės Tėve!

*TSRŠ – Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjunga – oficialus Sovietų Sąjungos pavadinimas okupuotoje Lietuvoje. Okupantai stengėsi kiek galima sulietuvinti terminus primestiems reiškiniams ir struktūroms pavadinti, kad sumažintų jų svetimumo įspūdį (plg. *kolchozas – kolūkis*).*

Kaip norėtus apglėbt šitą žemę

Tu, Sigitai, ir tu, Matulioni / Tu, Alfonsai ir, Vytautai, tu – eilėrašcio parašymo metu už Lietuvos religinės ir kultūrinės laisvės gynimą sovietų nuteisti ir kalinti katalikų kunigai: Sigitas Tamkevičius, Jonas Kastytis Matulionis, Alfonsas Svarinskas. Vytautas (Skuodis) – už pogrindžio leidinį „Alma mater“ ir knygą „Dvasinis genocidas Lietuvoje“ nuteistas Vilniaus universiteto docentas.

Man reikalingas Dievas

/.../ raide ir numeriu /.../ – raidėmis ir numeriais buvo žymimi kaliniai nacistų ir komunistų konclageriuose.

Mano siela verkia

/.../ Biustai neatstos /.../ – marksizmo kūrėjų ir SSRS gyvų bei mirusių vadų biustai sovietmečiu buvo privalomas kiekvienos aikštės ir įstaigos atributas.

Kunigui Juozui Zdebskiui

Kun. Juozas Zdebskis (1929 – 1986) – viena mistiškiausių Lietuvos dvasinės rezistencijos asmenybių. Pogrindžio spaudos bendradarbis, Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto (TTGKK) narys. Du kartus kalintas už vaikų katechezę, kuri sovietų įstatymais buvo uždrausta. Sielovados darbe pabrėžė vidinio ryšio su Dievu svarbą, nuolankumą ir meilę priešams, asmeniniu pavyzdžiu karštai liudijo ypatingą rūpestį vargstančiais ir kenčiančiais. Jo mirtis autoavarijoje 1986 02 05 gaubiama mįslingų aplinkybių. Palaidotas Rudaminos (Lazdijų rajonas) bažnyčios šventoriuje.

Marijos ašara

1986 – 1989

Kiaukliai – Labanoras

Spygliuotas vielas kaip voratinklį /.../

Jau velkasi marškinius Krikšto /.../ – 1987 m., nepaisant sovietų valdžios trukdymų, Lietuvoje minėtas 600 metų (1387 m.) Krikšto jubiliejus. Popiežius Jonas Paulius II surengė iškilmingą Lietuvos Krikšto minėjimą Vatikane, kuriame gausiai dalyvavo užsienio lietuvių bendruomenių atstovai ir jaunimas.

O Vilniau, Vilniau, Aušros Vartų mieste

Nepraėjus nė mėnesiui nuo šio eilėraščio pirmo viešo deklamavimo 1988 09 28 d. Vilniaus Katedros aikštėje, 1988 10 07 d. virš Gedimino pilies buvo iškilmingai pakelta Trispalvė.

Mažas doras žmogau

Eilėraštyje kalbama apie „Moralinės Lietuvos Nepriklausomybės deklaracijos“ paskelbimą 1988 11 20 d. ir Sąjūdžio akciją „Stop!“ 1988 11 21 d. 12 val..

Akcijomis pasisakyta už Lietuvos teisę gyventi be diktato iš šalies ir prieš nesaugią sovietmečio branduolinę energetiką.

Baziliskas pažvelgs /.../ – aliuzija į legendinį siaubūną, žudžiusį žmones savo žvilgsniu, kol atsirado gudruolis, išėjęs prieš jį su veidrodiniu skydu.

Aš nevažiuosiu užkariaut Afganistano

Pirmąkart viešai deklamuota „Tremtinio“ klubo steigiamajame susirinkime Širvintų kultūros namuose 1988 12 11 d. Tuo metu dar vyko sovietų karas Afganistane (1979 – 1989), kur kaip imperinės agresijos įkaitai žuvo ir 97 į SSRS armiją rekrūtuoti Lietuvos jaunuoliai.

Tie kūdikių veidai /.../

/.../ tarnaus „bananamams“, tankams /.../ – bananais liaudis vadino demonstracijų vaikymui represinių struktūrų vartotas gumines lazdas.

Neklausė mūsų, / ar mokam rašto /.../

Vincai ir Jonai /.../ – kalbama apie lietuvių tautinio Atgimimo XIX a. pabaigoje – XX amžiaus pradžioje idealistus vadus Vincą Kudirką (1858 - 1899), Lietuvos himno autorių, „Varpo“, vieno pirmųjų laikraščių lietuvių kalba, leidėją, ir Joną Basanavičių (1851 - 1927), „Aušros“, pirmojo (Didžiąjai Lietuvai skirto) lietuviško laikraščio spaudos draudimo laikais (1864 – 1904), redaktorių, Vasario 16-osios Akto signatarą, moralinį lietuvių tautinio sąjūdžio lyderį.

Apie autorių

Robertas Grigas gimė 1960 03 02 d. Leipalingyje, Lazdijų rajone, medikės Anelės Šlekaitytės-Grigienės ir mokytojo Antano Grigo šeimoje. Augo su šešeriais metais jaunesniu broliu Rolandu. 1978 m. baigė Leipalingio vidurinę mokyklą, įstojo į Vilniaus pedagoginio instituto Užsienio kalbų fakultetą (vokiečių kalbos specialybę). Jau paauglystėje įsitraukė į pogrindžio sąlygomis prasidėjusį katalikišką patriotinį *Eucharistijos bičiulių* sąjūdį, platino savilaidos spaudą, jai rašė. Studijuodamas Vilniuje dalyvavo *Lietuvos laisvės lygos* veikloje, bendradarbiavo leidžiant pogrindžio žurnalą „Vytis“. 1981 - 1982 m., po sovietų represinių struktūrų atliktų kratų tėviškėje ir studentų bendrabutyje, konfiskavus pogrindžio literatūrą, iš Pedagoginio instituto pašalintas. 1982 m. paimtas į sovietinę armiją, viešai atsisakė duoti karinę priesaiką, pagrįsdamas atsisakymą religiniais ir tautiniais įsitikinimais, už tai buvo terorizuojamas. 1982 – 1984 m. artimomis konclageriui sąlygomis dirbo statybininkų bataliono plytų fabrike Kazachstane.

1984 m. grįžo į Lietuvą, pradėjo mokytis pagrindžio kunigų seminarijoje. 1987 08 23 d. su bendraminčiais dalyvavo pirmajame viešame Molotovo-Ribentropo paktą pasmerkusiame mitinge prie Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje, už tai patyrė sovietų slapųjų tarnybų fizinį terorą. 1987 12 07 d. tuometinis Kaišiadorių vyskupas Vincentas Sladkevičius slapta suteikė kunigystės šventimus. Oficialiai kunigo pareigas pradėjo eiti 1988 m. Kunigavo Kiaukliuose (Širvintų raj.), Labanore (Švenčionių raj.), Kietaviškėse (Trakų raj.), Kaišiadorių mieste, Kaune (Kunigų seminarijos dvasios tėvas, jaunimo organizacijų kapejonas). 1991 sausio 13-ąją budėjo Lietuvos Aukščiausioje Taryboje, malda ir nuodėmių išrišimu stiprino parlamento gynėjų dvasią. Nuo 1997 iki 2013 m. dirbo Bažnyčios pagalbos vargstantiesiems bendrijos Lietuvos Caritas generaliniu direktoriumi.

Nuo 1975 m. *Rasūno, Skaidrūno, Rūtauto* slapyvardžiais rašė eilėraščius. Parengė rinkinius *Benamės svajos* (1985 m. išleido V. Andziulio pagrindžio spaustuvė „ab“), *Iš dūžtančios Galeros, Kelias Lietuvon, Katakombų gėlės, Marijos ašara*. Savo išgyvenimus sovietų kariuomenėje aprašė knygoje *Rekrūto atsiminimai* (platinta sovietmečiu savilaidoje, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, išleisti du leidimai). Bendradarbiauja katalikų ir pasaulietinėje spaudoje.

Turinys

Benamės svajos

Viena Tiesa	9
Žinau ir laukiu.....	10
Oi, neliepkit.....	12
Ar tu.....	13
Gavėnios mintis	14
Pažiūrėk pro snaigės žiedą.....	15
Gęsta rūmai saulėlydžio, žėri sniegai	16
Relikvijorius	17
Dzūkija.....	18
Netikėsiu.....	19
Naktis tamsi kaip visos	22
Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika	23
Partizanai.....	25
Tėvynei.....	26
Heroica.....	27
Išlaisvinimas	28
Partizanų kryžius.....	30
Netiesa.....	31
Tamsioj naktį į žiburįėjau kaip žvaigždę.....	32
Vieversys	33
Kalėdos	34
Vilnius, 1977.X.10.....	35
Šulinys.....	37
Pro seną kaimą eidamas	39
Pavasaris! Pirmi žiedai pražydo.....	40
Pasilenkė mano ydos	41
Lietuva, 1944 – 1954 m.....	42
Turiu širdy.....	43

Gana jau prigalvota primąstyta...	45
Motinai	46
Aš išėjau	47
Politkalinio laiškas. Sibiras, genocido metai	48
Centras	49
Viltis	51
Poeto lyrai	52
Rudens pagairėje	54
Krikščionio malda	55
1.Rytas (Malda)	55
2.Vidudienis (Darbas)	56
3.Vakaras (Rekolekcijos)	57
Maištininkas	58
Mes vėl	60
Miestas	61
„Klasių kova“ Lietuvoje	62
Susimąstymas	63
Kad mergelė būčiau	64
Viršūnė	65
Lietuvos padangėms	66
Jei tu akmuo – nebūki plokšte	67
Saviesiems	69
Dykumos karavanas	70
Gatvių šlavėjas	72
Dangstau kaip pašautas paukštis	73
Baisu, kai gimsta paukščiai be sparnų	74
Pasiilgau	75
O tu, vaikyste, tu žiede nekaltas	77
Naktis. Juoda rasa ant pievų	78
Vizija	79
Ak, išdaiginkit maldos motulės	80
Fata Morgana*	81
Kaip pavydžiu aš Jums	83
Juk dar motulė man dainavo	85
Poeto gimimas	86
... O tenai, o tenai,	87
Pasistiebiau aš pro kalėjimo grotas	88
Sparnai lombarde	89
Pražydo žvaigždės.	91

Jėzau, kam sparnus davei man.....	92
Netikėta interpretacija	93
Kadais, girdėjau, trys seni išminčiai	95
Sutvirtinimas	96
Atsiklaupiau	97
Credo	98
Kalinės ieškojimas	102
L.....	104
Aukštai	106
Studijų draugams.....	107
Kodėl	110
O mėlynas dangau! O akys mėlynos!	113
Neturiu kam dovanoti tiesų žvilgsnį	114
Poeto poreikiai	116
Disidento išpažintis.....	117
Pro bežvaigždę naktį	119
Jaunystei	120

Iš dūžtančios galeros

Vergų galeroje ilgoj	123
Aukštai iškėliau tą eilėrašį.....	124
Buvo lyra	125
Mūsų laisvės daina.....	127
Palaužtasparniams – nepalaužtadvasiams.....	128
Tai kur tie arai.....	130
Ak, verge verge tu	132
Pabučiuok tu tą varlę šlykščią –.....	133
Tu tolima ir artima.....	134
Juliui. Vilnius, KGB izoliatorius	135
Mečislovui. Čeliabinsko sritis, Baikalo lageris.....	137
Gemai. Nižnij Tagilo lageris	139
Vytautui, Povilui, Gintautui	141
Genutei ir Onutei.....	142
Nijolei	143
Kruvina širdžia.	145
Kaip toli! Ir kaip arti sykiu.....	146
Neatradau aš laisvužės žemės.....	148
Tavo mylimoji, poete, tai ta	149
Nemirtingumas (bolševikinio genocido aukoms)	150

Šv. Kazimierui, Trejopam Tautos Karžygiui.....	153
1. Neturto.....	153
2. Meilės	154
3. Skaistumo.....	155
Emilijai Pliaterytei, Mergaitei ir Sukilėlei 1831 – 1981.....	156
Nueisiu į šilo klonį.....	158
Kodėl tiek pasakų apie drąsuolius jaunos.....	160
Kaip reikėjo Tėvynei ir žmones mylėti	161
Čia amžinas įšalas drąsina Sibiro vėjus	162
Partizano mylimajai	163
Tu mums ne motina, valdžia sovietų.....	165
Nuvingiavo mintis – juodas žaibas per sielą	167
Ji man šypsojos,.....	169
P a s i m e l s k.....	170

Kelias Lietuvon

Jeigu mano kūną.....	175
Baigiu užmiršt kaip skamba laisvas žodis	177
Obelie, Lietuvos obelie	178
Kelias Lietuvon	179
... Nunešk, mano sapne.....	180
Už norą priskinti tyroj širdies pievoj.....	181
Būk tokia gera.....	182
O yra kažkur Lietuva.....	183
O motina saule	184
O laisve, širdžių ugnimi nuspalvota plaštaka	185
Oazė.....	186
Priglausk ausį prie mano krūtinės.....	187
Ant juodo dangaus siluetas žuvėdros	188
Dangaus lopinėliai	190
Aš per grotas dangaus nematau	191
Sako, Nemunas vis dar teka... ..	192
Mes prisimenam veidą jo skaistų.....	193
... Kažkur tenai, kažkur giliai vis skauda	195
Ar rožė kalta, kad išdygo kalėjime	196
... Ko taip įskaudus, širdie, neramus gniužulėli?	197
... Nes ne viskas ištirps su sniegu.....	198
Nepyk, mylima	199
Verkia pabudusi paukštė užlaužtais sparnais	200

Taip tauriai, didingai virš Nemuno slėnio	201
O kodėl tu manęs neprisimeni	202
Apkabinkite mus šilto žalvario siena	203

Katakombų gėlės

PIRMA DALIS.....	207
SIBIRO GINTARAS	207
Lietuvaitės puokštė	209
Laiškas į kamerą	210
Mylėk.....	212
Kaip laikytis tardymo metu	213
Lagerio Mišios.....	220
Dvasios šaukliams.....	221
Poetinis credo	222
Nurims širdis, krūtinėj pasiblaškiusi.....	223
Tas išsekęs ruduo - tarsi Tu... ..	224
Ar tai Tu vadinies Lietuva	226
Kančios Rožančius	226
Mūsų žeme! Tave mes mylėjom!	229
Prieš mirtį	230
Draudžiamajai vėliavai	231
Ar gali pasakyt	232
Dar kartą Raitelis Baltas pražydo	233
Lietuvai šiandien	234
Dokumentinė poema „Sąžinės laisvė“	235
Baudžiamojo kodekso motyvais* 68 straipsnis	237
Baudžiamojo kodekso motyvais 62 straipsnis.....	238
GEROSIOS ŽINIOS DUONA.....	239
Kažko lengva ant krūtinės	240
O Marijos Sūnau	242
Po mano langu vėl vešli aguona žydi	243
Jėzau, Tu skaidri dangaus mėlynė.....	244
Tėve! Lino žiedo ir laukų ramunės Tėve!	245
Šitas mėlynas dangus	246
Kaip norėtus apglėbt šitą žemę	247
Lietuvai	248
Velykoms auštant	249
Po Komunijos	250
Man reikalingas Dievas.....	251

Gundymas.....	253
Kai į sielą įsibeda skausmo strėlė,.....	254
Skausmingai mes išplėšti	255
Lietuvio sapnas	256
Mano siela verkia	257
Aš ieškojau draugų	259
Kunigui Juozui Zdebskiui	260

Marijos ašara

Marijos ašara.....	265
Du valdovai.....	266
Rašau jums apie laisvę, kurios nemačiau.....	267
Mano širdy liepsnoja tavo laisvė, Lietuva.....	268
Lietuva ar TSRS ?!.....	269
Man verkti norisi, po kryžium atsiklaupus.....	270
Kaip tą lengvą pavasario saulę.....	271
Aš nepakelsiu kalavijo, Lietuva,.....	272
Tai kas, kad grotos.....	273
Spygliuotas vielas kaip voratinklį nudreskia Meilė.....	274
Širdis išdegus kaip Sacharos dykuma.....	275
Kaip balti balandžiai.....	276
Dainuojam Lietuvai, Lietuvai, Lietuvai.....	277
Ne iš knygų.....	278
Golgotos valanda artėja.....	279
Nebijok, Lietuva!	280
Vasario sniegas – tarsi tvarstis ant žaizdų.....	281
Išskleistos burės	282
Gegužės vėjas gaubia žydrą šiltumu.....	283
Trauktis nėra kur – už mūsų Maskva... ..	284
Keliai kaip ilgesingos dainos – tolumon	285
Laimėjo Jis ir Motina.....	286
Tu skirtas būti Duona	287
Praėjo Mokytojas	289
Arnotas. Ambona. Klausykla ir Kryžius.....	290
Dievo meilė yra tokia pat begalinė kaip stepė.....	291
Mus niekino, mus trypė.....	292
Rudens politika.....	293
O Vilniau, Vilniau, Aušros Vartų mieste	294
Mano tėviškės sodus išvaikščiojo tankai	295

Dviem motinoms.....	296
Mažas doras žmogau.....	298
Aš nevažiuosiu užkariaut Afganistano	299
Tie kūdikių veidai – tartum regėtų Apreiškimą.....	300
Neklausė mūsų	301
Ten ir čia.....	302
Į praeitį eina imperija	303
Per Vasario 16-tą sprogo žibutės	304
Kolūkietė	305
Ženkiai	306

Paaiškinimai

„Benamės svajos“	307
Netikėsiu.....	307
Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika	307
Vilnius, 1977 X 10.....	308
Pavasaris! Pirmi žiedai pražydo.....	309
Lietuva, 1944 - 1954 m.	309
Poeto lyrai.....	309
Vidudienis (Darbas).....	310
Klasių kova Lietuvoje	310
Lietuvos padangėms.....	310
Saviesiems	311
Gatvių šlavėjas	311
Pasiilgau.....	311
Fata Morgana.....	311
Poeto gimimas.....	312
Netikėta interpretacija	312
Atsiklaupiau	312
Studijų draugams	312
Kodėl?	312
Neturiu kam dovanoti tiesų žvilgsnį	313
Poeto poreikiai.....	313
Disidentų išpažintis.....	313
Iš dūžtančios Galeros.....	315
1980 – 1982 Vilnius	315
Vergų galeroje ilgoj.....	315
Buvo lyra	315
Juliui	315

Mečislovui.....	316
Gemai	316
Vytautui, Povilui, Gintautui	317
Genutei ir Onutei.....	317
Nijolei	318
Kaip toli! Ir kaip arti sykiu /.../.....	318
Šv. Kazimierui, Trejopam Tautos Karžygiui	318
Emilijai Pliaterytei, Mergaitei ir Sukilėlei.....	318
Pasimelsk.....	319
Kelias Lietuvon	320
1982 – 1984.....	320
Badamas, Čimkentas, Kzyl-Orda	320
Jeigu mano kūną /.../.....	320
O laisve /.../.....	320
Nukankintų Laisvės Sąjūdžio poetų atminimui	321
Nes ne viskas ištirps su sniegu	321
Katakombų gėlės	322
1984 – 1986 Kiaukliai (Širvintų rajonas)	322
Pirma dalis	322
Sibiro gintaras.....	322
Laiškas į kamerą	322
Mylėk.....	322
Kaip laikytis tardymo metu	323
Dvasios šaukliams	323
Ar tai Tu vadini Lietuva	324
Mūsų žeme! Tave mes mylėjom!.....	324
Prieš mirtį	324
Draudžiamajai vėliavai	325
Dar kartą Raitelis Baltas pražydo	325
Lietuva šiandien.....	326
Dokumentinė poema „Sąžinės laisvė“	327
Baudžiamojo kodekso motyvais.....	328
Antra dalis.....	328
Gerosios Žinios duona.....	328
Tėve! Lino žiedo ir laukų ramunės Tėve!	328
Kaip norėtus apglėbt šitą žemę	329
Man reikalingas Dievas.....	329
Mano siela verkia.....	329
Kunigui Juozui Zdebskiui	329

Marijos ašara.....	330
1986 – 1989.....	330
Kiaukliai – Labanoras.....	330
Spygliuotas vielas kaip voratinklį /.../.....	330
O Vilniau, Vilniau, Aušros Vartų mieste.....	330
Mažas doras žmogau.....	330
Aš nevažiuosiu užkariaut Afganistano	331
Tie kūdikių veidai /.../.....	331
Neklausė mūsų, / ar mokam rašto /.../.....	331
Apie autorių.....	332

ROBERTAS, GRIGAS

GR351 BENAMĖS SVAJOS. / ROBERTAS, GRIGAS – POEZIJA, – KAUNAS:
NAUJASIS LANKAS 2014. 344 p.

Eilėraščių rinktinės BENAMĖS SVAJOS autorius Robertas Grigas (slapyvardžiai – Rasūnas, Skaidrūnas, Rūtautas) vyresniajai kartai žinomas iš poezijos rinkinio, 1985 m. išleisto „ab“ spaustuvoje. Kiti R. Grigo eilėraščių rinkiniai liko XX amžiaus Lietuvos istorijos kloduose.

Roberto Grigo eilėraščių rinktinės skaitytojas iškart pajus kūrybą, kurioje gieduoju dieviškumu ženklintų vertybių galia – visados išlikti netilstančiu šiuolaikiškumu.

Ta galia gaubia skaudžiai kilnią, blogio neužteršiamą atsakomybę už pasišventimą – visą esatį skirti siekiui: ką reikėtų padaryti, kad prie žemiškumo prisilietęs Idealas nesusipurvintų, skaidrus išliktų tartum žiburys.

Vis prasimušti sieloj sukepusioj – gelme.

Prasimušti kitų ir savo sielose.

UDK 821.172-1

Gr351

BENAMĖS SVAJOS
ROBERTAS, GRIGAS

REDAKTORIUS ROBERTAS KETURAKIS

DAILININKAS REGIMANTAS ŽILYS

2014 06 20. TIRAŽAS 300 EGZ.

LEIDYKLA „NAUJASIS LANKAS“

SPAUSDINO „MORKŪNAS IR KO“, DRAUGYSTĖS 17, LT-51229 KAUNAS.

3-14-10608

LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

14/10608 R

Roberto Grigo eilėraščių rinktinės skaitytojas
iškart pajus kūrybą, kurioje gieduoju dieviškumu
ženklintų vertybių galia – visados išlikti
netilstančiu šiuolaikiškumu.

Ta galia gaubia skaudžiai kilnią, blogio
neužteršiamą atsakomybę už pasišventimą – visą
esatį skirti siekiui: ką reikėtų padaryti, kad prie
žemiškumo prisilietęs Idealas nesusipurvintų,
skaidrus išliktų tartum žiburys.

Vis prasimušti sieloj sukepusioj – gelme.
Prasimušti kitų ir savo sielose.

